Leto LXVIII | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v torek, dne 19. novembra 1940 | Štev. 266 a | Cena 2 din

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.
Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SLOVENEC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Ček. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in štev. 10.349 za inserate.
Uprava: Kopitarjeva ulica 6
Tel. 40-01 do 40-05
Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.

Politični pogovori

Mednarodno politično leto je stopilo v dobo političnih pogovorov. Kar naprej si slede sestanki in pogovori v Salzburgu, na Dunaju, na Brennerju, v Firenzi, v Montoire in pogovori tudi v Irunu na obmejni postaji Francije in Španije. In končno smo še brali o pogovorih v Berlinu. Ne moremo trditi, da bi sleherni od omenjenih sestankov in pogovorov rodil za udeležence one sadove, ki so si jih želeli in jih pričakovali. Toda vsi sestanki so vsakokrat vzbudili v svetu izredno pozornost. Največ komentarjev in najbolj živahne odmeve pa je zbudil berlinski sestanek med državnim kanclerjem Hitlerjem in sovjetskim zunanjim komisarjem Molotovom.

Na tem mestu smo sproti obveščali naše čitatelje, v kakšni smeri verjetno tečejo pogovori med nemškim voditeljem in zastopnikom Stalina. Nove neprestane kombinacije in novi komentarji pa navajajo razen tega še veliko novih možnosti in ugibanj. Zgodilo se je marsikaj, kar je motrilcem političnega obzorja padlo posebno v oči. Prvič ogromne svečanosti, s katerimi je bil v Berlinu sprejet zastopnik Sovjetije. Človek je nehote dobil vtis, da so Nemci z veličastnim sprejemom, ki so ga priredili zastopniku Stalina, hoteli pošteno pod nos poribati ne le svojim sovražnikom, ampak tudi številnim dvomljivcem po Evropi in izven nje, ki kar nočejo verjeti, da je sodelovanje med komunistično Rusijo in narodnosocialistično Nemčijo živa in neizpodbitna stvarnost. Drugič so bili zanimivi angleški komentarji k berlinskemu obisku. Spočetka so bili silno rezervirani. Pozneje pa so pričeli kritično presojati sestanek in končno niso mogli več prikrivati nezadovoljstva in nezaupanja spričo dogodkov v Berlinu. Tretjič je sovjetski tisk potovanje zunanjepolitičnega komisarja naznanil in o njem poročal brez slehernih komentarjev. Tudi to je močno vzbujalo pozornost. In četrtič je nemško poročilo, ki je objavilo odhod Molotova, bilo izredno suho, kar je delalo vtis, da se je več pričakovalo od njegovega obiska, kakor pa dejansko doseglo.

Toda kaj se je doseglo na razgovorih med Hitlerjem in Molotovom, tega javnost doslej tudi ni izvedela. V inozemstvu, posebno v krajih, ki so Angliji prijazni, mislijo, da novi sestanek med zastopniki Nemčije in Sovjetije v glavnem ni pomenjal nič drugega, kakor poglobitev že započetih gospodarskih stikov med obema državama. Drugi mislijo, da sploh ne bi bilo v skladu z boljševiško miselnostjo, ko bi Sovjetija šla v kakšne politične bloke in da zaradi tega tudi z Nemčijo čisto gotovo ni sklenila nobene politične pogodbe. To je mogoče, mogoče pa tudi ne. Mogoče bi namreč tudi bilo, da je pri širokoteznosti, ki jo Hitler v zunanji politiki kaže, Stalinu ponudil čisto natančno funkcijo v bodočih odločilnih bojih na Bližnjem Vzhodu. Ni mogoče izključiti, da je Hitler Stalinu v velikih načrtih, ki jih Nemčija goji za preureditev sveta, namenil prav posebno vlogo in prav posebno nalogo. In s to nalogo bi mogla iti roko v roki tudi razmejitev vplivnih področij na Balkanu in na Bližnjem Vzhodu.

Očitno pa ni prišlo do pogodbe med štirimi velesilami Berlin-Moskva-Tokio-Rim, kakor so napovedovali nekateri listi. Pozornost je namreč vzbudilo dejstvo, da ni tudi grof Ciano bil navzoč pri berlinskih razgovorih, kar bi se gotovo zgodilo, ko bi šlo za pakt štirih velesil.

Mnogo prahu je dvignilo tudi nenadno potovanje Papena iz Ankare v Berlin. Kaj je mož prinesel s seboj? Gotovo zelo obširno poročilo o zadržanju in položaju Turčije. Papen velja za najspretnejšega in najbolj okretnega nemškega diplomata, ki ga Hitler pošilja tjakaj, kjer mora nemška diplomacija izpolniti najbolj delikatne naloge. Gotovo ne gre sklepanje tistih predaleč, ki mislijo, da je pri dvakratnem večurnem razgovoru med Hitlerjem in Molotovom ležalo na mizi tudi turško vprašanje, ki ga oba politika prav gotovo nista obravnavala kot neko zgolj postransko zadevščino. Berlinski dopisnik belgrajske »Politike« čisto odkrito opozarja baš na turško vprašanje kot predmet berlinskih razgovorov. Po poročilih tega lista naj bi velesili v Berlinu imeli v vidu nekakšno spremembo v zadržanju Turčije. Napovedujejo se presenečenja za prihodnje tedne. Pri tem naj bi Stalinu bila odmerjena posebna vloga. Problem, pred katerega naj bi Turčija bila postavljena, bi naj bil naslednji: Ali se Turčija odpove angleški zvezi, ali pa izgubi sovjetsko prijateljstvo.

Če bo Turčija v resnici postavljena pred to izbiro, moramo priznati, da bo odločitev zanjo izredno težka. Odpad od Anglije bi Turčiji nakopal očitek verolomstva in ji prinesel brez dvoma tudi oslabljenje njenega vojaškega in političnega položaja. Potem bi Turčija zaradi svoje izredno pomembne strategične važnosti lahko postala izhodišče ofenzivnega pohoda osišča na bližnji Orient po poti Aleksandra Velikega. Dardanele bi postale vzrok zelo pereče politične krize. Nasprotno pa bi vztrajanje pri sedanji politiki Turčiji moglo v novih razmerah, ki jim daje pravec Berlin, nakopati nasprotstvo Sovjetov. Sovjetija bi mogla okrepiti hrbtenico Bolgarom nasproti Grčiji. Potem bi Turčija morala potegniti meč, pri tem pa bi se morala nujno bati, da dobi sovjetski sunek z nožem v hrbet prav tako, kakor so ga dobili Poljaki. Razen tega pa mora računati Turčija tudi z Nemčijo, ki ima v Romuniji zbrano veliko vojsko.

Kako se bodo stvari razvijale, bodo pokazali prihodnji dnevi. Vsekakor ne smemo prezreti dveh stvari. Sovjetska armada je v stanju preosnove. To stanje bo vsekakor trajalo še nekaj let. O udarnosti in sposobnosti sovjetske rdeče armade se vsaj v Berlinu dosti skeptično izražajo. Drugič pa v Bosporu ni več »bolni mož«, kakor se je včasih reklo, ampak zelo previden in močan mož iz Ankare.

Toda tudi na Bližnjem Vzhodu se ne bodo reševala zadnja vprašanja. Tega se zaveda zlasti Nemčija, ki se mrzlično oborožuje v doslej komaj slutenem obsegu. Nemški pohod na Nizozemsko, na Poljsko, na Češkoslovaško, v Belgijo in posebno na Francosko, je Nemčiji pridobil skoraj pravljične količine jekla, železa in orožja, ki ga sedaj z največjo naglico predelujejo v nemško orožje. V bajno količino tankov, ki so izdelani z upoštevanjem vseh dosedanjih vojskinih izkušenj, in v neizmerno množino podmornic, ki jih upa do spomladi Nemčija imeti čez tisoč. Velike orožarne in tovarne delajo noč in dan in zaposlujejo, kot Göringwerke pri Linzu ali pa Škodovka, veliko nad 100.000 delavcev. Spomladi je potemtakem res pričakovati najodločilnejših udarcev na vseh bojiščih, ker tudi Anglija zatrjuje, da je do viška pognala svoj proizvajalni stroj.

Suner in Ciano pri Hitlerju na Berghofu pri Salzburgu

V pričakovanju važnih sklepov o sodelovanju Španije z Italijo in Nemčijo na Sredozemskem morju

Salzburg, 18. nov. t. Associated Press: Španski zunanji minister **Suner** se je včeraj iz Francije pripeljal v Berlin, od koder je odletel v Salzburg, kjer so ga pričakovali zastopniki nemškega zunanjega ministra. Že snoči se je javil na gradu Fusch,l kjer se je naselil nemški zunanji minister **Ribbentrop**, ki je isto tako priletel iz Berlina, in je bil med obema državnikoma krajši sestanek.

Dopoldne se je pripeljal v Salzburg tudi italijanski zunanji minister **grof Ciano** v spremstvu večjega števila uradnikov zunanjega ministrstva. v hotelu »Oesterreichischer Hof« je bilo za italijansko zastopstvo pripravljeno stanovanje. Iz hotela se je takoj odpeljal v grad Fuschl k zunanjemu ministru Nemčije, kjer se je nahajal tudi že španski zunanji minister Suner.

Takoj nato je sledil dopoldanski prigrizek ter je bilo prvo posvetovanje med državniki. Ko je bil posvet končan, jih je šef protokolaDoernberg odvedel na **Berghof**, kjer je **Hitler** najprej sprejel Sunerja in grofa Ciana posamič, potem pa v skupni avdienci. Vsem razgovorom je prisostvoval zunanji minister Ribbentrop. Hitler je bil izredno dobro razpoložen ter je svoje goste prisrčno pozdravil pred Berghofom, kjer je bila postrojena četa Hitlerjeve osebne straže, ki je gostom izkazovala čast.

Opoldne sta bila Suner in grof Ciano Ribbentropova gosta v Berchtesgadenu. — Po kosilu je Hitler povabil Sunerja, grofa Ciana in Ribbentropa na čaj na Berghof. Čajanke se je udeležil tudi načelnik nemškega generalnega štaba maršal **Keitel**. Pred čajem je imel Hitler v prisotnosti Ribbentropa še en razgovor s Sunerjem, po čaju pa z grofom Cianom isto tako v prisotnosti Ribbentropa. Nato so se vsi trije zunanji ministri zbrali pri Hitlerju k skupnemu posvetovanju.

Svicarske napovedi:

Vstop Sovjetov v objem nemške politike

Zveza med Slovaško, Romunijo in Madžarsko

Bern, 18. nov. t. Associated Press: »**Basler Nachrichten**« poročajo iz Salzburga, da je zelo verjetno, da se bodo sedanji posveti na Berghofu med Hitlerjem ter zastopnikoma Španije in Italije končali z daljšim uradnim obvestilom, v katerem bo pojasnjeno stališče, ki ga zavzema **Španija do Nemčije in Italije**. Uradno obvestilo bo imelo tako politično, kakor gospodarsko vsebino. Dopisnik »**Nationalzeitung**« pa pravi, da so berlinski diplomatični krogi popolnoma prepričani, da je sedaj nastopila ura, ko je mogoče misliti na organizirano sodelovanje peternega državnega bloka, v katerem bi bile Nemčija, Italija, Japonska, **Sovjetska Rusija** in Španija. Sovjetska Rusija se je sedaj že popolnoma vsedla v ta blok držav. Isti dopisnik poroča nadalje, da se nemška diplomacija zelo resno ukvarja z mislijo, da se ustvarijo osnove za čim bolj tesno sodelovanje in sožitje med **Madžarsko, Romunijo in Slovaško**. Tudi o tem vprašanju da bodo sedaj padle važne odločitve in ni izključeno, da bodo poklicani na Berghof državniki naštetih treh držav, da se seznanijo z idejami kanclerja Hitlerja.

Za Gibraltar gre

Salzburg, 18. novembra. b. United Press. V krogih tujega tiska v Berlinu poudarjajo, da gre predvsem za rešitev vprašanja **Gibraltarja**, ker Italija na vsak način želi zapreti to važno angleško postojanko ter odrezati angleško prestolico od vzhodnega dela Sredozemskega morja, kjer je Italija močno zavzeta. Vsekakor bodo državniki proučili tudi vsa ostala vprašanja, ki se tičejo Sredozemskega morja in važnih poti, ki jih uporablja Anglija za svoje bojne podvige proti Italiji in pa položaj Italije v sedanji vojni. Nobenega dvoma ni dalje, da se bodo predstavniki posameznih držav pečali tudi s položajem na **Balkanu** in v zvezi s tem zlasti poudarjajo velik pomen sestanka med nemškim vrhovnim poveljnikom maršalom **Keitlom** in italijanskim poveljnikom oboroženih sil maršalom **Badogliom**, ki je bil v Inomostu. Bržčas bo tudi von **Papen** prisostvoval sedanjim važnim razgovorom v Berchtesgadnu in odšel nato v Ankaro s točnimi navodili in posebno nalogo.

Mussolini o položaju

Na peto obletnico sankcij je imel Mussolini pred odličniki fašistične stranke govor, v katerem je jasno orisal politični in vojaški položaj Italije ter omenil vojne cilje

Rim, 18. novembra, t. Stefani. Po vsej Italiji so danes na resen način proslavljali petletnico, ko je Zveza narodov v abesinsko-italijanski vojni proglasila sankcije proti Italiji. Po vseh mestih in vaseh je bil narod zbran okrog mikrofonov, da bi poslušal govor predsednika vlade Mussolinija. Pred Beneško palačo v Rimu je bilo zbranih na desetine tisočev ljudstva, ki je neprestano vzklikalo Mussoliniju, tako da se je moral večkrat prikazati na balkonu. V Turinu je prestolonaslednik princ Piemontski prisostvoval slovesnostim, ki so imele veličasten vojaški značaj. Osebno je izročil odlikovanja hrabrim junakom, ki so se borili v Alpah proti sovražniku.

Mussolini je za to obletnico sklical v Beneško palačo predstavnike fašistične stranke iz vse Italije, pokrajinske direktorije, člane višjega fašističnega sveta in druge odlicnike stranke. Sredi velikih manifestacij je imel na zbrane fašiste naslednji govor:

Mussolinijev govor

Tovarišii! Razumeli boste, da si nisem slučajno izbral tega dne, da skličem v Rimu zastopnike stranke z dežele. Ta dan je dan zmage za fašistično Italijo, dan poraza združene koalicije 52 držav, ki so izvajale obleganje s sankcijami. 18 november 1935 pomeni odločilen dan v zgodovini Evrope. To je bil prvi in zadnji poskus napada v velikem obsegu, napada, ki ga je izvedel stari svet, zastopan v Zvezi narodov, z vsem svojim okrutnim egoizmom in zastarelimi ideologijami proti novim, mladim in revolucionarnim evropskim silam, ki jih predstavljata Italija in Nemčija. Na ta dan se je začela delitev obeh svetov v jasnem nasprotstvu, v boju, ki naj bi po monakovskem sporazumu, katerega so sprejele demokratične države samo z namenom, da bi pridobile na času, končal z vojno, ki sta jo napovedali Francija in Anglija Nemčiji.

»V zadnjih urah avgusta 1939«

Nikdar ne smemo pozabiti, da je pobuda za to vojno prišla iz Londona, in da je njej le nekaj ur pozneje sledila pobuda iz Pariza Slovesno trdim, in se ne bojim, da bi me zanikali niti danes niti kdaj koli: odgovornost za vojno pade izključno na Anglijo. Mir bi mogel biti ohranjen, če Anglija ne bi bila v popolnem soglasju s Francijo namesto s tvorno in stvarno spremembo pogodb začela izvajati politiko obkoljevanja ne morda z namenom, da se pusti **Poljakom** Gdansk, čisto nemško mesto, pač pa v cilu boja proti obnovitvi politične in vojaške sile Nemčije. Mir bi mogel biti ohranjen, če Anglija ne bi bila odklonila vseh poskusov za zbližanje, ki jih je podvzela Nemčija, ki je celo podpisala tudi pomorsko pogodbo, katera naj bi ji vsilila stalno in odločno podrejeni položaj na morju Mir bi bilo mogoče ohraniti tudi v zadnjih urah meseca avgusta 1939, če Anglija ne bi bila pod pritiskom poljskega veleposlanika , ki je prišel v Forein office dne 1. septembra ob 23, postavila kot pogoj pristanka na konferenco, ki jo je predlagala Italija, absolutno nemogoče in nesprejemljive pogoje, kajti ti pogoji so bili ponižujoči. Po njih bi se morale nemške čete, ki so že nastopale, ne samo zaustaviti in prenehati s prodiranjem, pač pa celo umakniti vse do tam, od koder so krenile.

Ono, kar se je zgodilo v prihodnjih mesecih, smo preživeli mi vsi, in bi bilo odveč ponavljati. Nikdar se v zgodovini človeškega rodu ni opazil tako silen val mistifikacij in laži, kakor pa so z njimi preplavili svet vladini in časnikarski krogi Anglije za časa vojne na Poljskem, Norveškem, v Belgiji in Holandiji, za časa vojn, ki so se vse končale s porazi angleške vojske in s porazom francoske armade. Vprav ta poraz ni imel sličnega primera v zgodovini zaradi svojega orjaškega obsega in zaradi skoro nepojmljive brzine.

Italija o vojni

Francija je v resnici kolebala, toda bila je še daleč od tega, da bi bila vržena na kolena, in nihče na svetu ni mogel misliti na to, da se bo slavna vojska, ena največjih v Evropi, stajala kot sneg na soncu, ko je 10. junija Italija šla v vojno, da drži svojo dano besedo in pokaže svojo zvestobo do zveze z Nemčijo ter da končno podre ograjo svojo ječe na svojem morju. Nista potekla niti dva tedna in že je bilo sklenjeno premirje. Francija je izgubila vojno, o kateri je ponovno zatrjevala, da se le brani pred napadom, vendar le bolj proti svojemu prejšnjemu zavezniku, kakor je bilo to pri Oranu in pri Dakarju. Od 10. junija do danes je poteklo več kot pet mesecev vojne, ki je potekala resno na daljnih in mnogoštevilnih bojiščih, na kopnem, na morju in v zraku v Evropi in v Afriki.

Zahvala armadi, mornarici in letalstvu

Dovolite mi, da se spomnim onih Italijanov, ki v tem trenutku uživajo privilegij, da se bore. Vojska na **alpskem** bojišču in na **afriški** fronti je pokazala svojo moralo in to je tisto, kar mi hočemo. Angleški poraz v Somaliji je bil popoln. Prav tako kakor pri Dunkerqeu so se Angleži umaknili tudi pri Berberi in se nad nami maščevali na ta način, da so nam očitali, da smo napravili nepopravljivo strateško napako, ko smo jih premagali Oborožene sile cesarstva v Afriki cesarstva, ki je po sovražnikovih predvidevanjih moralo biti uničeno, so prevzele povsod pobudo in vsi angleški poskusi, da bi povzročili vstaje v notranjosti, so se končali z popolnim neuspehom. **V Libiji** smo bili mi tisti, ki smo napadali ter z bliskovito naglico zasedli Sidi el Barani. Bliskovita zasedba tega mesta se ne sme smatrati kot konec naše akcije, pač pa kot njen začetek. Junaška dela, ki so jih izvedli častniki in vojaki italijanske vojske na kopnem bojišču, so opravičeno zbudile ponos vsega našega naroda.

Častniki in moštvo naše vojne **mornarice** tiho in junaško opravljajo svojo dolžnost na številnih morjih in oceanih od Indijskega oceana do Atlantika. Kjerkoli so bili zaposleni v bojih, povsod so se podvrgli strogi disciplini ter zadajajo težke udarce sovražni mornarici. Naša vojna mornarica varuje naše prometne zveze na Sredozemskem morju in na Jadranu na tako uspešen način, da se sovražni mornarici ni posrečilo, da bi jih prekinila, niti da bi povzročala na njih motnje.

Italijansko **letalstvo** pa je zdaj še v mnogo večji meri kot prej na višini svoje naloge. To letalstvo je gospodar in ostane gospodar neba. Bombniki italijanskega letalstva lete do najoddaljenejših ciljev, italijanska lovska letala pa prinašajo tegobno življenje sovražnikovem letalstvu. Moštvo je res moštvo naše dobe Glavna je njihova neustrašenost. Kar se tiče letal iz naših tovarn, lahko rečem, da jih vsak mesec izdelajo štirikrat več kot pred vojno. V najkrajšem času bomo morda po zaslugi masovnih konstrukcij novih tipov letal štedili, gotovo pa se bomo izenačili z najmodernejšimi letali ostalih držav.

Toda dovolite mi, da potem, ko sem omenjal naše oborožene sile, izrazim priznanje disciplini, čutu dolžnosti in neomajni trdnosti italijanskega naroda. Naš narod mirno sprejema omejitve, ki jih zahteva vojno stanje, omejitve, ki so še znosne in ki potem utegnejo postati resnejše. V svoji silni politični intuiciji razume, da je to vojna odločilne važnosti, da je celostna vojna, ki se mora končati in ki se tudi bo končala z uničenjem moderne Kartagine — Anglije. Narod, kakršen je italijanski, se ne boji resnice, pač pa jo zahteva. To je tudi tisto, zaradi česar naša uradna vojna poročila predstavljajo dokaz resnice. Mi poročamo o udarcih, ki jih prizadevamo sovražniku, kakor tudi o tistih, ki jih dobivamo. Poročamo o letalih, ki jih sestreljujemo, in o onih, ki jih zbije na tla sovražnik. Poročamo o ugodnih dneh, pa tudi o tistih, ki so malo ali prav nič ugodni. Objavljamo vsak mesec izgube na moštvu in orožju. Smatral bi se za ponižanega pred ljudstvom in pred samim seboj, če bi se oprijel drugega načina prikazovanja, bodisi, da bi ublažil stvarnost, ugodno in neugodno. To bi se reklo navaditi se na zlo in na poniževanje naroda. Tega ne bom nikdar storil. Že sem dal odločno povelje vojaškim poveljnikom na bojiščih in civilnim oblastem v zaledju, naj ne pošiljajo v Rim poročil, ki jih niso sami osebno kontrolirali in se prepričali o njihovi resničnosti.

Napad na Taranto

Pri tej priliki bi rad omenil, da so nastopili veseli trenutki v spodnjem domu, ko je Churchill končno mogel dati neko poročilo, neko razveseljivo vest, vest o napadu, ki so ga angleški letalski torpedovki izvedli na pristanišče Taranto. Tri ladje so bile učinkovito zadete, toda niti ena se ni potopila, a samo ena, kakor je bilo to povedano v poročilu naših vojnih sil, je bila poškodovana in bo treba dalj časa, da se spet popravi. Ostali dve ladji se bosta po mnenju strokovnjakov hitro vrnili v prejšnje stanje učinkovitosti. Napačno je, trdim — je dejal zatem Mussolini — da sta bili še dve vojni ladji in dve pomožni ladji potopljeni, ali zadeti ali pa celo lažje poškodovani. Znamenje zle volje je izpolnjevati in s šest množiti uspeh, ki smo ga mi prvi priznali. Churchill bi bil lahko zaradi izpopolnitve celotne slike podal svojim upoštevanim tovarišem nekaj podatkov o usodi, ki je zadela Liverpool in Kent, kakor tudi o usodi ostalih velikih ladij, ki so bile pred nedavnim torpedirane v srednjem delu Sredozemskega morja ali v Aleksandrijskem pristanišču od strani italijanskih podmornic ali letalskih torpedovcev.

Zveza Italije z Nemčijo

Naš vstop v vojno je pokazal, da os ni bila in ni prazna beseda. Od meseca junija do danes je naše sodelovanje z Nemčijo zares tovariško in celostno. Mi gremo ramo ob rami skupaj in ta složnost obeh narodov postaja iz dneva v dan čedalje pristnejša in se razširja na vsa področja vojnega, gospodarskega, političnega in duhovnega udejstvovanja. Kar se tiče sedanjosti in bodočnosti je istovetnost naziranj popolna. Moji sestanki s Hitlerjem predstavljajo samo posvetitev te popolne skupnosti naših pogodb. Kadar se jaz sestanem s Hitlerjem, vidim v njem skupnost naših pogodb. Kadar se z njim sestanem, ne vidim v njem samo voditelja Nemčije, pač pa tudi poveljnika armad, ki so videle, kako se v zmagah potrjujejo njegove genialne strateške zamisli. V njem vidim zlasti nositelja narodno socialističnega gibanja, revolucionarja, ki je prebudil nem-

Nadaljevanje na 2. strani

Politični zapiski

Slovanska kri

Pod tem naslovom prinaša »Gorenjec« članek, kjer govori o slovanski neslogi ter kaže zgled Čehov in Poljakov, kateri so šele v Londonu prišli do spoznanja, kako neumno so ravnali, ko so se med seboj kregali. Nato govori o razmerah pri nas ter tudi navaja, da je precej Slovencev moralo s Hrvatskega zato, ker so Slovenci Nato pa člankar pravi: »Tudi mi Slovenci imamo precej slovanske krvi v sebi in morda premalo smisla za skupnost, toda v tem oziru nam nihče ne more očitati, da smo napram Hrvatom in Srbom šovinisti. Dasi je Slovenija za nas premajhna, vendar nismo podili iz svoje srede ne enega Srba, še manj pa kakega Hrvata. V Kranju se ti je poleti zdelo, da si kje na Hrvatskem, toliko delavcev je služilo svoj kruh pri nas iz Hrvatske. V vseh poklicih so pri nas bratje Hrvatje in mislimo, da nam morejo vsi ti dati spričevalo, da niso pri nas nikogar podili iz službe ali pa izpodrivali koga zato, ker je Hrvat. — Saj vsak mesec pobira kdo iz Hrvatske po Kranju in okolici nabirke za ta ali drugi namen: za sirote, za pogorelce, za po toči oškodovane, za cerkev in druge dobrodelne zavode, pa še nikogar nismo podili iz Slovenije zato, ker je Hrvat. Slovenija je milijone izgubila na Hrvatskem, kamor smo radi posojali odvečni denar. Iz Hrvatske ni prišla niti para v Slovenijo. Koliko milijonov je zabila samo Zadružna zveza v Dalmaciji! Slovencem ne more nihče očitati, da smo šovinisti, da ne moremo v svoji sredi trpeti Hrvatov! Mi bi želeli v interesu države, pa tudi v interesu Hrvatov, da bi Hrvatje vsaj tako postopali s Slovenci v Hrvatski banovini, kakor Slovenci postopamo z brati Hrvati v Sloveniji! Čas je, skrajni čas, da se slovanska kri spametuje! Čehom in Poljakom ni bilo prav nič treba, da so se šele v Londonu znašli po tolikem gorju in razsulu...«

Iz hrvatske politične zgodovine

Te dni je v Zagrebu na tamkajšnji ljudski univerzi predaval prof. dr. Rudolf Horvat o odnosih med pravaši in obzoraši v hrvatski politični zgodovini. Ker nam zgodovina pomaga razumevati razna dogajanja, bomo po dr. Horvatovem predavanju posneli glavno vsebino, ki jo prinašajo v svojih poročilih hrvatski listi. Predavatelj je govoril o nasilnem režimu, ki ga je na Hrvatskem izvajal znani ban Khuen Hedervary. Khuen je znal z volivne geometrijo pri volitvah močno oslabiti hrvatske vrste, poleg tega pa se je posluževal tudi drugih sredstev zoper hrvatske stranke. Da bi nekako okrepili hrvatski volivni izid, so se voditelji hrvatskih strank hoteli zvezati za volitve. Bili sta dve glavni stranki, stranka obzorašev, ki jih je vodil škof Juraj dr. Strossmayer, in stranka pravašev, ki se je borila za hrvatsko državno pravo, po katerem naj bi kraljevina Hrvatska s Slavonijo in Dalmacijo bila samostojna, to se pravi, da bi ta troedina kraljevina ne bila ločena ter ne bi bila pod Madžari. Pravaši, katere je vodil Ante Starčevič, so že takrat imeli v svoji sredi dr. Franka, ki je bil še radikalnejši ko sam Starčevič. Obzoraši in pravaši so se med seboj srdito pobijali. Še le Khuenov pritisk jih je izmodril, da je bolje, ko bi se združili. V Rogaško Slatino je hodil na počitnice škof dr. Strossmayer, v Krapino pa Starčevič. Ko se je škof vračal iz Rogaške Slatine, se je v Krapini sešel s Starčevičem, s katerim sta se bratsko poljubila ter sklenila, da bosta poslej nastopala združeno. Takoj so se lotili delati skupen program obeh strank. Težave so nastale zaradi Slovenije, ker so pravaši hoteli imeti tudi Slovence v svoji hrvatski kraljevini, med tem ko obzoraši tega niso odobravali. Potem pa so se le sporazumeli tako, da se bo skupna stranka potegovala skupaj s Slovenci za združitev s Hrvatsko. Vse je teoaj že bilo storjeno za skupno hrvatsko stranko, ko je nastal prepir zaradi tega, kako naj bo stranki ime. V tem pa se niso mogli sporazumeti, prepir se je razvnel v veliko nasprotovanje, kar je bilo Khuenu le v korist. Hrvatski prvaki so se poslej še krepkeje med seboj grdili, pri volitvah pa je zmagal Khuen tako odločilno, da so pravaši dobili le 9 okrajev, obzoraši pa celo le 8. — Takle zgodovinski prispevek, kakršnega je v Zagrebu podal prof. dr. Horvat, nam more v marsičem razložiti tedanja in tudi poznejša dogajanja v hrvatski politiki...

Poskušene provokacije

»Hrvatski Dnevnik« piše: »V Belgradu vlada mirnost v presoji raznih dogodkov, v kolikor utegnejo prizadeti Jugoslavijo. Zaupanje v Nemčijo vsak dan bolj raste. Verujejo, da je Nemčija odločen faktor miru na Balkanu in da je z njo mogoče koristno sodelovanje ne le na gospodarskem polju, marveč tudi na političnem. Nekaj dejstev — tako pravijo v belgrajskih političnih krogih — kaže na poskuse, da bi bila Jugoslavija izzvana in da bi se tako vojni spopad razširil na Balkan. Toda te želje se ne dajo uresničiti na eni strani zaradi velike hladnokrvnosti odgovornih faktorjev v Jugoslaviji, na drugi strani pa ne zaradi odločne volje Nemčije, ki hoče ostati v prijateljstvu z balkanskimi in podonavskimi državami.«

Naš življenjski prostor

Pod tem naslovom prinaša list »Narodna odbrana« članek o življenjskem prostoru naše države ter na koncu ugotavlja: »Genialni samouk Vuk Karadžič in vsi njegovi mnogoštevilni sodelavci so ugotovili duševne etične odlike srbskega naroda, kateri ima svoj življenjski prostor na določenem delu balkanskega polotoka. Ta srbski narod je mogel po nadčloveških naporih in srditih bojih osvoboditi se ter se združiti z brati Hrvati in Slovenci. Posrečilo se mu je zgraditi svojo neodvisno državo Jugoslavijo. S temi boji si je zagotovil svoje mesto pod soncem ter ugotovil svoj življenjski prostor in nedvomno pravico do tega prostora, ki ga hoče skupaj s svojimi brati Hrvati in Slovenci ohraniti, če treba tudi za ceno svojega življenja, da ohrani svojo čast in dostojanstvo, svoj ugled, svojo svobodo in državo.«

Angleški državljani zapuščajo Dalmacijo

Šibenik, 18. nov. b. Vsi angleški državljani, ki so bili v Dalmaciji, so odpotovali čez Belgrad in Sofijo v Carigrad. Iz Dalmacije je odpotovalo okrog 50 angleških državljanov, od katerih so nekateri že več let bivali v Jugoslaviji.

Minister Pantič govori mladini o duhovni in moralni borbi za narodno obnovo

Petrovgrad, 17. novembra. AA. Danes dopoldne je prispel v Petrovgrad minister za telesno vzgojo naroda Dušan Pantič v spremstvu načelnika ministrstva za telesno vzgojo Milivoja Aračiča. Na železniški postaji so ministra Pantiča pričakovali predsednik občine Milorad Cvetkov, dr. Matič, stirešina sokolske župe, Miloš Nikolić, šef odseka za obvezno telesno vzgojo mladine, Sima Rajič, starešina gasilske čete in upravnik železniške delavnice Dragotin Sebeti, kakor tudi veliko uglednih meščanov. Ko je minister obšel železniško in gasilsko četo, je v spremstvu predsednika občine in drugih odšel v prostore prostovoljne gasilske čete, ki si jih je ogledal. Nato je obiskal tovarno sladkorja. Na trgu kralja Petra Osvoboditelja je pred spomenikom pregledal mladino, ki je na obveznem tečaju, kakor tudi sokolsko in šolsko mladino.

Minister Pantič je med drugim dejal:

Vsaka doba prinaša svoja vprašanja, svoje programe in svoje teze. Vzvišene ideje ne morejo sloneti na slabičih niti se ne morejo propagirati z lažnivim duhom. Korektne reforme, narodni preporod, spopolnjevanje človeka in njegovega gospodarstva ter moralni dvig kakor tudi družabna harmonija mora biti izraz določenega napora. Akcija, to je bistveni zakon življenja in bistveni pogoj uspeha. V tej prehodni dobi, ko stojijo vse družabne vrednote pred globoko preobrazbo in novim kristaliziranjem, se moramo vprašati, kaj se bo zgodilo z našo zavestjo, našimi srci in našo duhovnostjo. Danes, ko se tako mnogo govori o ustvarjanju nove Evrope, se moramo vprašati, ali se bodo današnje teorije in stari politični okviri mogli prilagoditi novemu položaju in novim dejstvom. Moder duh, ki se bori za boljše življenje naroda in za boljšo družabno pravico, si ne sme pokrivati oči pred dejstvi. Budno mora spremljati novo vero in novo ideologijo časov, v katerih živi. V naši nacionalni zgraditvi hočemo svoj stil in svojo strukturo, ki bo odgovarjala našim tradicijam in našim potrebam. V današnjih časih vse države zahtevajo in čutijo **potrebo nacionalne obnove. Toda reforme** se ne morejo izvršiti brez ojačitve političnega ugleda in brez moralnih vrednosti. Kadar se bije **borba za življenje in bodočnost naroda, potem se to ne more razumeti samo kot politična, socialna in ekonomska borba, ampak mora to biti prvenstveno duhovna in moralna borba.** Ta obnova se more izvršiti samo z mladimi generacijami. Zato nam je treba telesne moči, zato nam je potrebna duhovno in moralno močna ter narodno zavedna mladina, če hočemo z zaupanjem gledati v bodočnost našega naroda in naše mile domovine.«

Mussolini o položaju

(Nadaljevanje s 1. strani)

ški narod in povzročil, da je postal prvoboritelj za novo naziranje o svetu, slično naziranje italijanskega fašizma. Istovetnost naziranj je uspeh tega revolucionarnega gibanja, ona je rezultat srečanja dveh revolucionarjev, ki sta tako na mednarodnem, kakor tudi na socialnem področju šele na začetku svoje poti.

Trozveza

Vse ono, kar se nanaša na zvezo s trojnim paktom na zahodu ali v Podonavju, stoji iznad skupnega sporazuma. Prav tako to velja tudi za ono, kar se nanaša na položaj **Francije.** Odslej je jasno, da os Rim—Berlin ne želi sklepati miru represalij ali zlobe, pač pa gre za to, da je treba gotovim težnjam zadostiti. Te zahteve, ki so več kot upravičene, so mogle biti predmet razprave tudi že pred vojno, če se ne bi vse končalo tako smešno in tragično. Da se to prepreči, je bilo že prepozno. Italija si je izbrala že maja 1939 svojo pot. Beseda »nikdar« je sveta. Toda vprav zaradi svojega upravičenega značaja morajo biti naše zahteve sprejete brezpogojno, brez gospodarskih rešitev, ki jih mi že zdaj odločno odklanjamo.

Po popolni razjasnitvi bo mogoče v okviru nove Evrope, ki jo ustvarjata Italija in Nemčija, začeti novo poglavje v zgodovini odnošajev med Italijo in Francijo, v zgodovini, ki je bila tako razburkana. Ni treba omenjati, da bo tudi mir, kakor je bilo premirje, skupno delo, to je delo osi.

Italijanska letala se udeležujejo napadov na Anglijo

Da bi se izpričalo bratstvo orožja Italije in Nemčije, sem prosil voditelja Nemčije, ki je sprejel moj predlog, da se naša letala in podmornice neposredno udeležujejo bojev proti Angliji. V zvezi s tem moram poudariti, da Nemčiji ni bila potrebna naša pomoč. Vrednost njenih borcev na suhem, na morju in v zraku, njena industrija in njena oborožitev ter tehnična zmogljivost ter proizvodnja njene delovne sile so znana stvar. Proizvodnja letal in podmornic v Nemčiji je velika in se stalno povečuje. Jaz sem hvaležen voditelju Nemčije, da je sprejel mojo ponudbo za skupno prelivanje krvi in za medsebojno doprinašanje žrtev ter ustvarjanje trajnih vezi med obema narodoma. Ko jih navdaja popolna lojalnost, skupnost interesov in vzorov, sem prepričan, da bodo naši letalci in posadke naših podmornic delale čast naši zastavi.

Vojna z Grčijo

Po dolgem trpljenju in čakanju smo strgali krinko državi, ki je zanjo jamčila Anglija, podli, sovražni Grčiji. Tu nas čaka račun, ki nam ga bodo plačali. Moram naglasiti neko stvar: Grki sovražijo Italijo, sovražijo jo bolj kot katerikoli drugi narod. Tega sovraštva ni mogoče pojasniti, toda to sovraštvo je globoko in neozdravljivo v vseh slojih grškega naroda, po mestih, po vaseh, povsod. Zakaj, to je uganka. Morda zato, ker je Santore Sarii, ki je bil doma iz italijanskega Piemonta, naivno in junaško padel na Grškem.

Morda zato, ker je Garibaldijevec iz Forlija, Antonio Frati, storil gesto velikodušne naivnosti 70 let pozneje, ko je padel pri Domokosu. Čeprav je to tajnost, dejstvo ostane. Na tej mržnji temelji tudi nič manj smešna grška politika zadnjih let. To je politika popolnega sodelovanja z Anglijo. Drugače tudi ni moglo biti, ker je grški kralj Anglež, grški politični krogi angleški in borza v istem smislu tudi angleška. To sodelovanje se je kazalo na razne načine in to bomo v danem trenutku dokazali. Neizpodbitno z dokazili, kako trajno sovraštvo je naperjeno od strani Grčije proti Italiji. Dokazano je, da je Grčija že meseca maja ponudila Franciji in Angliji svoja vojaška oporišča.

»Bliskovita vojna« nemogoča

Bilo je neobhodno potrebno narediti konec takšnemu stanju. To se je zgodilo 28. oktobra, ko so naše čete prekoračile grško-albansko mejo. Epirske gore in blatne doline ne dovoljujejo bliskovite vojne, ki so jo nekateri pristaši pričakovali. Niti ena gesta, niti ena beseda moje vlade ali kogarkoli od odgovornih organov ni napovedala takšne vojne. Smatram, da ni potrebno zanikati obvestil te vrste. Ne verujem, da bi bilo sploh treba zanikati vsa poročila, ki jih širi grška propaganda skupno z angleško. Vprav ta slovita alpinska divizija, ki je pretrpela težke izgube, je zmagala. General Soddu mi je poslal po inspekciji naslednje obvestilo, datirano z dne 12. novembra: Obiskal sem danes dopoldne divizijo »Julio«. Moram vam poročati, duce, o veličastnem vtisu, ki sem ga imel ob priliki svoje inspekcije pri tej odlični edinici. V vrstah naših alpinskih čet ni bilo nikdar enakih.

»Polomili bomo rebra Grčiji«

Med vami, tovariši, je mnogo takšnih, ki se spominjajo mojega govora meseca julija 1935 pred vojno v Abesiniji, čeprav ta govor ni bil objavljen v časopisju. Tedaj sem rekel, da bomo mi polomili rebra negušu. Danes z enako gotovostjo ponavljam in vam zagotavljam, da bomo polomili rebra Grčiji. Vseeno je, ali se bo to zgodilo v dveh ali dvanajstih mesecih. Vojna se je šele začela. Mi imamo zadosti moštva in sredstev, da stremo vsak odpor Grkov. Podpora Grkom od strani Angležev nas ne bo mogla odvrniti od tega, da ne bi izvedli svoje trdne odločenosti in tudi ne bo mogla odvrniti katastrofe Grkov, ki so si jo hoteli in ki jo tudi zaslužijo. Kdor misli drugače ali goji kakršen koli dvom o tem, me ne razume. Kadar jaz začnem kako stvar, je ne opustim vse dotlej, dokler je ne končam.

To sem že dokazal. Naj se je zgodilo karkoli, naj se dogaja ali naj se v bodoče še zgodi, jaz bom to ponovno dokazal. Onih 372 mrtvih in 1081 ranjenih ter 650 pogrešanih v teku prvih 10 dni bojev na epirskem bojišču bo posvečenih.

Poziv stranki

Tovariši! V tem zgodovinskem in res svečanem trenutku v največjem nasprotju s počasnostjo na gotovih področjih celine mora stranka, ki brani in nadaljuje revolucijo, do najvišje mere okrepiti svoje sile in povečati svojo delavnost. V začetku vojne se je opazil **neki zastoj** pri delavnosti z naše strani. Odslej tega več ne bo. Toda pri nas sploh ne bo splošne mobilizacije. Pod orožje sta poklicana samo dva letnika. Na razpolago jih imamo še 31. Zdaj imamo pod orožjem **milijon mož.** Če bo potrebno, jih bomo poklicali pod orožje **še osem milijonov.** V takšnih razmerah mora naša stranka spet začeti in nadaljevati s svojo delavnostjo z nespremenjeno in čedalje večjo strogostjo in stopiti v boj na notranjem bojišču, na področju politike, gospodarstva, na področju duha in področju sil. Stranka se mora dvigniti. Dvigniti mora tudi narod in ga rešiti vsega tistega, kar je ostalo od male buržuazije v širšem pomenu besede. Naša stranka mora vztrajati in podčrtati pomen sedanjih težkih razmer. Iti mora dalje in vedno dalje z namenom, da se zagotovi moralno zdravje in gmotni obstoj naroda.

Ono miroljubje pa, ki se skriva pod lažnim in zumarstvom in univerzalizmom, je treba najpazljiveje opazovati in ga pobijati. Njemu ni mesta na noben način pri delu v sedanji dobi železa in topov. Noben drug cilj ne sme obstojati razen skrajnega cilja, zaradi katerega smo zgrabili za orožje. Skupno z Nemci tvorimo Italijani blok 150 milijonov ljudi, odločnih, zedinjenih in trdno povezanih od Norveške pa do Libije, in ta blok ima zmago že v svojih rokah.

Rim, 18. nov. AA. DNB: Ves rimski tisk piše o pomenu Mussolinijevega govora in zlasti poudarja brezpogojno gotovost v zmago, kar je Mussolini poudaril v svojem govoru. List »Tribuna« poudarja, da je duce jasno poudaril dolžnost vseh Italijanov v vojni atmosferi, v vojni, ki bo odločila usodo Evrope za stoletja. Njegove besede se morejo tolmačiti kot brezpogojno odklanjanje kompromisnega miru od strani sil osi. List »Giornale d'Italia« poudarja, da vera v končno zmago sloni predvsem na solidarnosti in borbeni moči sil osi.

Naš prometni minister pri Horthyju

Budimpešta, 18. novembra. AA. Regent Horthy je danes ob 11 sprejel v avdijenci jugoslovanskega prometnega ministra inž. Besliča. Ob 13. uri je predsednik madžarske vlade Teleki sprejel ministra Besliča in se z njim dalj časa razgovarjal. V prostorih hotela Ritz je bilo prirejeno svečano kosilo na čast ministru Besliču. Poleg drugih uglednih oseb so bili na kosilu predsednik jugoslovansko-madžarske gospodarske zbornice bivši minister Kalay in direktor direkcije madžarskih državnih železnic Štefan Horthy.

Adam Pribičevič o potovanju patrijarha Gavrila

Pred kratkim je srbski pravoslavni patriarh Gavrilo potoval po raznih krajih južne Srbije. O tem zdaj piše list »Seljačko kolo«, ki ga ureja Adam Pribičevič. List o tem potovanju med drugim tako-le pravi: »Časi so težavni za ves svet, tudi za našo domovino. Nihče ne more vedeti, kakšne težave še utegnejo nastati. Vsekakor pa je patriarh šel med narod zato, da se pokaže, kako tudi srbska pravoslavna cerkev stoji skupaj s svojim narodom in državo in kako bo na braniku našega splošnega narodnega blagra in vsega tistega, kar smo si v težkih časih v morju krvi in solza izvojevali. To se jasno vidi iz vseh njegovih govorov, ki jih je imel in ki jih jasno preveva trdna volja, da ne damo tistega, kar je po zgodovini in žrtvah naše. Zato je patriarh tudi najprej šel v tiste kraje, ki smo za nje dali največ žrtev in ki so najbolj ogroženi.«

Hrvatsko izseljevanje

Sarajevski mesečnik »Napredak« prinaša članek o hrvatskih izseljencih, o katerih pravi, da se izseljujejo v najboljših letih, ko bi bili hrvatski domovini najbolj potrebni. Potem pa pravi: »825.000 izseljencev na nas, ki nas je 6 milijonov, je preveliko število, ker na vsakih 6 ljudi v domovini pride najmanj en izseljenec. Kako naj preprečimo nadaljnje izseljevanje iz naših krajev? V tem naj nas uči Nemčija! Izseljevanje je treba preprečiti s tem, da bomo dvignili svoje gospodarstvo, da bomo meliorirali svoja zemljišča, gradili svojo industrijo v naših pasivnih krajih ter izvedli notranjo kolonizacijo.«

Škof dr. Čekada odhaja v Skoplje

Sarajevo, 18. nov. b. Pred odhodom sedanjega pomožnega škofa dr. Smiljana Čekade za rezidencijalnega škofa v Skoplje so mu hrvaška katoliška in kulturna društva včeraj opoldne priredila poslovilno akademijo z zelo pestrim programom. Na pozdrave je pomožni škof odgovoril z lepo zahvalo in izjavil, da ne bo nikdar pozabil Bosne.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 18. nov. b. Ban dr. Šubašič je v spremstvu generalnega tajnika HSS Juraja Krnjevića napravil svoje tretje potovanje po Hrvaškem Zagorju in Medjimurju. Obiskal je Klanjac, Desinič, Vinagoro in Krapino.

Zagreb, 18. nov. b. Danes dopoldne je podpredsednik HSS dr. Maček sprejel predstavnika oddelka banske oblasti za trgovino, obrt in industrijo dr. Mirka Lamerja.

Osebne novice

Belgrad, 18. nov. m. Z odlokom pravosodnega ministra so postavljeni za pripravnike 9. skupine Franc Mikuš na okrožnem sodišču v Ljubljani, Dragotin Tomašič na okrajnem sodišču v Krškem, Jože Modec na okrajnem sodišču p Ptuju. Premeščeni sta Ana Babšek, pisarniška uradnica 9. skup., iz Trebnjega v Ribnico, in Avrelija Štrobelj iz Ribnice v Trebnje. Za zvaničnika I. skup. je postavljen na okrajnem sodišču v Rogatcu Gašper Zepan. Odpuščen je iz službe Anton Turk, pripravnik 9. skup. na sodišču v Murski Soboti. S kr. ukazom je imenovan za politično-upravnega tajnika 7. skup. Rudolf Mrzlikar. Napredovali so pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani za prometna upravnika 5. skup. Josip Lovrič in Viktor Treven, Anton Konjar za inspektorja 5. skup., Milena Matjan za uradnico 7. skup. Za arhivarja sta imenovani Mara Babšek in Terezija Kalan.

Belgrajske novice

Belgrad, 18. nov. m. Naš poslanik v Bolgariji, Milanovič, po dvodnevnem bivanju v Belgradu odpotoval v Sofijo.

Dr. Göbbels o vojaškem položaju

Nürenberg, 18. novembra. AA. DNB. Nemški propagadni minister Göbbels je nocoj pred funkcionarji stranke v Nürnbergu imel velik govor o političnih in vojnih uspehih Nemčije v letošnjem letu. V uvodu je dr. Göbbels podal pregled o dosedanjem poteku vojnih pohodov na vzhodu in zahodu in pri tem opomnil na odlično sodelovanje letalstva, mornarice in suhozemne vojske. Glede jugovzhodne Evrope je dr. Göbbels poudaril, da so stare mejne krivice popravljene s posredovanjem. Velike zmage našega orožja so dokazale, da je nemška oborožena sila danes najboljše vojaško sredstvo na svetu, kar velja predvsem za vodstvo Nemčije, ki je prevzelo pobudo. Nemčija se je v tem letu velikih vojnih uspehov naučila čakati na dan, ko bo po temeljitih pripravah zadala nasprotniku odločilni udarec za končno svobodo Nemčije in osvoboditev vse Evrope od angleškega varstva. Svetovna sila se noče umakniti s svetovnega odra brez ogorčenega odpora. Ves svet dobro ve, da nočni poleti angleških bombnikov nad Nemčijo nimajo nobenega vojaškega pomena. Ti poleti služijo edino temu, da ljudem brez strehe, ki živijo v Londonu, dajejo varljivo upanje, da mora Berlin ravno tako trpeti kakor London. Toda Berlin je dobil samo nekoliko praks, dočim London krvavi iz več žil. Žalostna je resnica, da se je moral angleški vojak postaviti v službo Churchillove propagande besedičenja, da bi ves svet dobil povsem napačno sliko o stvarnem položaju. Z lažjo o neodločenem letalskem boju poskuša Churchill zavajati javnost, da se ne bi zavedla stvarnosti. Ta čudovita propaganda je bila odkrita dne 9 novembra. Po neki vesti agencije Reuter, naj bi angleško letalstvo spremenilo München v prah in pepel in to prav na dan tradicionalnega letnega zbora skupščine stare garde. V resnici pa medtem nad Münchenom ni letelo nobeno angleško letalo. Veliki napad nemškega letalstva na Coventry je pokazal, kako nevarno je izzivati Nemčijo. Na vse laži londonske plutokracije bo nemško letalstvo še naprej odgovarjalo, je zaključil svoj govor dr. Gebbels.

Antonescu v Berlin

Basel, 18. novembra. b. »Basler Nachrichten« poročajo, da bo general Antonescu v najkrajšem času obiskal Berlin.

Bukarešta, 18. nov. m. TCP. Ko se je vračal iz Rima, je prispel snoči predsednik vlade Antonescu na obmejno postajo Žomboljo, kjer so mu priredili slovesen sprejem. Okrog postaje v Temešvaru je valovila tisočglava množica in prirejala Antonescu navdušene ovacije. Sprejemu so prisostvovali tudi predstavniki nemške in italijanske kolonije. Antonescu je obšel častno četo legionarske straže, nakar se je odpeljal v Bukarešto.

Minister za delo je izdal naredbo, da se morajo vsi člani legionarskega pokreta danes sestati pred železniško postajo k sprejemu generala Antonesca.

Berlin, 18. nov. AA. DNB. Voditelji mladine norveške nacionalno-socialistične stranke se mudijo sedaj kot gostje Hitlerjeve mladine v Nemčiji, da bi se spoznali z delom nacionalno-socialističnega gibanja.

Zemunska vremenska napoved: Oblačno z dežjem skoro po vsej državi. Ponekod bo pihal precej močan veter, po večini v južni, jugozahodni in zahodni smeri. Temperatura bo padla na zahodni polovici in v severnih krajih, nespremenjena pa bo ostala na jugu.

Amerika že posega v Azijo

Vojaška zveza med Ameriko, Anglijo in Siamom za obrambo vzhodne Indije — Singapur tudi ameriško oporišče — Razburjenje na Japonskem

Tokio, 18. nov. AA. Domej: Po poročilih, ki prihajajo v Tokio, se zdi, da je bil med **Siamom** (Tajlandom) na eni in **Anglijo** na drugi strani dosežen načelen sporazum o sklenitvi tajne pogodbe med Anglijo, Severno Ameriko in Siamom. Zelo opažene so bile številne konference v Bangkoku med ameriškim in angleškim poslanikom na eni in siamskimi pristaši anglosaške struje na drugi strani. Trdijo, da je angleški poslanik odločno zahteval od siamske vlade, naj sprejme predlagani tajni sporazum s tem, **da bo v nasprotnem primeru Anglija smatrala Siam za sovražno državo in bo začela blokirati njene obale.** Trdijo tudi, da je siamski predsednik luang (baron) Bobipul Songram predložil angleškemu poslaniku besedilo sporazuma, ki bi temeljil na naslednjih štirih točkah:

1. Siam bo sodeloval z Anglijo in Severno Ameriko zaradi obrambe skupnih interesov.

2. Anglija in Združene države Severne Amerike bodo podpirale, kolikor bo mogoče, zahteve Siama, da dobi nekdanje siamske kraje, ki so svojčas pripadali francoski Indokini, nazaj.

3. Razen tega, kar vsebujeta prva in druga točka, bodo Anglija in Združene države še dalje v načelu priznavale nevtralnost Siama.

4. Anglija in Združene države bosta dali vojaško pomoč Siamu, če bi ga kaka tuja država napadla. V tem primeru bo Anglija poslala v Siam indijske in malajske čete domačinov, dočim bo mornarica Združenih držav sodelovala pri obrambi siamskih obal.

5. Ameirka in Anglija bosta preskrbele Siamu vojaške potrebščine, pri čemer ne bodo izvzeta letala, orožje, municija in bencin.

6. Siam bo zagotovil intenzivno sodelovanje Kitajcev, ki v velikem številu žive tam.

Trdijo, da je angleški poslanik sir Crossby že izjavil ministr. predsedniku, baronu Songramu, da bosta Anglija in Amerika podpirali Siam glede obmejnih krajev Indokine, in da bo Amerika Siamu dala 20 milijonov dolarjev posojila.

Singapur bi postal tudi pomorsko oporišče za ameriško brodovje.

Razburjenje na Japonskem

Tokio, 18 nov. AA. DNB. Japonski listi se bavijo s poročilom o možnosti sklenitve angleško-ameriško-tailandske (siamske) vojaške zveze. Ta vest je povzročila veliko pozornost v političnih krogih. »Jomiuri Šimbun« poudarja, da so odnosi med Japonsko in Tailandom (Siamom) zelo dobri, vendar pa bo morala v primeru, če bi se uresničili ti glasovi, japonska vlada izdati potrebne ukrepe za zaščito japonskih interesov. »Kokumin Šimbun« govzori o novem ameriškem manevru in pravi, da tailandska vlada zelo verjetno ne bo pristala na sklenitev vojaške zveze z Anglijo oziroma s Severno Ameriko. List misli, da bo tailandska vlada hotela še naprej ohraniti najboljše odnose z Japonsko.

Pooblaščena osebnost zunanjega ministrstva je izjavila, **da japonska vlada nima nobenega uradnega obvestila o angleško-ameriških poskusih skleniti s Tailandom vojaški sporazum. Ista osebnost je izjavila, da japonska vlada raznim poročilom o tej stvari posveča vso pozornost.**

Čeprav japonski službeni krogi odklanjajo slehrni komentar h govoricam, da mislita Anglija in Amerika skleniti s Tailandom (Siamom) vojaški sporazum, **pa dobro poučene osebnosti v Tokiu pripominjajo, da se bo Japonska odločno uprla takim poskusom. Te osebnosti poudarjajo med drugim, da bi Tailand s sklenitvijo takšnega sporazuma prekršil pakt, ki ga je lani avgusta sklenil z Japonsko. Prekršitev tega pakta bi pomenila za Tailand samomor. Posamezni japonski politiki izjavljajo da je razumljivo, da poskuša Anglija delati zapreke Japonski v njenem življenjskem prostoru. Ako bi pa Anglija s tem paktom rada pomagala Tailandu, da bi dobil nazaj izgubljene kraje, pa bi morala biti Anglija prva, ki bi vrnila obmejne kraje, katere je nekoč vzela Tailandu.**

Amerika zanika

Washington, 18. novembra. t. Associated Press. Na konferenci časnikarjev je pomočnik državnega tajnika, Sumner Welles, izjavil na vprašanje časnikarjev, če je res, da so Združene države Severne Amerike, Anglija in Siam sklenile medsebojno vojaško zvezo za obrambo Indije, odgovoril, da na teh poročilih, ki prihajajo večjidel iz Japonske, ni niti trohice resnice.

Nova ameriška oporišča

Washington, 18. novembra. t. Reuter. Anglija in Združene države Severne Amerike so se sporazumele, da bo Anglija Združenim državam odstopila še nekatera pomorska oporišča na Tihem morju in v Vzhodni Indiji. Vprašanje bo dokončno rešeno na konferenci, ki se bo sestala v Londonu. Pripravljalno delo se je že začelo.

Kar se tiče oporišč ki jih je Anglija Ameriki že odstopila v Zahodni Indiji, to se pravi na atlantski obali, so večjidel že povsodi določeni kraji, ki jih prevzame Amerika, izuzemši na otoku **Trinidad,** kjer razgovori še trajajo. Na **Bermudih** dobi Amerika oporišče v zahodnem delu kolonije, Na **Bahamskih otokih** dobi Amerika kot oporišče otok **Jaguana.** Na **Jamaici** dobi Amerika oporišče pri **Portlandu** na južni obali, kakšnih 20 km oddaljen od **Kingstona,** nadalje **Attito,** ki je blizu pristanišča **Parham** na severni obali otoka. Na **Santa Lucia** dobi Amerika velik otok, ki leži v severnem zalivu ter še nekatere dele obale, o katerih pogajanja še tečejo. V Angleški **Gvajani** pa dobi Amerika obrežje reke **Marara** od morja v globino 50 km ter ozemlje **Essequibo,** dalje na jugu.

Albanski minister ubit

Tirana, 18. nov. AA. Stefani: Albanski pravosodni minister Džafer Ibil, ki se je mudil v operacijskem pasu, je bil ubit. Eksplodirala je bomba, ki ga je ubila. Kakor je bilo znano, je bil Džafer Ibil predsednik albanske skupščine, ki je sklenila priključitev Albanije italijanski kroni.

Angleški »Blenheim« se je zrušil na tla v Črni gori

Belgrad, 18. nov. AA. Pooblaščeni smo, da objavimo sledeče službeno poročilo: Davi ob 3.50 je zadelo neko dvomotorno letalo vrste »Blenheim« v planino Veliki Garac, kota 1316 pri Danilovgradu v zetski banovini. Po udaru je letalo eksplodiralo in se je trup vnel ter popolnoma zgorel, tako da je ostalo samo ogrodje letala. Do sedaj je ugotovljeno, da so bile v letalu štiri osebe. Tri trupla so popolnoma zoglenela, dočim je četrto ostalo celo. Vse bombe razen ene so eksplodirale, ko je letalo udarilo ob vrh. Municija za letalske strojnice je raztresena povsod naokrog.

— **Belgrad,** 18. nov. O današnjem preletu tujih letal nad našim ozemljem poročajo uradno iz Podgorice:

Davi okrog 3.50 sta dve letali neznane narodnosti preleteli našo mejo pri Ulcinju. Leteli sta čez Cetinje in Podgorico. Naša obmejna straža je pravočasno opazila letali ter obvestila poveljstvo na Cetinju in v Podgorici. Eno teh letal je ob 3.50 križaarilo nad Visoko Garčan, Prekornico in nad Danilovgradom. V tem trenutku je letalo pričelo dajati zelene in rdeče signale. Kmalu se je zaslišala močna detonacija ter je ljudstvo iz okoliških vasi Danilovgrada mislilo, da so padle bombe. Kmetje iz vasi Zagorača, ki so danes potovali v Danilovgrad, so našli na kraju, ki ga imenujejo Garač, popolnoma zgorelo letalo. Takoj jim je bilo jasno, da je to tisto letalo, ki so ga videli ponoči. Prizor, ki se jim je nudil, je bil strašen. Poleg ogrodja zgorelega letala so ležala tri zoglenela trupla. Pilot, ki je bil v svoji kabini, je bil mrtev, toda ni postal žrtev požara. Kmetje so pohiteli v Danilovgrad ter obvestili oblasti. Patrulje, ki so že vse jutro križarile po planini, so pohitele na kraj nesreče. Našli so ogrodje dvomotornega letala na planini Garčan, 150 m južno od vrha. Komisija je ugotovila, da je letalo angleško in je zgorelo zaradi padca in eksplozije bomb. Pri mrtvem pilotu so našli podatke, po katerih so ugotovili, da je letalo angleškega porekla. Drugo letalo, ki je preletelo našo mejo blizu Cetinja,- se je izgubilo, tako da o njem ni nič znanega. Črnogorci so popolnoma hladnokrvno sprejeli to nezgodo in prebivalstvo s popolnim zaupanjem zre v našo letalsko in protiletalsko obrambo ter brez strahu spremlja razvoj dogodkov.

Angleško-nemška fronta

Nad Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 18. nov. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča:

Letalske sile so bombardirale v noči od 17. na 18. november v vojaškem oziru važne cilje v Londonu in v južni Angliji, istotam industrijske naprave ter industrijske naprave v srednji Angliji. Ob vzhodni angleški obali je bila poškodovana ena trgovska ladja.

Daljnostrelni topovi so metali granate na sovražni konvoj, ki se je ponoči poskušal približati britanski obali. Konvoj je bil razgnan, ladje pa so se zatekle v posamezna angleška pristanišča ob Rokavskem prelivu.

Angleška letala so metala ponoči bombe na razne kraje v zahodni Nemčiji. Na neki železniški postaji so nastali požari, ki pa so bili hitro pogašeni. Bombe so padale tudi na dve pokopališči. V bojih nad Rokavskim prelivom sta bili sestreljeni dve angleški letali. Eskadrilja, ki jo vodi major v. Mulzahn je sestrelila dozdaj 501 sovražno letalo.

Angleška poročila

London, 18. nov. AA. Reuter: Včeraj ponoči so padle zažigalne bombe na mesta v severni Angliji. Požare, ki so zaradi tega nastali, so hitro pogasili. Žrtev ni bilo. Pred zoro so sovražna letala metala bombe na mesta v južni Angliji. Po dobljenih informacijah je bilo poškodovanih nekaj hiš. Žrtev je bilo malo.

London, 18. nov. t. Reuter: Včeraj in ponoči je nemško letalstvo napadalo posamezne kraje Anglije posamič. Skupinskih napadov je bilo le malo. Nočni napadi so bili malo obsežni. Najbolj je trpel Liverpool, na katerega so padale predvsem zažigalne bombe. Protiletalska obramba je zelo dobro delovala.

Včeraj (v nedeljo) je sovražnik izgubil nad Anglijo 14 letal. Angleži so izgubili pet lovcev, toda 4 piloti so rešeni.

London, 18. nov. AA. Reuter: Izdelan je bil podroben načrt, ki se nanaša na vse vrste sodelovanja med letalskimi in suhozemskimi silami angleške vojske. Po tem načrtu bo pri letalstvu organizirana nova vojaška ustanova, ki se bo imenovala **»poveljstvo za sodelovanje med letalstvom in suhozemsko vojsko.** Temu poveljstvu bodo dodeljene letalske eskadrile, ki se bodo vključile v sestav suhozemske vojske. Glavna naloga novega poveljstva bo v tem, da organizira, preizkuša in uri oddelke letalstva in suhozemske vojske za tesno sodelovanje med obema vrstama orožja. Za poveljnika poveljstva za sodelovanje je bil imenovan letalski maršal sir Arthul Sarridan Barat.

Škoda v Coventryju

London, 18. nov. AA. Reuter: Neknadno so se zvedele o bombardiranju Coventryja sledeče podrobnosti: Poleg mestne **katedrale** in **starega kraljevega dvorca** je porušena tudi **knjižnica,** pet kinomatografov, eno kopališče, dva velika hotela, dvanajst kavarn, ova kluba in eno uredništvo. Požar je uničil 8 trgovskih lokalov. Bombe so padale tudi na pokopališče.

Topovski dvoboj čez Rokav

London, 18. nov. AA. Reuter: Danes popoldne so se celo uro zaradi grmenja in eksplozij granat iz daljnostrelnih topov tresle hiše po mestih ob Rokavskem prelivu, ko je spet prišlo do nemško-angleškega artilerijskega dvoboja čez Kanal. Gosta mogla se je spustila kot zavesa čez morje.

Kako je z živežem v Angliji

London, 18. nov. t. AFI. Glede živežne preskrbe v Angliji so bili objavljeni v londonskem časopisju naslednji podatki:

Svinjskega mesa, ki še ni pod nadzorstvom, pa kljub temu čedalje bolj primanjkuje. Klobase izdelujejo dvoje vrst, ene, ki imajo tri četrtine svinjskega mesa, druge pa, ki imajo samo dve petini. Toda prva vrsta je že izginila iz prometa. Tudi kuhana šunka še ni pod nadzordstvom in bi morala biti svobodno na razpolago, a vendar se le težko dobi brez mesnih kart. Mesarji sami jo z vednostjo oblasti držijo nazaj. Živalskega zdroba je pa v izobilici na trgu. Zajcev domače reje je v izobilju in stanejo do 1 šiling funt (12 din nekaj več kakor pol kilograma). Pure in gosi so v izobilju in stane funt 24 din. Svežih jajc ni. Uvoženih je dosti, toda so pod nadzorstvom in dobi vsaka oseba samo po eno jajce na teden. Jajce stane 4 din. Angleški zajtrk, to je pražena slanina z jajcem, se je torej spremenil. Jajc ni več, slanine pa dovolj. Zelenjave je na milo željo, kolikor je kdo hoče. Sadja je manj in stane en funt jabolk 10 do 12 din, hruške pa so po 4 din en funt. Krompirja je dosti in stane funt 3 do 4 din. Ribe so redke in zelo drage. Rozin za božični puding je dosti na zalogi.

Nad Nemčijo

London, 18. novembra. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Naši bombniki so ponoči spet napadli važne vojaške cilje v Nemčiji. Glavni napad je bil na petrolejska skladišča in čistilnice v Gelsenkirchenu. Bombardirane so bile številne druge tovarne v Poruhrju. Druga skupina bombnikov je obmetavala z bombami zahodna pristanišča ter posvetila posebno pozornost Lorientu v francoski Bretanji, kjer ima sovražnik oporišče za podmornice.

London, 18. nov. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča, da je slabo vreme oviralo delovanje angleškega letalstva nad Nemčijo v preteklem tednu. Navzlic temu pa da so bili napadeni zelo pomembni cilji. Glavni napadi so bili na Monakovo, Turino, Milano, Berlin, Gdansk, Hamburg in Lorient. V preteklem tednu je bilo 28 napadov na železniške postaje, 15 na razna petrolejska skladišča in tovarne, 20 na različne tovarne za orožje, 4 na elektrarne, 70 na letališča, 32 na pristanišča in pomorska oporišča. V teh borbah je bilo uničenih samo 18 letal, sovražnik pa je izgubil 8 letal.

Na vsej albansko-grški meji se razvijajo hudi boji

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 17. nov. AA. Stefani: Službeno poročilo vrhovnega poveljstva italijanske oborožene sile se glasi:

Včeraj so se na **grški fronti** razvijali napati in protinapadi, ki so bili posebno hudi na odseku 9. armade. Naše letalstvo je ob sodelovanju čet bombardiralo pota, železniške proge, sovražne položaje in topniške postojanke. Bombardiranje je povzročilo požare in eksplozije ter so bile presekane prometne zveze. Letalstvo je obstreljevalo tudi koncentracije čet. Eno naše letalo se ni vrnilo. Naše letalstvo je bombardiralo pristaniške naprave v Subi in aleksandrijskem pristanišču.

Nekje v Italiji, 18. nov. Stefani: 164. poročilo glavnega štaba italijanske vojske se glasi:

V teku včerajšnjega dne so se posamezni oddelki na grškem bojišču malo udejstvovali. Na področju **Konice** je bila uničena cela skupina sovražne konjenice. Naše letalstvo je ob tesnem sodelovanju s suhozemsko vojsko razvilo večkrat hude napade in je bombardiralo področje pri Kalibakiju in Konici ter uničevalo mostove in ceste. Razen tega so bile zadete obrambne naprave in barake. Nastali so hudi požari in eksplozije. Naši so obstreljevali s strojnicami sovražne mehanizirane oddelke in čete ter protiletalske postojanke. Druga naša letala so bombardirala oporišče Krf. Dve naši letali se nista vrnili. Eno sovražno letalo vrste »Blenheim« je bilo sestreljeno v bližini Sicilije. Posadka, ki je obstajala iz enega častnika in enega podčastnika, je ujeta.

Naša letala so bombardirala pomorska oporišča v Sudanu in Aleksandriji. V Aleksandriji so zadela eno ladjo, ki je bila tam zasidrana. Ena križarka tipa Leander je bila zadeta s torpedom enega naših letal o priliki, ko je hotela zapustiti aleksandrijsko pristanišče.

V Severni Afriki so naša letala bombardirala železniško progo Fuka-el-Daba in železniško progo proti Marsa Matruhu.

Sovražna letala so vrgla bombe na mesto Benghazi in je bila ubita ena ženska ter en otrok, ranjenih pa je bilo šest oseb, med njimi dve ženski in en otrok. Razen tega so bombe prizadejale škodo na stanovanjskih hišah. Bombe, ki so padle na Bardio, niso povzročile škode.

V italijanski Vzhodni Afriki je sovražna križarka poskušala bombardirati pristanišče Mogadiscio. Zaradi ognja naših obalskih baterij se je morala pod varstvom umetne megle umakniti. Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno v bližini Rudolfovega jezera.

Grška poročila

Atene, 18. nov. AA. Atenska agencija: Snočno poročilo grškega vrhovnega poveljstva št. 20 pravi: Borbe se vodijo na vsej fronti v Epiru in hribovitih krajih vzhodno od Korče. Grške čete so zasedle nekatere strateško zelo pomembne točke. Te točke so grške čete zavzele navzlic sovražnikovemu odporu in delovanju letalstva. Italijansko letalstvo je bombardiralo mesta in vasi v notranjosti države. Človeških žrtev in gmotne škode ni bilo.

Atene, 18. nov. t. Poročilo št. 21 grškega generalnega štaba poroča: Naše čete so na fronti ob albanski meji spet zasedle nekaj zelo važnih strategičnih grebenov. Velika delavnost italijanskega letalstva napredovanja grških čet ni ovirala. Skupina lažjih grških enot, ki jim je poveljeval admiral Habados, je snoči zaplula v Otrantsko ožino in tamkaj pregledala položaj, Grške ladje so prišle do otoka Sasena, ki leži pred Valono. Grške vojne ladje nikjer niso opazile kakšnih sovražnih vojnih ladij ter so se zaradi tega vrnile v svoje oporišče.

Angleška poročila o bojih

Atene, 18 nov. t. Associated Press: Italijansko letalstvo je silno napadalo na obeh frontaah v Pinduškem gorovju in pri Korči. Nekatera italijanska letala so s strojnicami napadala grške kolone, ki so napredovale. Grške čete so po zadnjih bojih nekoliko utrujene in pri njih tudi oskrba z živežem ne posluje dobro. Toda kljub temu so z velikim zagonom prekoračile reko Kalamos v Epiru in dosegle albansko-grško mejo. Pri Korči so italijanske čete napravile srdit protinapad, ki je bil uspešen ter so Italijani zasedli nekaj postojank na planini Moravi, toda grške čete so dobile v svoje roke nove vrhove še nekoliko globlje. Grško topništvo je začelo bombardirati Korčo.

Snoči se je po Atenah raznesla govorica, da so Grki že zasedli albansko mesto Korčo ter zaplenili mnogo vojnega materiala. Ta novica na merodajnem grškem vojaškem mestu do danes opoldne še ni bila potrjena.

Afriško bojišče

Kairo, 18. novembra. AA. Reuter. Vrhovno poveljstvo britanskih oboroženih sil v Kairu je objavilo danes naslednje poročilo: Na nobenem bojišču ni bilo danes dogodkov, ki bi bili omembe vredni.

Libreville (Afrika), 18. nov. t. AFI. Čete generala de Gaullea so vkorakale v **Port Gentile,** ki je manjše pristanišče novejšega izvora v francoski koloniji Gabon. General de Gaulle je s tem gospodar vse kolonije.

Manuel Azana umrl kot kristjan

Montauban, 18. nov. AA. Havas: Da bi naredil konec fantastičnim govoricam o smrti bivšega predsednika španske republike Manuela Azana, prinaša list »Katoliški bulletin« o tem sledeče podrobnosti, ki jih je dal montaubanski škof. Azana je bil težko bolan in je izrazil željo, da bi ga škof obiskal. Škof je večkrat prihajal k Azani, kateri ga je vsakokrat prosil, naj ga še obišče. Bivši predsednik španske republike je z veliko pobožnostjo poljubil razpelo, ki ga je prinesel škof. Ko ga je 3. t. m. obiskal, je začutil, da se mu bliža konec. Ponovno je pozval škofa in prejel sveto popotnico in zakramente za umirajoče Ko je Azana umiral, so navzoči peli cerkvene molitve. Azanova gospa je zaprosila nato škofa, naj bodo pogrebne slovesnosti v cerkvi, toda na dan pogreba ni mogla biti navzoča, pa so krsto s truplom prenesli takoj na pokopališče namesto da bi jo bili prenesli v katedralo. Gospa Azana je obiskala škofijo in se školu zahvalila za njegovo skrb in izrazila obžalovanje, da je bil pogreb laiški (necerkven).

Turčija-Sovjeti

Curih, 18. nov. b. Iz Ankare poročajo, da tamkajšnji diplomatski krogi zatrjujejo, da bo v najkrajšem času turški zunanji minister Saradzoglu odpotoval v Moskvo, da razjasni odnošaje med Turčijo in Sovjetsko Rusijo z ozirom na razne govorice o bližnjem preobratu v turški politiki. V Ankari poudarjajo, da so vsi ti glasovi preuranjeni.

»Evropski petrolejski blok«

Curih, 18. novembra. b. Iz Bukarešte prihajajo poročila, da so se sovjetski in nemški državniki v Berlinu, prav tako pa tudi general Antonescu in italijanski državniki v Rimu razgovarjali o možnosti organiziranja **evropskega petrolejskega bloka.** Po tem načrtu bi Sovjetska Rusija in Romunija preskrbovali osiščne države s petrolejem in sicer Sovjetska Rusija Nemčijo, Romunija pa Italijo.

Kruh omejen v Vatikanskem mestu

Rim, 18. novembra. AA. DNB. V vatikanskem mestu je bila z današnjim dnem uvedena omejitev porabe kruha in makaronov. Vsak prebivalec v vatikanskem mestu dobi dnevno 300 gramov kruha in na mesec 2 kg makaronov.

Izid preiskave o bombardiranju Bitolja

Bombe so metala nehote in po pomoti italijanska letala

Belgrad, 18. nov. AA Pooblaščeni smo objaviti naslednje uradno poročilo:

Preiskovalna komisija, ki je raziskovala primer bombardiranja Bitolja od 5 .t. m., je ugotovila, da so bile bombe, ki so padle na Bitolj, vržene iz letal italijanskega zrakoplovstva. O izidu ankete je kraljevska vlada obvestila 12. t. m. italijansko vlado, ter jo prosila, da glede tega vprašanja tudi od svoje strani uvede preiskavo. Italijanska vlada je odgovorila dne 16. t. m., da so res nehote po pomoti italijanska letala bombardirala Bitolj, ter je izrazila obžalovanje zaradi tega dogodka. Istočasno je italijanska vlada dala načelni pristanek glede povračila škode, prizadejane s tem bombardiranjem. Na ta način se bo po zaslugi prijateljskih odnošajev, ki obstoje med Jugoslavijo in Italijo, ta incident smatral za poravnan.

*

Belgrad, 17. nov. AA. Dne 17. novembra zjutraj okoli 4 so letela tuja letala nad Bitoljem in Kičevom. Zaradi živahnega streljanja naše protiletalske obrambe in naših lovskih letal, ki so se takoj dvignila, so mogla tuja letala metati bombe samo v okolici Kičeva in blizu dveh bližnjih vasi. Tuja letala so se hitro umaknila. Človeških žrtev ni bilo in je samo nekaj tvarne škode.

Gospodarstvo

Računski zaključek Osrednjega urada za zavarovanje delavcev

Iz računskega zaključka Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu za 1939 posnemamo naslednje podatke o našem socialnem zavarovanju, v kolikor ga izvršuje omenjeni urad na področju naše države:

Število zdravnikov je naraslo od 1762 na 1867, obenem z dentisti vred pa od 1854 na 1955. Na enega zdravnika z dentisti vred je odpadlo leta 1938 385 članov, lani samo 369. Na področju ljubljanskega okrožnega urada je odpadlo na enega zdravnika 385 članov.

Predpis vseh dajatev je znašal lani 694.9 (1938 681.7) milij. din, zaostankov pa je bilo na koncu lanskega leta 191.8 (1938 196.16) milij. din.

Med gradbenimi deli je omeniti adaptacijo glavne zgradbe Radio Therma Laško, ki je stala 368.726 din. Omeniti je še, da so se začela tudi dela za zgradbo v Celju, ki pa še niso izkazana v tem poročilu.

V teku poslovnega leta 1939 pa doslej so bila odobrena naslednja dolgoročna posojila: občini Sombor 4 milij. din, moravski banovini 20, občini *Črnomelj* 500.000 din na 20 let za dovršitev šole, drinski banovini 18, mestu Belgradu 36, Zagrebu 30, Sušaku 4, donavski banovini 20, *dravski banovini* 11 milij. na 40 let za zgraditev in ureditev banovinskih bolnišnic, občini mesta *Ljubljane* 15 milij. dinarjev na 20 let za ureditev mestnih higienskih in zdravstvenih ustanov, mestu Varaždinu 2.5 in banovini Hrvatski 30 milij. din.

Računski zaključki.

Bolniško zavarovanje izkazuje v lanskem letu v primeru z letom 1938 povečanje dohodkov od 363.96 na 387.37 milij. din, toda istočasno se je namesto poslovnega presežka v znesku 2.13 milij. din za 1938 v letu 1939 pojavil poslovni primanjkljaj v znesku 11.84 milij. din. Izdatki te panoge so bili v letu 1939 naslednji (vse v milij. din, v oklepajih izdatki za 1938): hranarina 97.0 (91.4), porodniške podpore 13.44 (13.6), pogrebnine 3.1 (2.8), zdravniški stroški 45.96 (43.2), apotekarski stroški 53.94 (49.37), stroški v bolnišnicah 44.6 (40.44), stroški kopališč in sanatorijev 25.74 (24.15), zobna nega 7.55 (5.1), stroški vzdrževanja ambulatorijev 14.23 (12.73), upravni stroški 51.54 (48.9), stroški samouprave 1.2 (1.17), stroški laične kontrole 2.8 (2.7), odpis inventarja 2.26 (3.2), obresti 3.8 (4.6), dotacija skladu za odpis neizterljivih prispevkov 9.2 (9.0), dotacije skladu za pokritje primanjkljaja 9.2 (9.0), razno 0.7 (0.5). Dohodki pa so bili naslednji: prispevki 368.8 (359.64), naknade 1.2 (1.27), obresti 2.3 (2.44), doprinos za zobno nego 2.16, razno 1.1 (0.6) milij. din.

Pregled poslovanja po posameznih uradih kaže, da so bili lani aktivni samo uradi: Sušak, Banja Luka, Niš, Subotica in Tuzla. V Sloveniji je znašal deficit bolniškega zavarovanja 1.5 milij. din. Primanjkljaj pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani je znašal 1.03 milij. din, dočim je bil za 1938 izkazan presežek v znesku 0.4 milij. dinarjev. Poročilo Osrednjega urada pravi, da so glavni vzrok temu preveliki izdatki za hranarino, tudi porodniške podpore so zelo visoke. Pri deficitu bolniške blagajne Trg. bol. in podp. društva navaja Osrednji urad, da je temu iskati vzrok v visokih zdravniških stroških, nadalje v izdatkih za zdravila in za zobno nego. Sedaj ima tudi ta blagajna isto višino prispevka kot vsi drugi krajevni organi Osrednjega urada (od 1. januarja 1940 dalje).

Sama bilanca bolniške panoge izkazuje povečanje bilančne vsote od 265.8 na 391.845 milij. din. Med aktivami je največja vsota zaostankov, ki znaša za vse panoge zavarovanja 191.8 (196.16) milij. din. Nadalje znašajo gotovina 3.3 (3.1), naložbe 19.5 (12.46), inventar 17.8 (17.06) milij. din itd. Med upniki je največji samo Osrednji urad za druge zavarovalne panoge z zneskom 150.2 (142.2) milijona, skladi pa znašajo 42.2 (35.7) in 24.94 (16.65) milij. din.

Nezgodno zavarovanje izkazuje v lanskem letu 133.2 (127.35) milij. din dohodkov. Bilančna vsota je narasla od 502.8 na 547.3 milij. din. Poslovni presežek, ki je še leta 1938 znašal 2,469.222 din, se je zmanjšal na 41.503 milij. din, zmanjšalo pa se je tudi obenem nepokrito glavnično kritje na aktivni strani bilance od 71.8 na 69.3 milij. din. Čista imovina je narasla od 328.15 na 380.85 milij. din.

Starostno zavarovanje izkazuje za lansko leto 152.7 (143.56) milij. din dohodkov, od tega na prispevkih 139.95 (137.3) milij. din. Bilančna vsota tega zavarovanja je narasla od 211.55 na 349.5 milij. din, do konca leta 1937 zbrana imovina je znašala 72.2 milij., v letu 1938 119.8 in lani zbrana imovina 127.05 milij. din, tako da je imovina te zavarovalne panoge narasla na 319.1 milij. din, odnosno čista imovina od 166.5 na 295.04 milij. din. Med aktivi je nova postavka: nekrito glavnično kritje za rente pomorcev v znesku 1.33 milij. din.

Pokojninski sklad uslužbencev Osrednjega urada izkazuje po računu zgube in dobička dohodkov 25.3 (18.75) milij. din. Toda v tem je že vpoštevan primanjkljaj, ki je znašal za 1939 5.22 milij. din, za 1938 0.33 milij. din, skupno za vsa leta 24.5 milij. din. Bilančna vsota je znašala lani 193.47 (175.4) milij. din.

Bilanca centralnega poslovanja Osrednjega urada za zavarovanje delavcev izkazuje za 1939 naslednje postavke (vse v milij. din, v oklepajih postavke za 1938):

Aktiva: gotovina 0.5 (0.56), denarni zavodi 183.9 (152.9), vrednostni papirji: nabavljeni do srede leta 1938 67.4, do konca 1939 189.87 (11.7), rezervirano za vložitev v 6% državno posojilo 36.1 (121.8), inventar in knjižnica 2.3 (2.3), stavbe in zemljišča in sploh investicije 243.5 (237.0), hipotekarna in dolgoročna posojila 152.04 (64.2), dolžniki 11.7 (7.0) milij. din itd.

Pasiva: delavske zbornice za gradbene sklade 6.06 (5.14), upniki 26.5 (2.85), sklad za pokritje tečajnih razlik 11.26 (12.5), imovina zavarovanja proti nezgodam 380.85 (328.15), imovina starostnega zavarovanja 295.04 (166.5), imovina pokojninskega sklada uslužbencev 168.95 (156.14) milij. din.

Nadalje je še omeniti, da se je imovina skladov za dajanje večjih podpor lani zvišala od 9.1 na 11 milij. din, toda v Sloveniji se je zmanjšal od 3.3 na 2.95 milij. din. Likvidacijska imovina se je zmanjšala od 1.85 na 1.4 milij. din, sklad za kritje izrednih izdatkov je narastel od 10.3 na 11.06 milij. din, sklad za odpis neiztirljivih terjatev pa od 14.5 na 18.76 milij. din, od tega v Sloveniji od 4.36 na 5.55 milij. din. Skupno so vsi skladi narasli v lanskem letu od 52.4 na 67.16 milij. din.

Zaostanki so se kot že omenjeno v lanskem letu zmanjšali od 196.16 na 91.8 milij. din, od tega v Sloveniji skupno od 28.0 na 26.945 milij. din, pri Okrožnem uradu so se zmanjšali zaostanki od 26.385 milij. na 25.453 milij. din, pri boln. blagajni TBPD pa od 1.668 na 1.492 milij. din.

Iz pregleda izkazanih hipotekarnih in dolgoročnih posojil, ki znašajo skupno 152.04 milij. din, je razvidno, da znašajo posojila v Sloveniji: Ljubljani 10.5353, Tržiču 2.272, Bledu 0.338 in Črnomlju 0.493 milij. din, skupno torej 13.638 milij. din. Največje izkazno posojilo s koncem lta 1939 znaša 49.9 milij. din in sicer ministrstvu za socialno politiko in ljudsko zdravje. Seveda v teh številkah še niso vsebovana posojila iz leta 1940.

—

Ob tej priliki je potrebno ugotoviti še važno dejstvo: banovina Hrvatska doslej še ni uveljavila novih predpisov o mezdnih razredih na svojem področju, to je torej na Hrvatskem, ostalo vse po starem.

V današnjih časih bo morala tudi investicijska politika socialnega zavarovanja kreniti na nova pota. Kajti starostna preskrba našega delavstva, tekoče zavarovanje bodo vedno bolj trpeli pod posledicami stalno se zmanjšujoče kupne moči denarja. Če bo sedaj pretežni del povišanja premij zaradi novih mezdnih razredov pripadel rentnim panogam socialnega zavarovanja, je nujno potrebno, da se skrbi za tako naložbo imovine, ki bo tudi po daljši dobi dajala dejansko zavarovancem čimvečje realne donose, ne pa neizpremenjene po imenski vrednosti. Po se da doseči le s pametno investicijsko politiko, v kolikor državna gospodarska politika ne bo mogla preprečiti predvsem z denarne strani zviševanja cen in s tem zmanjševanja kupne moči denarja, torej njegove vrednosti.

Ustanavljanje industrijskih konzumov

Kot je znano, morajo v smislu uredbe o preskrbovalnih ustanovah vsa gospodarska podjetja, ki zaposlujejo nad 50 delavcev, ustanoviti v roku 10 dni svoje aprovizacije. Te aprovizacije se naj brigajo za preskrbo v podjetju uslužbenih delavcev in nameščencev s hrano in kurivom. Zaenkrat mislijo zgolj na preskrbo s krušno moko odnosno s pšenico in koruzo ter s kurivom. Obratni kapital za poslovanje teh konzumov naj dajo na razpolago podjetja. Rok za ustanovitev takih konzumov je torej 10. november, ker je bila uredba objavljena 9. novembra.

Zveza industrijcev v Ljubljani je izrekla svoje pomisleke proti splošni obveznosti ustanavljanja aprovizacij pri gospodarskih podjetjih, ker v mnogih primerih ustanovitev lastne aprovizacije ni stvarno potrebna, zlasti tedaj ne, če v dotičnem kraju že obstoje nabavljalne zadruge, konzumna društva in slično, pri katerih se more delavstvo preskrbovati z življenjskimi potrebščinami. Tudi ni gotovo, da bodo mogle aprovizacije, ki bi se ustanovile pri gospodarskih podjetjih dajati delavcem in nameščencem življenjske potrebščine pod ugodnejšimi pogoji kot se dobe v redni trgovini. Končno tudi ni prezreti težaav glede obratnega kapitala, ki naj ga dajo podjetja za poslovanje aprovizacij na razpolago, kakor tudi ne težave glede vskladiščenja blaga. Zveza industrijcev je stopila v stik s kr. bansko upravo, ki je sklicala anketo z namenom, da se prouči najprikladnejši način organizacije aprovizacij.

Anketa je bila v soboto 16. novembra in na njej so predstavniki kr. banske uprave poročali, da bo banska uprava sistematično uredila organizacijo preskrbe za vso banovino. Banska uprava je že ustanovila lastni prehranjevalni zavod kot vrhovno ustanovo za vsa vprašanja, ki so v zvezi s prehrano prebivalstva. Razen tega bodo ustanovljeni občinski prehranjevalni odbori, in sicer ne samo pri onih občinah, ki jih navaja čl. 1. uredbe o ustanovah za preskrbovanje izrecno, ampak tudi pri vseh ostalih občinah. Naloga teh občinskih prehranjevalnih odborov bo voditi evidenco in kontrolo zalog, kontrolo cen, organizirati po stvarni potrebi skupne nabave in voditi eventualne socialne akcije za prehrano neimovitih. V teh občinskih prehranjevalnih odborih naj sodelujejo tudi zastopniki onih gospodarskih podjetij v občini, ki nimajo lastnih ustanov za preskrbo svojih uslužbencev.

Iz tega je razvidno, da je zamišljena sistematična organizacija oskrbe, poleg katere ni potrebno izvajanje določb uredbe o industrijskih aprovizacijah, posebno pri onih podjetjih, ki smatrajo, da ni stvarne potrebe za ustanavljanje posebne ustanove za preskrbo njihovega delavstva.

Gostilničarska pivovarna d. d., Laško

bo imela svoj **redni občni zbor v četrtek, dne 21. t. m. ob 15. uri** v salonu kolodvorske restavracije v Ljubljani. **Konzorcij delničarjev GPL** opozarja na to vse svoje gg. člane, ki imajo delnice deponirane pri Gostilničarski kreditni zadrugi v Ljubljani in ki naj prinesejo pri tej priliki svoja depotna potrdila s sedoj.

Odobritve za nakup mark po starem tečaju

Devizno ravnateljstvo Narodne banke je izdalo okrožnico št. 115, v kateri obvešča v zvezi z okrožnico št. 109 vse pooblaščene zavode, da bo devizno ravnateljstvo Narodne banke izdajalo v bodoče odobritve za izkoriščanje starega tečaja za plačila v Nemčiji v obliki štampiljke na glavnem dokumentu, ki je priložen prošnji namesto v obliki pismene odobritve kot doslej.

Na ta način bo mogoče v najkrajšem roku izdati odobritve vsem tvrdkam, ki so predložile prošnje. Štampiljka bo vsebovala v glavnem naslednje besedilo: S tem se odobruje izkoriščanje starega tečaja (14.80) pri plačilu uvoza iz Nemčije v vrednosti ... mark, v kolikor se plačilo izvrši do 31. marca 1941. Plačilo se more izvršiti v kolikor nemške pristojne oblasti nimajo nič proti temu. Obenem bodo preštempljani tudi vsi ostali dokumenti tako, da z dotičnimi dokumenti ne more biti izvršeno plačilo, če ni glavnega dokumenta.

Posamezne domače tvrdke bodo lahko opravičile svoje pismene obveznosti s posebnim pismenim dovoljenjem deviznega ravnateljstva ali z odobritvojo v obliki štampiljke.

Turistična zadruga za kredit in varčevanje

Merodajni tujskoprometni krogi v glavnih mestih naše države so dobili te dni v pretres načrt za osnovanje Turistične zadruge za kredit in varčevanje, ki ga je izdelal časnikar g. Joso Sironič. Svrha te zadruge je organizirati stalno turistično publiko, ki naj bi mesečno varčevala za kasnejše potovalne svrhe. Zadruga bi tudi dajala kredite v obliki turističnih bonov onim, ki bi na ta način hoteli izkoristiti svoj dopust. Glavni osnovatelji zadruge bodo Putnik, glavno ravnateljstvo državnih železnic, Rečna plovba, Zveza avtobusnih podjetij, Aeroput in večja hotelska podjetja. Dejansko bi se ustanovile tri zadruge: v Belgradu, Zagrebu in v Ljubljani, delale pa bodo po vsej državi.

•

Trgovinski inspektorati bodo ustanovljeni v vsej državi, poroča Jugoslovanski kurir. Ti inspektorati bodo organi ravnateljstva za notranjo trgovino. Da bi se doseglo soglasje z banovino Hrvatsko, bo osnovan poseben svet za gospodarsko politiko, ki je že predviden v uredbi o prenosu poslov trgovine in industrije na banovino Hrvatsko.

Vsak ne more v zdravilišče ali vsak mora paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katare in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

ono z rdečimi srci!

Priprava novih norm. Jugoslovanski nacionalni odbor za normalizacijo je dobil naslednje predloge za začetek postopka za uveljavljenje naslednjih norm: 1. Norme za preiskovanje cementa. 2. Norme za razne izdelke iz cementa in cementnega betona. 3. Norme za cementne plošče za tlakovanje, kakovost, lastnosti in način preiskave. 4. Norme za tipe cestišč in primerjanje ekvivalentnosti tipov. 5. Norme za gasilski material. 6. Norme za tekstilne proizvode. 7. Norme za kolonialno mešano blago in življenjske potrebščine. Definiranje posameznih predmetov prehrane. 8. Norma za drva za kurjavo (klasifikacija in definiranje kakovosti). 9. Norme za sirišče v prahu in v tekočem stanju (normiranje jakosti sirišča) in 10. Norme za parketarska dela.

Uredba o koruzi bo kmalu objavljena, ker je že sestavljena in poslana banu banovine Hrvatske v soglasje.

Cene nemških proizvodov. V teku trgovinskih pogajanj z Nemčijo je dala nemška delegacija pismeno, obveznost, da se bo potrudila, da se cene nemških proizvodov, ki so bile razen prejšnje podražitve povečane zaradi novega tečaja marke za 21 odstotkov, ne bodo naprej poviševale. Ker pa vkljub temu posamezni nemški dobavitelji povišujejo cene svojih proizvodov, so pozvane vse zbornice, da predlože merodajnim mestom vse tozadevne stvari, v kolikor so povišanja nastopila po 20. oktobru l. 1940.

Zvišanje glavnice. Tvornica aluminija, Belgrad, ki ima tvorniške naprave v Lozovcu (Dalmacija) zvišuje glavnico od 20 na 30 milij. dinarjev.

Iz trgovinskih registrov. V Belgradu je bil registriran prokurist Priv. izvozne družbe Mirko Miloradovič. — Pri znanstvenem zavodu prof. dr. F. Brösslerja, d. d. v Zagrebu je bil namesto dr. Oskarja Heima vpisan za člana uprave dr. Vladimir Katičič. — Pri Tvornici špirita in kvasa prej Makso Mayer, d. d. v Zagrebu sta bila izbrisana člana uprave dr. Rikard Bauer in Srečko Slavič iz Zagreba, vpisana pa August Tosti in Valter Lavrenčič iz Ljubljane. — Pri Nihagu, d. d. za lesno industrijo v Zagrebu so bili izbrisani: član uprave Marcel Wolf in prokurista Oskar Kalman in Otto Jungwirth, vpisana pa ravnatelj Drag. Kovač in prokurist Matzke Rudolf. — Pri Ukodu, tvornici furnirjev na Sušaku so bili izbrisani: član ravnateljstva Dan Wolf, vodilni upravni svetnik Henrik Otte in prokurist Arnošt Reiner.

Profesor dr. Götze je odkril bacil, ki povzroča tifus pri govedu.

Izšla je

DRUŽINSKA PRATIKA

letnik 1941

ki se bo dobivala po ceni din 6·— za izvod po vseh knjigarnah in trgovinah.

Zahtevajte našo pratiko s podobo sv. Družine povsod!

Borze

18. november.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 1,026.168 din, na belgrajski borzi 1,253.000 din (14.377 mark po starem tečaju 485.000 drahem, 44.302 šv. franka in 6539 dol.). V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 900.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt	175.35— 178.55
New York 100 dol.	4425.—4485.—
Ženeva 100 frankov	1028.64—1038.64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	216.86— 220.06
New York 100 dol.	5480.—5520.—
Ženeva 100 frankov	1271.10—1281.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	17.72— 17.92

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	41.65— 42.35

Curih. Belgrad 10.—, Pariz 9.55, London 17.12, New York 431, Milan 21.775, Madrid 40.—, Berlin 172.50 (reg. marke 50.75, trg. marke 32.50), Stockholm 102.80, Buenos-Aires 101.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 442—445
v Zagrebu 445.50 denar
v Belgradu 444.50—445

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98—100, agrarji 55—58, vojna škoda promptna 442—445, begluške obveznice 77—78, dam. agrarji 69.50—71, 8% Blerovo posojilo 100 denar, 7% Blerovo posojilo 95—95.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 95—98. — Delnice: Narodna banka 6500 blago, Trboveljska 345—355, Kranjska industrijska družba 136 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98 denar, agrarji 55 denar, vojna škoda promptna 445.50 denar, begluške obveznice 78.50 blago, dalm. agrarji 71.50 blago, 6% šumske obveznice 71 blago, 4% severni agrarji 52.50 denar, 8% Blerovo posojilo 100 denar, 7% Blerovo posojilo 95—96 (95.50), 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. posojilo 95 denar. — Delnice: Narodna banka 6450 blago, Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 350 denar, Sladk. tov. Bečkerek 675 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99.50—100, agrarji 58 blago, vojna škoda promptna 444.50—445 (446, 444.50), begluške obveznice 76.75 denar, dalm. agrarji 69.50—69.75 (69.50), 6% šumske obveznice 69.50 denar, 4% severni agrarji 52—52.50, 8% Blerovo posojilo 101 denar, 7% Blerovo posojilo 94.75 denar (94.75), 7% posojilo Drž. hip. banke 100.75 denar. — Delnice: Narodna banka 6.600 denar, Priv. agrarna banka 195 denar (195).

Žitni trg

Novi Sad. Oves, — bač. srem. 320—322.50. Rž, — bač. 335—337.50 ban. 332.50—335. — Ječmen, — bač. srem. 340—342.50. — Koruza, — bač. nova sušena pariteta Indijja 267—69, bač. nova sušena pariteta Vršac 266—68. Tendenca neizpremenjena. Promet srednji.

Živinski sejmi

Metlika, dne 12. novembra. Dogon: 530 volov, 259 juncev, 237 krav, 312 prašičev, 34 glav jalove goveje živine in 2 teleti. Prodanih je bilo domačim kupcem: 137 volov, 52 krav, 121 prašičev, 43 juncev in 19 glav jalove goveje živine. V inozemstvo je bilo prodanih 42 glav goveje živine. Cene naslednje: voli I. vrste 8.50 din, II. vrste 6.50—7.50, teleta 9—10, junci I. vrste 7.25, II. vrste 6.50—6.75, krave I. vrste 7.50, II. vrste 5.75—6.50 in jalova goveja živina 7.50—8 din za kg žive teže. Mladi prašički za rejo od 190—350 din za glavo.

Ptuj, 13. novembra. Dogon: 130 prašičev in 159 svinj. Prodanih je bilo 120 glav. Cene: pršutarji 11.25—11.75 din, debele svinje 12—13 din in svinje za pleme 10—11 din za kg žive teže. Mladi prasci za rejo 90—190 din za glavo.

Cene živini in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Brežice dne 10. novembra t. l.: voli I. vrste 9 din, II. vrste 8.50, III. vrste 7.50; telice I. vrste 8 din, II. vrste 7, III. vrste 6.50; krave I. vrste 7 din, II. vrste 6, III. vrste 4—5; teleta I. vrste 10 do 11 din, II. vrste 9.50—10; prašiči špeharji 16—18 din, pršutarji 13—14 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 16—18, II. vrste 14—15 din, svinjina 22 din, slanina 25 din, svinjska mast 28 din, čisti med 24 din, goveje surove kože 14—16 din, telečje surove kože 12 din, svinjske surove kože 10 din za 1 kg. — Pšenica 350, ječmen 325, rž 300, oves 350, koruza 300, fižol 500—600, krompir 175, lucerna 120, seno 100, slama 75, jabolka I. vrste 1000 do 1200, II. vrste 600—800, III. vrste 500—600, hruške I. vrste 1200, II. vrste 1000, pšenična moka 500 do 850, koruzna moka 400, ajdova moka 600 din za 100 kg. —

Cene kmetijskim pridelkom v Trbovljah dne 14 novembra t. l. Bela pšenična moka 9 din, krušna moka 5 din, govedina 16 din, teletina 18—24 din, svinjina 16 do 20 din, ovčje meso 14 din, svinjska mast 28 din, sveža slanina 24 do 25 din, prekajena slanina 40 do 34 din, krompir 1.75 din za 1 kg. Sladko mleko 3 din za liter in jajca 10 komadov 20 din.

Za zdravje našega rodu

Ljubljana, v novembru 1940.

Danes se v vseh državah posveča največja skrb temu, da se narodu vsako leto rodi čim več otrok. Razne države so že uvedle celo vrsto zakonskih predpisov o tem, kako zaščititi rod pred vsemi hudimi posledicami tistih pojavov, ki pri posameznih narodnih plasteh skušajo ovirati rodnost ter posegajo bodisi v zdravje matere ali pa še nerojenih otrok. Francoski državni poglavar maršal Petain je med vzroki, zakaj je Francija izgubila vojno, navedel tudi tega, da je Francija v zadnjih desetletjih imela premalo otrok. V Italiji dobe novoporočenci razna brezobrestna posojila, da si lažje zgrade svoj dom in vpostavijo pravilno družinsko življenje. Številne socialne odredbe ščitijo mladoporočence in številne družine v Nemčiji — in celo v Sovjetiji, kjer so nekaj let z anarhijo na tem polju skušali najbolj plodno razdirati osnove zdravega in poštenega življenja med ljudstvom, so v zadnjih letih morali izdati strožje odredbe proti razporokam in ločitvam, prav tako pa se začenja širiti tudi skrb za pravilno vzgojo otrok.

Materam podporo — zaščito otrokom

Vsak narod ima svoje napake in tudi svoje vrline in prednosti. Zato se mora vsak narod na svoj način pobrigati za zdravje svojega rodu in za lepšo bodočnost. Pogoj srečnega in zdravega obstanka pa so zdravi otroci in pa zdrav mladi rod, ki ne dorašča v prevelikem pomanjkanju ter se tako že v mladosti izogne tistim klicam, ki najbolj globoko zarede sovraštvo v otroka in ga zagrene za vse življenje.

Največja naša krivda je še zmerom ta, da se zlasti po vinorodnih krajih toliko otrok spočne v pijanosti. Naša velika nesreča je, da naše vinarske proizvodnje nismo znali tako organizirati, da bi našega vina ne ostajalo toliko doma in da bi se vsaj močnejše vrste vina lahko izvažala na primerne trge. Tako pa se je v zadnjih dveh desetletjih nad nas raztegnila še nesreča vsaj dveh velikih gospodarskih kriz — trgovina z vinom je stala ali pa se je razvijala pod tako slabimi pogoji, da se vina skoraj da ni splačalo prodajati. Ponekod vino sploh ni našlo kupca. Tako so tudi po večjih kmetijah in posestvih često popili več vina, kakor pa bi ga sicer, če bi bile razmere na trgu urejene.

Socialna beda se med revnejšimi slojí najlažje prenese in pozabi tedaj, če se hipci sreče kupujejo ali pa potapljajo v kozarcu cenenega vina. Ceneno vino ali pa alkohol pa se je ta leta prepogosto prodajalo po raznih vinotočih, ki jih po našem podeželju nikdar ni bilo toliko, kakor v zadnjih dveh desetletjih.

Naš mladi rod, ki sedaj dorašča, bo še dolgo nosil znake teh neurejenih razmer na sebi. Telesna odpornost proti našemu dednemu sovražniku — alkoholu bo šiuka, moralna zavest pa bo majava in trepetlikava bolj ko pa vrba v vetru. Kdo bo sedaj v teh najtežjih letih in časih, ki se nam obetajo, mogel z vso vero graditi na ta rod.

Po mestih in v delavskih okrajih je za noseče žene in matere še nekoliko poskrbljeno. Določbe socialnih uredb nekoliko ščitijo mlade matere — razne socialne ustanove skrbe za uradniške in delavske matere. Toda skoraj ničesar še ni storjenega za kmečke matere. Na kmetih še ni nikjer nobenih ustanov, ki bi nadzirale ali pa pomagale mladim nosečim ženam in materam. Na kmetih gredo žene k zdravniku le v skrajni potrebi, tedaj pa je često že prepozno. Nekatere bolniške blagajne in zdravstvene ustanove po mestih in delavskih središčih imajo materinske posvetovalnice; tega še ni nikjer na deželi. Takih posvetovalnic, ki bi naj pomagale materam čim bolj, bi moralo biti med nami čim več. Sedaj v zimi se skuša skrbeti za to, da bi vsaka šola imela svojo šolsko kuhinjo; pri šolah bi naj skušali uvesti tudi zdravniške posvetovalnice za matere na kmetih. Take posvetovalnice bi tako zelo podpirale matere, obenem pa bi se dala organizirati tudi pravilna zaščita otrok v okolišu.

Število rojstev je v zadnjih dveh desetletjih padlo za tretjino

Letno se rodi v Sloveniji približno 21 otrok na 1000 prebivalcev, kar da približno 25.000 rojstev na leto. V zadnjih dveh desetletjih po prvi svetovni vojni je rodnost pri nas padla za eno tretjino, največja pa je bila v letu 1921. Če bi se rodnost ohranila na isti višini kot je bila v letu 1921, bi Slovenci imeli danes 80.000 ljudi več. Med vsemi banovinami v državi je rodnost v Sloveniji najmanjša, v nekaterih banovinah pa je rodnost celo napredovala.

Poleg tega, da rodnost pri nas nazaduje, pa je še umrljivost dojenčkov izredno velika. Na sto umrlih pride v naši državi 45 do 46 otrok, kar pomeni, da se vsaki drugi grob koplje za otroka. Med otroki pa pade skoraj ena tretjina smrtnih primerov na dojenčke med prvimi štirimi dnevi življenja.

Velika umrljivost dojenčkov nas zopet opozarja na našo veliko rano, to je, da se zlasti po kmečkih in delavskih domovih rode otroci v pomanjkljivih okoliščinah in nezadostnih pripravah. Po naših delavskih in kmečkih domovih pa je še zmerom tako, da ni pri rojstvu dovolj zavarovan niti otrok, niti mati. Preveč porodov se še opravi doma. V zadnjih letih se je dvignil porast porodov v porodnišnicah za 110 odstotkov. Sedaj je stanje že tako, da se vsaki šesti porod v Sloveniji opravi v bolnišnici. To dokazuje, da se mlade matere vsaj za čas poroda rade zateko v bolnišnice, kjer so varne vsaj za čas poroda in otroške postelje. Največji dotok porodnic je iz Ljubljane, kjer se 90 odstotkov porodov opravi v bolnišnicah pod varnim nadzorstvom in oskrbo. Naše kmečke in delavske matere nujno rabijo prav isto pomoč in zaščito. Če bi 90 odstotkov naših delavskih in kmečkih mater iskalo zatočišča v edini ženski bolnišnici v Sloveniji, ki je v Ljubljani, bi to bilo nemogoče. Sicer ima bolnišnica v Mariboru porodniški oddelek, toda drugod po drugih bolnišnicah takih oddelkov še ni.

Zdravje našega bodočega rodu zahteva od nas, da posvetimo tem vprašanjem največ pozornosti. Omenili smo samo nekaj problemov in nalog, ki so mogoče najnujnejše.

Kadar kupite sredstvo proti bolečinam, prehladu ali hripi in zahtevate

ASPIRIN

pazite, da je vsak zavitek in vsaka posamezna Aspirin-tableta označena z „Bayer"-jevim križem.

Oglas reg. pod š. br. 7257 od 23. marta 1940.

Velika povodenj v Gornji Savinjski dolini

V nedeljskem »Slovencu« smo poročali o velikem nalivu v Gornji Savinjski dolini, kjer so narasli hudourniki in Savinja ter napravili pravo opustošenje. Sneg v gorah se je zaradi zvišane temperature začel taliti in v noči od petka na soboto so se razlili hudourniki. Gornja Savinjska dolina tako velike vode že dolgo časa ni videla. Savinja je razdrla banovinsko cesto in preprečila promet. S seboj je odnesla ogromne množine lesa. Na mnogih krajih je Savinja prestopila bregove in poplavila travnike in njive.

V noči od nedelje na ponedeljek je bil v Gornji Savinjski dolini zopet hud naliv. Hudourniki so pridrveli v dolino in tako sta Lučnica in Savinja narasla in dosegli 4 m nad normalo. Ljudje pravijo, da tako velike poplave ni bilo že od l. 1926. Narasla Savinja je prestopila visoke bregove in na dveh krajih razdrla banovinsko cesto tako, da je neprehodna. Posebno močno je poškodovana cesta pri Bevšeku in pri Igli. Včeraj dopoldne celjski avtobus sploh ni mogel peljati iz Solčave v Mozirje in naprej v Celje. Savinja je odnesla jez pri Rogovilcu, vendar ni napravila posebne škode pri žagah uprave Marijingrada. Prav tako je Savinja poplavila tudi okolico Ljubnega. Do 11 je bila največja, po tem času pa je padla za 60 cm. V Nazarjih je Savinja preplavila vse nižje predele in vdrla v nekatere svinjake in gospodarska poslopja, iz katerih so rešili živino.

Ogromne množine vode so se valile po vsej Savinjski dolini in na mnogih krajih poplavile travnike in njive. Ker Savinja ni mogla sprejemati narasle vode številnih pritokov, so tudi ti poplavili nekatere kraje. V Celju je Savinja dosegla okrog 4 m nad normalo in dosegla že Masarikovo nabrežje in park.

Novo naraščanje Save

Ljubljana, 18. novembra.

O sobotnem katastrofalnem naraščanju Save v gornjem toku je bilo v nedeljski številki podano izčrpno poročilo. V soboto popoldne in včeraj v nedeljo, ko je vladalo čez dan še nekam brezdeževno in oblačno vreme, je začela Sava od Jesenic tja do Brežic počasi upadati. Ves čas je včeraj vel topel jugozapadnik, ki je v gorah naglo tajal novi sneg. Ponoči so divjali po Gorenjskem hudi nalivi. Posledica je bila, da je Sava začela naglo naraščati. To od Jesenic proti Kranju in Litiji. Najnazorneje nam poda prav naravnost katastrofalno naraščanje Save poročilo vodomerske postaje v Kranju. Tam je postaja v soboto ob 10 dopoldne zaznamovala 140 cm nad normalo. V nedeljo je voda upadal. Davi pa se je strašno dvignila. Davi ob 7 je Sava tam dosegla 240 cm nad normalo.

Ogromne vode so se valile od Kranja proti Medvodam in nizdol. Tudi v Tacnu je vodomer zaznamoval visoko stanje. Davi od 6 do 9 je tu Sava dosegla najvišje stanje, namreč 3.70 m nad normalo. Popoldne je pa Sava, ker je nastopilo srednje lepo vreme brez dežja, upadla za 45 cm.

Od Črnuč naprej proti Tomačevemu, Sv. Jakobu in dalje proti Zalogu se je Sava dopoldne razlila po poljih daleč naokrog. Je pravo jezero in električni daljnovodi stoje do 2 m globoko v vodi. Sava se je na levem bregu pri Ježici in Črnučah močno razlila po ravnini. Vdrla je tudi v kleti raznih stanovanjskih hiš in vil, ki so zazidane od transformatorske postaje dalje. Med Stožicami in Tomačevim ima posestnik Privšek veliko kurjo farmo. Ta je popolnoma zalita in stoji voda do 1 meter visoko. Voda izpodjeda razne drogove daljnovodov in je nevarnost, da se podrejo.

Zanimiva so poročila, ki so prispela iz raznih krajev ob Savi. Točno javljajo, kako je Sava od sobote naraščala in nato upadala in kako naglo se je dvigala danes dopoldne. Tako javljajo vodomerske postaje:

Litija: Vodno stanje Save davi ob 7 320 cm nad normalo. Zaradi hudega nočnega deževja Sava močno narašča. Danes ob 10.30 stanje že 360 cm nad normalo. V soboto je Sava med 17 in 20 dosegla najvišje stanje 365 cm nad normalo, v nedeljo ob 9 je upadla na 285. Čez noč na zjutraj je narasla za 75 cm.

Radeče. Danes ob 8 je Sava dosegla 380 centimetrov nad normalo. Še vedno narašča. Ob 11 je bilo že 450 cm nad normalo, toliko, kakor v soboto dopoldne. Pri Krškem je Sava od snoči do davi narasla za 55 cm. Kritičen je položaj okoli Brežic in Čateža. Tam so vode čez noč narasle za 1.25 cm in še več.

Laško. Savinja dnanes ob 8 že 220 cm nad normalo, ob 10 236 cm. Še vedno narašča. Dreta pri Rečici je narasla za 60 cm v 12 urah.

Ljubljanica je davi narasla pri Fužinah za 55 cm. Popoldne je upadla. Ljubljanica počasneje narašča, kakor Sava pri Zalogu. Banovinska cesta od Zaloga proti Lazam je na več krajih pod vodo. Nekateri kmetje, ki imajo svoje hiše ob omenjeni cesti, so se morali seliti. Nasproti izlivu Ljubljanice v Savo se nahajajoči 3 mlini: Perlesov, Sterletov in Plevnikov so zaliti. V mlinih stoji voda do 1 meter visoko. Tudi v hlevih je voda visoko in so morali živino odgnati na varno.

Velika škoda v gorenjskem kotu

Jesenice, 18. novembra.

Od silnega deževja narasla Sava je povzročila veliko škode v gorenjskem kotu. Občinska cesta z Jesenic proti Blejski Dobravi v Podmožaklji je za vozni promet začasno nesposobna.

Že nekaj dni na Gorenjskem neprestano dežuje. Od sobote ponoči, v nedeljo in ponedeljek je padla silna množina vode, tako da je gornji tok Save nenavadno narasel in postal deroč hudournik, ki je povzročil nenavadno veliko škode. Sava je izpodjedla občinsko cesto v Podmožaklji, ki je edina prometna zveza od Dobrave, Vintgar—Bled in Gorij proti Jesenicam in je za promet nesposobna. Tako je tudi odnesla del lesenega mostu na Plavžu od mestne klavnice proti Kurji vasi. Podrla je leseno brv čez savsko strugo, ki je bila edini prehod med Slovenskim Javornikom in blejsko in gorjansko okolico.

Voda je podrla tudi nasip pri tovarni KID in zrušila večjo množino v kolobarje zvite železne pločevine, ki je bila v skladovnici naložena na nasipu in zdaj leži raztresena po savski strugi. Delavstvo je že na mestu pri občinski cesti, da bi zavarovalo nadaljne rušenje, ki bi lahko postalo usodno za tamkajšnja poslopja, ki so povečini last delavcev. Danes še vedno dežuje.

Splavarska nesreča v Radečah pri Zidanem mostu

Narasla Sava, ki je zaradi neprestanega deževja prestopila svoje bregove, bi spet kmalu zahtevala svoj krvni davek od splavarjev, ki si z napornim in nevarnim delom služijo vsakdanji kruh. V soboto, 16. t. m., zvečer sta po narasli Savi pripeljala iz Litije 28 letni Sotlar Henrik in 35 letni Knavs Karel splav, zbit iz samih hlodov, last lesnega trgovca g. Goricelna. Četudi sta že blizu Trbovelj nalomila eno veslo, sta se vendar še srečno izogibala nevarnih čeri in brzic v zasavski soteski. Toda pri Radečah — tik nad železnim savskim mostom — ju je v trenutku, ko sta hotela splav zaustaviti ali »prijemati«, kot se temu pravi v splavarskem slovarju — doletela velika nesreča, ki bi kmalu zahtevala dve smrtni žrtvi. Ko sta se namreč približevala bregu, nista mogla splavarja, ki sta oba doma iz Radeč, upravljati splava zaradi teme, nalomljenega vesla in divje brzine narasle vode, dovolj oprezno in tako se je zgodilo, da se je pri »prijemanju« zlomilo splavarju Sotlarju še drugo veslo, nakar je močan val sunil prednji del splava v obrežne skale tako krepko, da se je splav razbil. Dočim je Sotlar Henrik zaradi ostrega sunka omahnil v deročo Savo, je ostal Knavs na razbitem delu splava, katerega je potegnil savski tok s seboj. K sreči je Sotlar dober plavač, zato se je mogel kljub opasnim vrtincem obdržati na vodi in s pomočjo nekega drugega splavarja izplavati iz mrzlih savskih valov. Toda dasi sam potreben okrepčila, je takoj zasedel kolo, da obvesti vaščane iz Šmarčne pri Radečah — tam namreč se približa glavni tok čisto k bregu — in da z njihovo pomočjo rešijo ubogega Knavsa, ki se je zaman trudil, da bi se s preostalim delom splava rešil neprostovoljne vožnje. Šmarčani se niso zbali nočne ure, ne hrumečih valov in so s čolnom pričakali pobegli splav, da rešijo z njega prestrašenega splavarja po desetkilometrskem nevarnem vodnem potovanju. Na vse načine so si prizadevali, da bi privlekli splav k bregu, a zaman. Končno so morali opustiti to drzno misel in se nekaj kilometrov nižje — pred drugim sevniškim mostom — zadovoljiti le s pogumno rešitvijo vsega premraženega in premočenega splavarja Knavsa; ostali del splava, ki se je še popolnoma razbil takoj za tem ob nosilnih stebrih drugega sevniškega mostu, pa so prepustili svoji usodi v gluhi noči. Hrabri Šmarčani in v nesreči udeleženi splavar Sotlar, ki je pokazal plemenito tovariško dejanje, pa zaslužijo vsekakor toplo priznanje. Sreči in neustrašenosti naših splavarjev se moramo zahvaliti, da ni bilo smrtnih žrtev, zato pa naj bo ta dogodek v živ spomin, da narasle vode pač niso primerne za splavljanje.

Slomškovi družbi v pozdrav!

V dneh 24. in 25. t. m. bodo prihiteli v Ljubljano slovenski učitelji in učiteljice, ki so organizirani v Slomškovi družbi. Prihiteli bodo zato, da dostojno proslave 40 letnico svoje kulturne organizacije, pa tudi zato, da bodo hkrati proslavili 140 letnico rojstva vzornika jim — A. M. Slomška. Je to dogodek, da ne moremo molče mimo njega. Štirideset let že zbira Slomškova zveza (družba) okoli sebe somišljenike in somišljenice, raztresene po širni slovenski domovini, in to z namenom, da bi v slovenskem narodu ohranili krščansko in slovensko zavest, da bi zavladal po slovenskih šolah Slomškov duh, skratka, da bi bila šola religiozna. Ljubiti Boga, bližnjega, domovino ni doslej še nihče lepše učil, kot je to delal nepozabni nam Slomšek. Doslej še ni rodila slovenska mati sina, ki bi bil večji pedagog, kot je bil A. M. Slomšek, ki je posvečal vse delo, ves trud, vse veselje in trpljenje, vse svoje žitje in bitje — slovenski mladini in slovenski domovini. Dolgo let ga je priznavalo vse slovensko učiteljstvo za svojega vodnika, dokler ni proti koncu devetnajstega stoletja preko naših šolskih poljan zavel klic iz tujine: Živela svobodna šola, to je šola brez Boga, brez križa! Tedaj pa je vstala Slomškova zveza, vstali so učitelji in učiteljice krščanskega duha, dvignili so zastavo s križem, četudi je križ znak trpljenja — pa je tudi znak vstajenja! Štirideset let tedaj se že borijo za krščansko šolo, prenašajoči večkrat trpljenje, zaničevanje, zasmehovanje. Priznanje pa jim gre, ker doslej še niso položili zastave. Še drže na načelih, ki so jih pred 40 leti izpovedali: Bogu srce, mladini ljubezen, domovini zvestobo! Hočejo narodno in krščansko šolo in tudi tako učiteljstvo! Krščansko ne samo po imenu, temveč tudi po duhu in srcu. O tem priča njih glasilo, ki že 41 let piše in širi med učiteljstvom krščansko pedagogiko. Veri, vzgoji, pouku — jim je ideja vodnica vso 40 letno dobo in jim ostane tudi v bodočnosti. Učiteljski poklic zahteva jasnih pojmov in kdor jih nima, jih tudi drugim dati ne more. Ne pozabimo, da je poklic učitelja vzgoja, ki mora sloneti na načelih. Fundamentalno načelo katoličanov pa je — verska krščanska vzgoja. Tako vzgojo hočejo slovenski starši, hoče jo pa tudi Cerkev, ki je prejela to pravico naravnost od Kristusa, ko je rekel: Pojdite in učite vse narode... šola je ali verska ali brezverska; srednje poti tu ni! Kdor ni z menoj, je proti meni. Resnica je samo ena.

Učitelji, ki so se oprijeli gornjih načel, bodo tedaj praznovali 40 letnico svoje organizacije in gre jim pozdrav vsega slovenskega naroda. Pa ne samo to, gre jim tudi zahvala za vso 40 letno težko borbo z življenjem, ki so jo morali prestajati v bojih za narodne in krščanske ideale. Dne 24. in 25. t. m. pa pohitimo v njih družbo, da ž njimi proslavimo 40 letno borbo za krščansko šolo in 140 letnico rojstva očeta te šole.

V angleški tovarni za tanke

KINO MATICA, tel. 22-41

Alarm na Sredozem. morju

Mornarji treh narodnosti družno v tekmi, kdo bo bolje opravil plemenito delo... Mojstrska režija V gl. vlogi Pierre Fresnay.

Ljubljanski trgovci za zimsko pomoč

Kakor so lansko leto ljubljanski trgovci z veliko vnemo in izredno požrtvovalnostjo sodelovali pri akciji za zimsko pomoč ljubljanskim mestnim revežem, tako so zastopniki ljubljanskega trgovstva tudi letos pričeli takoj sodelovati pri vseh pripravah za zimsko pomoč ter spet pokazali vso iskrenost svojega globokega socialnega čuta. V pripravljalni seji odbora za zimsko pomoč je zastopnik Združenja trgovcev v Ljubljani izjavil, da bo Združenje trgovcev z vsemi razpoložljivimi sredstvi drage volje sodelovalo pri akciji za zimsko pomoč ter pozvalo ljubljansko trgovstvo, naj **daruje bodisi v denarju ali blagu edino mestni občini.** Po tem hvale vrednem sklepu sevena nikakor ni mogoče pričakovati, da bi ljubljansko trgovstvo poleg akcije za zimsko pomoč moglo podpirati tudi še nabiralne akcije raznih drugih organizacij, društev, šol ter sploh kakršnih koli drugih prosilcev. Omeniti moramo tudi, da so tudi višji oblasti vse druge nabiralne akcije nezaželjene. Zato ponavljamo, da so **prošnje kakršnih koli prosilcev pri ljubljanskih trgovcih zaradi tega velikodušnega sklepa Združenja trgovcev popolnoma neumestne, ker so vsi trgovci prisiljeni, da se ravnajo po tem sklepu svojega predstavništva ter odklanjajo vse druge prošnje.**

Drobne novice

Koledar

Torek, 19. novembra: Elizabeta, kraljica; Poncijan, papež.

Sreda, 20. novembra: Feliks Valoašk.i spoznavalec; Edmund.

Novi grobovi

† **V Celju** je v visoki starosti 84 let mirno v Gospodu zaspal gospod **Jakob Inkret,** bivši ključavničarski mojster in posestnik. Pokopali ga bodo v sredo ob 4 popoldne.

† **V Slovenskih Konjicah** je umrl gospod **Ignac Penič,** posestnik, gostilničar in mesar. Pokopali so ga včeraj popoldne.

† **V Črnomlju** je včeraj umrl gospod **Josip Skubic,** gostilničar in mesar Pogreb bo v sredo ob 2 popoldne na pokopališče v Vojni vasi.

† **Na Ivančni gorici** je umrl gospod **Josip Zajc, posestnik,** mesar in lesni trgovec. Pokopali ga bodo v sredo na župnem pokopališču na Krki.

Naj jim sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne novice

= **Promocija.** Na belgrajski medicinski fakulteti je bil promoviran za doktorja vsega zdravilstva g. **Rado Poljanšek,** sin avto podjetnika iz Ž i r o v. Častitamo.

FRANZ JOSEF
GRENČICA
REG. S. BR. 22365 od 18-IX-1940 g.

— **Spremembe v potniškem prometu.** Pričenši od torka, 19. novembra 1940 se stavita na progi Murska Sobota—Ljutomer zopet v promet potniška vlaka št. 8729 in 8720. Vlak št. 8729 odhaja iz Murske Sobote ob 10.22 in prihaja v Ljutomer ob 11. Vlak št. 8720 pa odhaja iz Ljutomera ob 11.02 in prihaa v Mursko Soboto ob 11.39.

— **Avtoprometna družba z o. z. v Ljubljani** vljudno obvešča cenj. občinstvo, da z današnjim dnem začasno ukine vožnje na progi Ljubljana—Lukovica in obratno in sicer vožnje z odhodom iz Ljubljane ob 12.5 in z odhodom iz Lukovice ob 13.10. Ponovne redne vožnje bomo objavili zopet v časopisih.

— **Občni zbor društva organistov za ljubljansko škofijo v Ljubljani** bo v sredo, dne 20. novembra. Kakor običajno bo ob 10 v stolnici sv. maša, nato zborovanje v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Vsi društveni člani in prijatelji vljudno vabljeni.

— **Blagoslovitev križa ponesrečenemu lovcu.** Z Blok nam pišejo: Že pred dvema mesecema smo poročali o tragični smrti, ki je zadela Ivanca Vilka iz Sodražice V zgodnjih jutranjih urah ga je njegov tovariš in prijatelj po nesreči ustrelil v nogo, zaradi česar je v par urah nastopila smrt. Tovariši-lovci pokoj. Vilka, pa so sedaj na kraju nesreče postavili lep križ v spomin pokojnemu Ivancu. V nedeljo je ta križ blagoslovil domači g. župnik Anton Hren ob udeležbi tovarišev-lovcev ponesrečenega iz Sodražice, Ribnice, Blok in Starega trga pri Ložu. Ob tej priliki je imel g. župnik Hren lep govor. V spomin rajnemu tovarišb je spregovoril par besed tudi tovariš dr. Lavrič iz Ribnice. Križ in podoba Križanega je lepo umetniško delo in stoji na gozdnem razpotju med Bloščkom in Žbanščkom, kjer je navadno tudi zbirališče za lovce.

— **Veliko veselje** bo imela mladina z najnovejšo povestjo pisatelja **Adama Milkoviča: Medvedka Markca pot na Kočevsko.** Knjiga izide baje te dni.

— **Razpisana zdravniška služba.** Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje službo zdravnika združene zdravstvene občine Novo mesto s sedežem v Novem mestu z občinama Novo mesto in Šmihel—Stopiče. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo v smislu § 3 zakona o uradnikih v zvezi s čl. 1. pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravljalno dobo — in vsaj šest mesecev bolnične prakse iz porodništva in ginekologije. Prošnje naj se vlože pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 25. novembra 1940

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom sklerozi, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— **Zaradi priprav za ženitnino je nastal požar.** Iz Trbovelj poročajo: Pri Zuperlovih pod Sv. Planino — **poleg kmeta Jurharja — so v petek** in soboto v peči veliko kurili, ker so se pripravljali za poroko najstarejšega sina. Hiša je bila še po starem preprosto zidana in imela čez podstrešje menda še lesen dimnik. Zato se je ob tej priliki vse vnelo in v soboto opoldne je izbuhnil požar. Ker je bila na podstrešju celo krma, je ogenj kmalu vse zajel. Kar je bilo spodaj v hiši, so rešili. Pod streho pa je bila tudi ženska obleka in denar, kar je vse zgorelo Trboveljski gasilci so bili v najkrajšem času na mestu in so požar zadušili, a na hiši ni bilo kaj več rešiti. Par metrov proč pa je stal Jurharjev, s slamo krit kozolec, in vsa sreča je, da je ves čas veter vlekel v nasprotno smer, drugače bi tudi vse Jurharjevo posetvo pogorelo. Zuperlova je bila zavarovana za 15.000 din, škoda pa je seveda dosti večja.

— **Lahkomiselna mladina.** V soboto popoldne se je pripeljala v Trbovlje neka Košnik

Artin
dražeje so ugodno sredstvo za odvajanje.
2 kom. Din 1.50, 12 kom. Din 8.—, 60 kom. Din 27.—
Reg. S. br. 11888/38

Slavka, zaposlena v tovarni »Metka« v Celju. Baje ima tu neke sorodnike. Videli so jo v družbi nekega fanta hoditi po cesti. V nedeljo opoldne pa je na cesti v bližini fotografa Weisa vzela iz torbice stekleničko in izpila strup in šla naprej po cesti, a se ni vrnila prej kakor čez kako uro im omahnila na cesti; prepeljali so jo v bolnišnico, a ni bilo zanjo nobene pomoči več. Kmalu je v bolečinah izdihnila in so jo prepeljali v mrtvašnico. Govorili so, da ima neko neozdravljivo bolezen in da je prihajala iz bolnišnice, drugi so vedeli, da je bila razočarana zaradi nekega fanta. Stara je bila okoli 18 let.

— **Trije bratje ubijalci.** Iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju: Žalosten primer se je dogodil v haloško-dravinjski župniji Majšperg pod Ptujsko goro. V noči na današnjo nedeljo sta zopet pela svojo krvavo pesem nož in kol ter izkopala grob 26letnemu fantu. Delavstvo tekstilne tovarne »Vunatex« je imelo v soboto večer družabno večerjo v gostilni Gajšek, vas Stogovci. Radi godbe so prišli tudi fantje od drugod. Ko se je ob predpisani uri gostilna zaprla, so šli udeleženci v noč. In okrog dveh zjutraj se je 200 m od Gajškove hiše, v smeri proti Staniški vasi, zgodil pretresljiv zločin. Ubit je bil 26letni domačin Franc Purg, po poklicu čevljar. Na štirih mestih je bil zaboden (v prsa, hrbet in stegno), povsod smrtnonosno. Grozno dejanje so izvršili trije bratje, sinovi velikega kmeta v Stopnen, občina Makole. To so: Korošec Janez, Ludvik in Franc (ki se mudi na vojaškem dopustu). Udeležen je bil tudi Kovačič Janez iz iste vasi. Po uboju so zbežali domov. Pretresljivo je bilo, ko so že v zgodnjih urah prišli ponje ptujskogorski orožniki, narednika Trifunac in Obrad ter kaplar Bjelič. Domači so bili vsi v cerkvi, ko so jim odgnali nesrečne sinove.

Po državi

* **Tovarna Tivar odpušča delavce.** Zaradi pomanjkanja surovin bo tovarna Tivar v Varaždinu te dni odpustila okrog 600 delavcev in več uradnikov. V prvi vrsti bodo odpustili take, ki odpusta ne bodo prehudo utrpeli. Pazili bodo na to, da bo od vsake družine ostal v tovarni vsaj en član. Reorganizirali so tudi vodstvo tovarne. Za člana ravnateljstva sta imenovana Ervin Smutka, dosedanji tehnični višji uradnik, in pa dr. Vojko Durbešič, odvetnik iz Zagreba.

* **Jablane cveto.** Iz Novega Sada poročajo, da so se pri sedanjem toplem vremenu razvetele številne jablane. Na vrtu vrtnarja Karla Loca se je jablana popolnoma razcvetela kakor spomladi.

* **Skrajšana pot Sarajevo—Split.** Te dni je bila končana in izročena prometu cesta od Mokronoga čez Prozor in Ramo, ki veže Split s Sarajevom Ta cesta je znatno skrajšala pot od Splita do Sarajeva, ker je za 45 kilometrov krajša od ceste, ki pelje čez Livno, Bugojno in Travnik.

* **Po nedolžnem osumljenega kmeta pustili čez noč pretepenega in zvezanega na pokopališču.** Že pred desetimi leti so izginili komati za konje kmetu Marku Perekoviču v Viduševcu pri Glini. Pekrekovič je osumil svojega soseda Adama Gajdeka, pa mu ni mogel dokazati tatvine. Poklical je orožnike in preiskal vso Gajdekovo hišo, pa ni ničesar našel. Leta so pretekla, Perekovič pa je vedno iskal prilike, da bi prisilil Gajdeka k priznanju, pa ni bilo nikoli ugodnega trenotka. Končno je Perekovič dobil pet kmetov, s katerimi se je dogovoril, da bodo ponoči vdrli v Gajdekovo hišo, ga zvezali in prisilili k priznanju. Res so vdrli v Gajdekovo hišo, pa ga niso dobili doma. Zvedeli so, da je v hiši nekega drugega kmeta. Perekovič in njegovi peteri tovariši so nato šli do hiše dotičnega kmeta, se povspeli v prvo nadstropje, kjer je sedel Gajdek z drugimi kmeti in večerjal. Ko so Perekovič in njegovi tovariši stopili v sobo, so takoj navalili na Gajdeka, ga izvlekli iz sobe in enostavno vrgli po stopnicah v pritličje. Pred hišo so ga začeli pretepavati in ga slekli do golega. Mož se je ves tresel od strahu in mraza, po njem pa so padali udarci, nihče si mu pa ni upal pomagati, ker so bili napadalci oboroženi. Nagega so nato odvedli Gajdeka na pokopališče in ga tam privezali k drevesu. Začeli so ga ponovno mučiti in izpraševati, komu je prodal komate. Nesrečni Gajdek je neprestano zatrjeval, da nima niti pojma o tatvini, in je prosil, naj ga puste v miru. Kljub temu so ga mučili celih pet ur. Gajdek je postal ves plav od udarcev in mraza, iz ran pa mu je tekla kri. Večkrat se je onesvestil, pa so ga udarci spet spravili k zavesti. Ker od njega niso mogli izsiliti priznanja, so mučilci po kratkem posvetovanju sklenili, da prenehajo z mučenjem, vendar pa naj Gajdek ostane do jutra zvezan na pokopališču. Nesrečni mož je ostal sam in verjetno bi v mrzli noči zmrznil, če ga ne bi po odhodu mučiteljev drugi kmetje odvezali in spravili domov Orožniki so napadalce aretirali in izročili sodišču v Petrinji.

* **Truplo lastne hčerke ukradel.** Pred dnevi je pripeljal 36 letni čevljar Mile Ivšič iz Slunja svojo hčerko Marico v Karlovec v bolnišnico. Deklica, ki je obiskovala četrti razred ljudske šole, je zbolela za tetanusom in zdravniška pomoč je žal prišla prepozno. Ko so očetu sporočili, da je hčerka umrla, je bil neutolažljiv in je zahteval, da mu izroče truplo hčerke, da jo bo pokopal na domačem pokopališču. Ker je Marica umrla za nalezljivo boleznijo, njegovi želji niso mogli ustreči. V svoji globoki žalosti je oče prišel na misel, da bi ukradel truplo hčerke. Ponoči je vdrl v mrtvašnico, vzel iz krste golo truplo hčerke in si jo naložil na ramena. Z vrečo je pokril hčerko in je skušal priti iz mesta. Srečal ga je pa neki nanec, ki priti iz mesta. Srečal ga je pa neki znanec, ki je še vreča zdrknila na tla, se je znanec kar zdrznil ob pogledu, ki se mu je nudil. Obvestil je takoj policijo. Le s težkim trudom se je posrečilo obupanemu očetu iztrgati truplo. Ivšič je dobil hud živčni napad in neprestano joka.

Ljubljana, 19. novembra

Gledališče

Drama: Torek, 19. novembra: »Tekma«. Red Torek. Debut Josipa Borka. — Sreda, 20 novembra: »Lepa Vida«. Red A. — Četrtek, 21. novembra: »Romeo in Julija«. Red Četrtek. — Petek, 22. novembra ob 15: »Mali lord«. Mladinska predstava. Premiera. Izven. — Sobota, 23 novembra: »Lepa Vida«. Izven.

Opera: Torek, 19. novembra: »Figarova svatba«. Red B. — Sreda, 20. novembra: »Carmen«. Red Sreda.

Radio Ljubljana

Torek, 19. novembra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Iz čeških oper (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi —13.02 Opoldanski koncert Rad ork. — 14 Poročila — 14 15 Šolska ura: Zapojmo nekaj narodnih pesmi (II dekliška mešč. šola v Lj., vodi gdč. Marija Laharnar) do 15 — 18 Beethoven: Škotske pesmi za glas, klavir, violino in čelo. Izvajajo: gdč. Vida Rudolf, g prof. M. Lipovšek gdč. Fr. Ornikova, g prof Č Šeldbauer — 18.40 Svet kovin (g. prof Miroslav Adlešič) — 19 Napovedi, poročila, objave — 19 25 Nac. ura — 19 50 Gospodinjska posvetovalnica (ga. Helena Kelhar) 20 B. Smetana: Wallensteinov tabor (plošče) — 20.20 Schiller: Viljem Tell (člani Radijske igralske družine — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Večerni koncert Radij orkestra. — Konec ob 23.

Prireditve in zabave

Basist Schiffrer bo pel samospeve Krekove, Premrla, Adamiča, Balakireva, Rahmaninova, Grečaninova, Rimski Korsakova, dalje arije Wagnerja, Verdija in Bizeta. Spremlja ga pianist dr. Švara. Koncert bo 22. t. m. v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja: Knjigarna Glasbene Matice.

Izseljenska akademija bo dne 15. decembra 1940 ob pol 11 dopoldne v Unionski dvorani. Akademija bo pod pokroviteljstvom g. bana dr. Marko Natlačena Slavnostni govor bo imel predsednik ljubljanske občine g. Juro Adlešič. Sodelujejo pevski zbori ljubljanskih srednjih šol. Ker je ravno v sedanjem času nujno potrebna skrb za naše rojake v tujini, upamo na vsestranski odziv.

Frančiškanksa prosveta ponovi v soboto 23. novembra ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani Goldonijevo »Gostilničarko«, ki je žela ob prvi uprizoritvi velik uspeh in se je tudi kritika o njej pohvalno izrazila. Predprodaja vstopnic od četrtka dalje v trgovini Sfiligoj in v soboto od 6 dalje pri dnevni blagajni. Cene običajne.

Sestanki

Naraščajniki F. O. Ljubljana-mesto, danes ob 18 sestanek na porti Frančiškanskega samostana. Starše prosim, da poskrbe, da se naraščajniki, za ta sestanek določeni, sigurno udeleže!

Ljubljana — Sv. Peter. Od danes vsak torek od pol 7 do pol 8 redna telovadba na Poljanah. — Vodja naraščaja!

Predavanja

Ljudska univerza in Prirodoslovno društvo v Ljubljani. V naši predavalnici (mala dvorana Filharmonije, Kongresni trg) bo predaval v sredo dne 20. t. m. g. lektor dr. Nikolaj Preobraženski: Ob tridesetletnici Tolstojeve smrti.

Predavanje v društvu Pravnik. V sredo, dne 20. t. m. ob 18 predava v dvorani št. 79 pravosodne palače g. univ. docent. dr. Stojan Bajič o temi: Mednarodni urad dela.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Poizvedovanja

Našla se je manjša vsota denarja v trg. Žibet, Prešernova ulica 38. Dobi se istotam.

Moška zapestna ura se je izgubila od Splošne bolnišnice do umobolnice, Poljanski nasip. Pošten najditelj se naproša, naj jo odda proti nagradi v upravi »Slovenca«

V ponedeljek dopoldne je bila najdena pred frančiškansko cerkvijo denarnica z manjšo vsoto denarja. Dobi se v upravi »Slovenca«.

„Jutru" in „Jutrovcem"!

VII.

Šele, ko sta bila zadnja dva moja članka spisana, mi je prišlo pred oči, kaj mi odgovarjata liberalna dnevnika. Odgovorili bi radi, a odgovoriti pametnega in stvarnega — nič ne morejo. Samo mojo osebo objedajo kakor ose hruško. Da bi se me »Jutro« otreslo, me hoče proglasiti za — norca, kateremu ni vredno odgovarjati. Da naj se izkažem s spričevalom, da sem pri zdravi pameti, potem da mi bodo odgovarjali. Na to — tako mi povedo somišljeniki — jih lahko tožim in bodo obsojeni. Toda na sodniji ne bom iskal svoje časti in ne pameti. Ko bi bil »neprištevit«, kakor me hoče »Jutro« slovenski javnosti predstaviti, bi pa ne bil v ječo obsojen. Ali norce obsojajo kot hudodelce? Odsedel sem kot hudodelec pošteno sedem mesecev — ali vam to ni dosti? Saj se moja pamet ali norost lahko drugače izkaže. Kaj bom jaz iskal spričeval in dokazoval, da sem pri zdravi pameti — vi mi dokažite, da nisem! Spisal sem nad 80 knjižic in nekaj večjih knjig — ena je prevedena v devet tujih jezikov — bil 22 let urednik lista, ki je izhajal v več ko 30.000 izvodih, in urednik štirih drugih listov. Dokažite mi iz vseh teh spisov, ki so raztreseni po vsej Sloveniji v več ko sto tisoč izvodih, dokažite mi iz njih, da sem nenormalen ali mal-nor! Mar knjige norcev, »neprištevitih«, prevajajo v tuje jezike: hrvatskega, poljskega, nemškega, italijanskega, francoskega, angleškega, madžarskega, esperanto? Zares ni lepo, da to naštevam; a moram, da pokažem, s kakimi »argumenti« operirajo proti meni, ko mi drugega odgovoriti ne morejo. Oprostite: v koliko jezikov so pa prevedene vaše knjige, ki ste tako bistre glave? Prosim, naštejte mi jih! Potem pa poskusite dokazati moje nelogične skoke, abnormalnosti in blodnje! Ker mojih spisov nimate, ko verskonravnih reči ne berete, vam povem, da jih lahko dobite na licejski knjižnici. Poskusite! Uženite me!

Na ta način pobija »Jutro« moje trditve in dokaze, ki drže kakor pribito. Kar še ni, pa še bo. Samo malo počakajte! Novega Frlaučkovega Gustelna me imenuje, a resnosti moje razprave o slovenskem liberalizmu s tem ne bo ubil in ne oslabil. Sicer pa je to že stara metoda tistih, ki boljšega ne znajo: kolikokrat so že za norce imeli može, ki so bili veliko bolj pametni, kakor sem jaz. Eden izmed njih se je imenoval Kristus...

O brošuri »Zločin nad domovino« pravi Jutro, da »je bila taka, da je vsakega pametnega človeka osvobodila odgovora. To je povedal že dr. Žerjav.« Ne boš »Jutro«! Žerjav ni rekel, da ni vredna odgovora, marveč je rekel — dobro sem si zapomnil: »Saj nismo neumni, da bi na táko odgovarjali.« Kaj se to pravi? To se pravi po vsej logiki: Odgovor nam bi bil v škodo, ali odgovoriti nič ne moremo, s čimer bi se oprali. Namreč na očitke, na strašne očitke — zločina nad domovino! Na mojo ponudbo ali predlog: dajte nam vi mir, pa vam ga bomo dali mi! na ta predlog pa odgovoriti niso hoteli, ker sovraštvo do nas in do cerkve hočejo imeti, ker brez tega ne morejo živeti.

Tako »Jutro«. »Narod« pa pravi, da »mlatimo prazno slamo s takimi jadikovanji in modrovanji«. Potem pa mi daje lepe nauke: »Ali bi ne bilo bolj pametno, če bi se odkrito pomenili o podivjanosti, posurovelosti, pijančevanju, pretepih, ubojih in drugih takih žalostnih pojavih med našim ljudstvom, o katerem ne moremo trditi, da bi ne bilo vzgojeno v verskem duhu. Poskusite poiskati korenine tega zla in pokažite s prstom na tiste, ki nosijo zanjo odgovornost.« — Nato odgovarjam: Ljubi »Narod«, jaz se borim zoper take žalostne pojave med našim ljudstvom, odkar sem duhovnik, blizu 50 let. Koliko si pa ti storil v svojih 72 letih zoper take žalostne pojave?? V teh dolgih letih si nagromadil neizmerno blata in kamenja, s katerim si ometal svoje poštene rojake -- to ti bom še dokazal — za resnično izobrazbo naroda, zoper pijančevanje, podivjanost in posurovelost pa nisi storil nič. Koliko papirja ste v toliko letih vendar potratili in črnila prelili, da ste napadali svoje rojake, ki vam niso nič žalega storili, ampak branili samo svoje svetinje: vero našega ljudstva in njegovo poštenje, moralno življenje. Ti pa si jih pri tem delu samo oviral in jim polena pod noge in nanje metal. Kaj pa si delal ali pisal za srčno izobrazbo naroda? Povej, kaj! Kako boš pisal, ko je sam nisi nič imel! Prav praviš: »Kaj nam pomagajo vse lepe fraze, ko se pa pogrezamo v blato podivjanosti in zločinov: trije uboji na en dan!« (Kako trije? Poročate le o dveh. A sta dva dosti!) Zares, neskončno žalostno je to. A kaj pomagajo tvoje lepe besede, fraze, ko bi bil lahko slovenskemu narodu, po katerem se imenuješ, v toliko letih storil neizmerno veliko dobrega, pa si samo kuril sovraštvo med njim in smešil in grdil vero naših in svojih očetov, ki ga edina more varovati takih zločinov!

To, to je, gospoda Jutrova in Narodova, kar jaz hočem s temi-le članki, h katerim ste me izzvali: da bi se v bodoče več tako neumno ne tratile naše narodne moči, da bi drug drugega pobijali, ampak da bi vsak po svoje, pa vendar vzajemno delali, da narod dvignemo iz tega »blata podivjanosti in zločinov« k pravi in resnični kulturi. Ne za mojo osebo mi gre — čeprav me »milujete« (!) — ampak za narod naš, ki se mi smili, ko ga vi razdvajate in kvarite.

»Pokažite s prstom na tiste, ki nosijo za to odgovornost« — namreč za uboje. Tako mi kličete. Češ »saj je naše ljudstvo vendar versko vzgojeno«. Ne, ljubi moj Narod, naše ljudstvo ni versko vzgojeno. Vsaj ne dosti versko. Zakaj ne? Zato, ker naša šola ni verska. Zato, ker dve uri veronauka na teden utoneta v vsem drugem pouku, ki ne ve nič o Bogu, nič o grehu in o čednosti. Zato jim po končani šoli verskih naukov skoraj nič v glavi ne ostane. Duhovniki fante vabijo k mesečni spovedi. In tisti, ki hodijo mesečno k spovedi, se ne pobijajo! Ali menite, da so tisti fantalini, ki so se zadnjo nedeljo pobijali in pobili, hodili mesečno k spovedi? Kako bodo hodili, ko se pa vi iz takih svetih reči le norčujete?! In sicer tako glasno, da to vsa Slovenija sliši, tudi mladina, in se po vaših »naukih« ravna. Kdo torej je bolj kriv ubojev: duhovniki, na katere vi sami s prstom kažete, ali vi?!... Tu, tu, »Narod« moj, so korenine zla!

Ko bi fantje duhovnike poslušali, bi se ne pobijali. Pobijajo se tisti, ki pridige ne poslušajo, ki med mašo zunaj cerkve stoje ali še do nje ne pridejo — kakor ne pridete vi — vaši posnemavci, katerih cerkev je gostilna. »Duhovni zmerom prav uče: ko bi jih ljudje ubogali, bi bilo drugače.« Tako sem slišal jaz že v domači hiši in to vam potrdijo vsi verni ljudje. — Res pa je — to povem javno — da so zoper alkoholizem doslej premalo storili. Z eno pridigo na leto se ta grozna pošast, ki nam fante mori, ne prežene A vam, Narodovci, ki ste tako vneti za treznost, v tolažbo povem, da odslej dalje bo pa drugače. Skoraj eno leto v »Društvu treznosti« že pripravljamo kampanjo zoper tega sovraga. 29 sej smo za to doslej imeli. Duhovščina pa letošnjo jesen po vseh dekanijah pri svojih konferencah zboruje, premišljuje in se posvetuje, kaj bi mogli storiti za streznjenje našega ljudstva. In jaz — če hočete vedeti — hodim po vseh konferencah in jim kličem: Bratje, čas je, da iz spanja vstanemo! Premirno smo doslej gledali razdejanje alkoholizma na našem narodu. Kvišku zdaj dežela vsa! Na boj zoper ljutega sovražnika!

Da, ta kampanja se bo v teku te zime pričela. Saj se je že! Vodstvo Fantovskih odsekov je razposlalo vsem odsekom krepak poziv na odpor zoper alkoholizem in jim za cel mesec predpisalo — abstinenco. To je brez dvoma velik korak ali alarm k tej borbi. Zdaj pričakujemo samo, da bo enak korak storilo vodstvo Sokola in vsem svojim članom predpisalo abstinenco za — recimo — mesec januar, ki bo za to najprimernejši, da ne bo treba plesati! Samo da ne boste potem plesali v postu, kar je še neprimerneje in grše! Ker se s tem očitno rogate krščanskemu čustvovanju, ki ima post za čas resnobe in pokore! Sploh, vam moram povedati, ljubi liberalci, ki, kakor kaže, tega ne veste, da plesati, skakati, veseljačiti in zraven seveda popivati v času, ko v vseh deželah okoli nas vlada tako gorje, to je znamenje — srčne neizobraženosti Dokler bo naša gospôda srčno tako surova, tako brezčutna, da se veseli in skače, ko milijoni ječijo in jokajo, tako dolgo od preprostih ljudi nikar ne pričakujte kaj boljšega!

Toliko za danes o borbi zoper alkoholizem in surovost — v tolažbo in pomirjenje »Narodu«. Ko bodo končana ta pisma liberalcem, potem tukaj v »Slovencu« še kaj več o alkoholizmu. Kajti dva velika notranja sovražnika ima naša Slovenija: liberalizem in alkoholizem. Eden hujši od drugega. Oba nam narod versko-moralno strašno kvarita. Zato je — pri vsej krščanski ljubezni — treba boja zoper oba Po načelu: zmote pobijajte, zmotence ljubite!

Pozdravljeni, moji ljubi liberalci! Še se bomo videli — pri Filipih! Vaš Janez.

LJUBLJANA

Časnikarski koncert 1. decembra

Kot vsako leto, bo tudi letos slovensko časnikarsko društvo priredilo dan 1. dec. zvečer svoj **slavnostni koncert**, s katerim bo počastilo narodni praznik zedinjenja. Letos, v tej stiski časa, ne bo prirejalo navadnega koncerta s plesom, temveč bo s pomočjo ljubljanske Filharmonije ter solopevke ge. Golobove priredilo **velik simfonični**, koncert, na katerem bo Filharmonija pod vodstvom dirigenta gosp. **Šijanca** proizvajala velike skladbe Čajkovskega s sodelovanjem pianista **rektorja Glasbene akademije g. Trosta.** Na programu pa bo tudi izvirna simfonična pesnitev **Blaža Arniča, »Zapeljivec«**, ki bo ta večer doživela svoj krst. To bo že druga veličastna pesnitev tega domačega glasbenega simfonika, na katerega smo že sedaj lahko ponosni. Med simfoničnimi deli pa bo zapela nekaj slovenskih skladb ga. **Franja Golobova**, ki se je vrnila iz Italije ter se s svojim čudovitim in kultiviranim glasom uvršča med največje slovenske pevke. Tako bo časnikarski koncert elitna glasbena prireditev velikega stila, vredna, da si vsak rezervira ta dan za ta veliki glasbeni dogodek, brez ozira za to, da je Novinarsko društvo sklenilo, da ves čisti dobiček od koncerta kakor tudi posebno akcijo, ki jo bo začelo v zvezi s koncertom, **daruje ubogim ljubljanskim srednješolcem**, za njih preskrbo preko zime. Tako bodo časnikarji pokazali, da v tem času mislijo resnično socialno ter se zavedajo resnosti časa in razumevajo tudi težave s šolanjem nadarjenih a revnih dijakov, bodočih izobražencev **slovenskega naroda. Zato — 1. decembra zvečer vsi na časnikarski veliki simfonični koncert v veliki dvorani Uniona.**

l **Za god sv. Elizabete** bo drevi v frančiškanski cerkvi po rožnem vencu ob 6 kratka pridiga, nato litanije. Člani in članice tretjega reda in karitativnih organizacij, pridite počastit svojo veliko vzornico!

l **Sestanek gg. katehetov** bo v sredo, 20. t. m., ob pol 8 zvečer v Rokodelskem domu. Predaval bo univ. prof. prelat dr. **Franc Grivec** o temi »Metoda nauka o Cerkvi«. Poskrbimo, da bo udeležba v častnem številu!

l **Krščansko žensko društvo** obišče v sredo 20. t. m. Lichtenthurnov zavod. Zbirališče ob 3 na Ambroževem trgu. Članice vljudno vabljene!

l **Dramski odsek frančiškanske prosvete v Ljubljani** je vprizoril na Martinovo nedeljo burko v treh dejanjih »Trojčki«, katero je iz nemščine prevedel g. Vodišek. Vsebinsko sloni vsa igra na komičnih zapletljajih, ki jih povzroči nenaden obisk bogatega strica in njegove žene pri svojem lahkoživem nečaku, ki je stricu na vse mogoče lagal, samo da je od njega dobival denar za veseljačenje. Višek komike je v zadnjem dejanju, ko hoče stric na vsak način videti nečakovega prvorojenčka, pa se nenadoma pojavijo na odru trojčki. Bogatega in dobrodušnega strica Maslovca je zelo dobro igral g. Zakrajšek, njegovo ženo gdč. Primatova, ki je sicer dobro rešila svojo vlogo, vendar ni bilo celotnosti v njeni igri. Naravnost odličen je bil nečak Skubec gosp. Šerjaka, malo šibkejši pa vendar zadovoljujoč je bil g. Stojan Skubec, advokat g. Pusta. Ostale vloge so bile zasedene takole: Jelka Stojanova žena, gdč. Srčnikova, Pavla, njena sestra gdč. Pustova, katere glas je bil mestoma malo pretih, sluga, g. Božič, sobarica gdč. Šegova. Dobro se je izkazal g. Jeraša v karakterni vlogi g. Babška, lastnika modne trgovine in g. Šega kot zaljubljeni Italijan Pozanelli. Režiser g. Šega se je potrudil, da je igra dobila skladnost in imela svoj tempo, ki je komiko le še povečalo. J. — I.

Šaljivi oder zagrebških „Grabancijašev“

gostuje samo danes in jutri vsakokrat ob 21. uri v dvorani **kina Sloge,** oba večera z različnim, pestrim in zabavnim sporedom! Vstopnice si zasigurajte v predprodaji pri blagajni kina Sloge!

Dve uri smeha do solz! Vsak večer 10 različnih točk!

Edinstvena prilika za vso Ljubljano, da se enkrat od srca prav pošteno nasmeje!

Socialne akcije za dijaštvo za Bežigradom

Ljubljana, 11. novembra.

Društvo »Dom in šola« na bežigrajski gimnaziji je odprlo zavetišče za dijake, ki se vozijo z vlakom in ki jih obe gimnaziji štejeta čez 300. Zavetišče je nameščeno v novi dijaški dvoranici še ne dograjenega Bežigrajskega doma. Dvoranica sprejme lahko okrog 200 dijakov, vse v njej je popolnoma novo, seveda prave opreme še nima in čaka dobrotnikov, da ji bodo pomagali do stolov, miz, kurjave itd. Obisk v zavetišču je bil takoj zelo velik in se je pokazalo, kako potrebno delo izvršuje »Dom in šola« in vsi, ki ga podpirajo, v prvi vrsti kr. banska uprava in Nabavljalna zadruga železniških uslužbencev.

Dijaška kuhinja, ki jo »Dom in šola« vzdržuje na bežigrajski gimnaziji že tretje leto, izkazuje letos rekorden obisk. 115 zelo revnih dijakov je prosilo za vsakdanji zajtrk in »Dom in šola« ni nikomur prošnje odbila. Vsak izmed njih dobi zjutraj skoraj pol litra mleka in velik kos kruha. Kdor ima opraviti z gospodinjstvom, ve, kako velike stroške to povzroča. Če ne bi bilo velikih dobrotnikov, v prvi vrsti agilne ge. podpredsednice društva *Klare dr. Majcnove*, bi bilo sploh nemogoče vzdrževati tako veliko socialno ustanovo, ki že dalj časa točno odgovarja željam prosvetnega ministra gosp. dr. Korošca. Prav zato je pričakovati, da se bodo vsi prizadeti radi odzvali prošnji gornjega društva in pomagali še naprej vzdrževati prevažno delo, ki bi ob pomanjkanju sredstev moralo zapreti svoje lepe zajtrkovalne prostore v pritličju bežigrajske gimnazije.

Poleg hrane v kuhinji in zavetišča nudi »Dom in šola« še podpore najpotrebnejšim s knjigami, obleko, podporo v javnih kuhinjah in podobno. Starši premožnejših dijakov, ki jih je pa na tej gimnaziji zelo malo, čutijo dobro, da je v težkih časih treba več storiti za naš mladi rod. Posebno naj bi se javne ustanove in privatniki spomnili sedaj ob nastopajoči zimi, da je treba dijaštvu res izdatno pomagati.

Društvu »Dom in šola« na bežigrajski gimnaziji vodstveno stojita ob strani ravnatelja III. in IV. moške gimnazije g. dr. A. Pečovnik in Fr. Stopar, ki najdeta poleg svojih strokovnih poslov vedno še dovolj časa in smisla za revščino in lakoto, ki jo morajo trpeti njihovi dijaki. Socialne akcije za dijaštvo za Bežigradom odlično podpirajo visoki uradniki iz vrst staršev, ki s tem kažejo veliko socialnega čuta, prav tako mnogi profesorji obeh zavodov. Upajmo, da bo ob toplem in požrtvovalnem sodelovanju vseh poklicanih mogoče rešiti tudi to zimo premnogega dijaka prezebanja in lakote in jih tako telesno in duševno zavarovati. Pomagajmo dijaštvu, saj dobro čuti, kdo je v težkih dneh zanj odpiral srce in roke.

•

l **Pri zaprtju, motnji v prebavi** — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »**FRANZ-JOSEF**« grenčice.

l **Za mestne reveže** je poslala **Zveza blagajniških zdravnikov** v Ljubljani 200 din, pekovski mojster g. **Ivan Piskar** je za mestno kuhinjo v stari cukrarni podaril 35 kg kruha, prav tako za mestno kuhinjo najbednejših je pa 300 din nakazal g. **A. V. Jovanovič** iz Lavričeve ulice 8, a za vsesvetsko akcijo je neimenovan dobrotnik ljubljanskih revežev celo iz daljnega Biograda na moru v Dalmaciji poslal 100 din v spomin pokojnemu g. **Vladimirju Štreklju.** Mestno poglavarstvo izreka vsem darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

l **V počastitev spomina g. Engelberta Franchettija** je stalna velika dobrotnica mestnih revežev ga. **Ivanka Vodnikova** s Kolodvorske ulice spet za mestne reveže podarila 200 din. Mestno poglavarstvo izreka plemeniti dobrotnici posebno toplo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

Kino Kodeljevo *tel. 41-64*

Danes ob 20. uri

Gospa Judita

Bette Davis **George Brent**

Velika tragedija tisočkrat opevane, a večnolepe ljubezni mlade žene, ki žrtvuje svoje zdravje za izvoljenega moža. Na nov, a še lepši način je obdelan problem: **„Dama s kamelijami“.**

Ljubezen mladega Hardya

Mickey Rooney, Judy Garland, Lewis Stone

Briljantna komedija, ki kaže popularno družino sodnika Hardya pred novimi preizkušnjami probujajoče se ljubezni.

DANES ZADNJIKRAT! — ZNIŽANE CENE!

l **V vrtnarskem tečaju** Podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva Ljubljana I. predava drevi ob sedmih v kemijski dvorani I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici **g. nadzornik Štrekelj Josip o Vzgoji posameznih vrst zelenjave v malem vrtu** in sicer o kapusnicah in solatah. — Vstop prost.

l **Zagrebški šaljivi oder »Grabancijašev« v Ljubljani!** Dva izvrstna zabavna večera v kinu »Slogi« danes in jutri vsakokrat ob 21. Zagrebški humoristi »Grabancijaši« so izvabili Zagrebčanom že potoke solza od smeha in duhovite zabave. Za dva dni pridejo tudi v Ljubljano. Danes in jutri bodo nastopili s svojimi najboljšimi točkami, vsak večer z drugim sporedom. Njihove šale, kupleti, njihovi šaljivi nastopi naj sprožijo tudi v Ljubljani salve gromkega smeha. V Ljubljano pride celotni »Grabancijaški« ansambel, reprezentanti humorja in smeha: Dejan Dubajić, Vlaho Paljetak, Jozo Lavrenčič, Vj. Afrič, Grünhut; dame pa: Pepica Varaždinska, Hercbergerjeva in Regina Dalmado, torej 8 članov. Vsak večer bo na sporedu 10 efektnih točk. Vstopnice so v predprodaji pri blagajni kina »Sloge«. Cene vstopnicam so kljub ogromnim stroškom zelo zmerne, tako da se te hpredstav udeleži lahko vsakdo. Kdor se hoče pošteno zabavati in nasmejati, naj pride drevi v kino »Slogo«.

Odlični češki film **Skušnjava** je s svojo zgodbo o neomajni ljubezni in zvestobi težko preizkušenega dekleta vzbudil splošno zanimanje občinstva. Zato ne zamudite priložnosti, da si ga ogledate, dokler je še na sporedu.

KINO UNION tel. 22-21 Ob 16., 19. in 21. uri

Samo še danes ob 16. in 19. uri veliki **Hans Albersov** film močne in prepričljive vsebine ter velike tehnične vsebine:

KINO SLOGA, tel. 27-30 **Izvršil sem povelje** **Hilde Sessak, Charlote Susa, Peter Voss**

Ob 21. uri gostovanje zagrebških „GRABANCIJAŠEV“!

l **V Kotoru najdena ura.** Mestno poglavarstvo Kotor je sporočilo ljubljanskemu mestnemu poglavarstvu, da je pred kakima dvema mesecema neki mladi par iz Ljubljane tamošnjemu policijskemu stražarju prijavil, da je gospa izgubila uro. Stražar je med tem izgubil gospejin naslov, sedaj je pa kotorski juvelir mestni policiji sporočil, da mu je nekdo prinesel majhno uro večje vrednosti s pretrganim trakom na prodaj. Kotorsko mestno poglavarstvo sedaj zares kavalirsko išče lastnico najdene ure tudi v Ljubljani ter po Sloveniji s pripombo, naj lastnica navede podrobnejše podatke in opis ure, da ji mestno poglavarstvo izgubljeno uro takoj vrne. Hkrati pa kotorsko mestno poglavarstvo tudi pripomnja, da juvelir zahteva zakonito najdenino.

l **Plašče kradejo.** Na univerzi se sedaj precej pogosto ponavljajo tatvine plaščev, kar je razumljivo, saj so marsikje obešalniki kar na hodnikih. Tako je bil tudi s hodnika ukraden dežni plašč iz balonske svile Džambazovu Nedeljku, vreden 750 dinarjev. — Iz predsobe pa je drug tat odnesel dežni plašč iz temnomodrega blaga, vreden 400 din, Müller Mariji.

MARIBOR

Kaj je novega v stolnici?

Zanimiv izprehod po notranjščini svetišča - Prenovitve se bližajo zaključku, potrebno pa je še marsikaj

Maribor, 16. novembra.

Izprehod po notranjščini mariborske stolnice je danes izredno zanimiv, posebno če ima izprehajalec takšno vodstvo, kakor ga je imel »Slovenčev« reporter, kateremu je razkazoval do sedaj izvršene prenovitve njihov projektant in vodja teh del ing. arh. Mušič, ki se žal poslavlja sedaj od Maribora ter odhaja na svoje novo službeno mesto v Ljubljano, pa bo prihajal tudi od tam nadzorovat dela v stolnici in okrog nje, ker se bodo še nadaljevala po njegovih načrtih. Pri takšnem ogledu se vidi, da je v stolnici v razmeroma kratkem času izvršeno ogromno delo, da pa je preostalo še veliko stvari, ki jih bo treba izvršiti.

Pri vstopu v stolnico skozi glavna vrata se odpre pogled na restavrirane romanske arkade na severnem in južnem zidu glavne ladje. Povezanost med vsemi tremi ladjami je sedaj dosti tesnejša in imamo občutek, da je ta troladijska slopna bazilika v svojem spodnjem ustroju čisto romanska. Očiščeni gotski služniki lepo harmonirajo s svetlimi stenami ter prehajajo v zelo živahen rebrovit gotski strop. Čudno, koliko svetlobe v glavno ladjo skozi razmeroma majhna okna tik pod stropom in kako prijetno se ta svetloba razdeli po vsej ladji. V glavni ladji je prvi par novih lustrov že obešen. V tej ladji bodo namestili še štiri nove lestence, sedem jih pride v stranske ladje, štirje pa na kor. Lestenci so izdelani po načrtih arh. Mušiča ter bodo še letos montirani ter bodo podajali nekoliko prazni notranjščini cerkve živahen poudarek v zlatu. V višini oken imajo lestenci sv. Duha, ki se blesti tudi še v mraku od zadnje svetlobe, ki pada nanj skozi okna. Nekako v sredini dolžine so lestenci prekinjeni z liturgičnimi emblemi, ki poživljajo preveliko in pusto višino cerkve. En lestenec je izdelala mariborska tvrdka Tratnik, drugega pa ljubljanska tvrdka Bratje Žmuc, vse ostale pa bo napravil Tratnik. V os baročnih križnih kapel pa so nameščeni stari, deloma baročni cehovski lestenci. V sredini visi nekoliko dvignjen lestenec, ki ga je v 17. stoletju daroval mesarski ceh — volovska glava je znak poklica darovalcev. Lestenec pekovskega ceha ponazoruje kresta, kovaškega ceha pa obesek, ki predstavlja kovaški izdelek.

Presbiterij je opremljen z novimi pozlačenimi svetili nad korarskimi klopmi ter z novimi pozlačenimi reflektorji, ki razsvetljujejo strop. Zelo pa še motijo v presbiteriju nekateri predmeti, predvsem nogogotski škofov prestol in sekularni spomenik tik glavnega oltarja. Načrt za nov prestol je že narejen ter je želeti, da bi bil čimprej izveden, prav tako tudi, da bi se omenjeni spomenik odstranil. Okna, ki so iz emporija nad zakristijo gledala v presbiterij, so zazidana. Ta okna so bila z lesenim vmesnim stropom v zakristiji napravljena pred kakimi 50 leti. V zakristiji bodo leseni vmesni strop odstranili ter se bo izvršila restavracija zelo lepega gotskega rebrastega stropa. Okno iz škofove emporije je ohranjeno.

Na prižnici je odstranjena novogotska navlaka ter je rebarokozirana in restavrirana. Nekateri deli so v smislu baročne celote dopolnjeni. Sedaj se študira samo primeren ton barve, s katero bo prižnica pobarvana. Nove stopnice na prižnico in vrata so v delu ter bodo montirane konec tega meseca.

Nekoliko v nasprotju s čistočo, ki jo izkazuje sedaj notranjost stolnice, so stare postaje križevega pota, ki predstavljajo šablonski izdelek zadnjega časa v okvirju in v reliefu. Želeti je, da bi se križev pot ob prvi priliki nadomestil z umetniškim izdelkom, z reliefnim ali s slikanim. Za enkrat pa naj bi se vsaj okvirji sedanjega križevega pota izmenjali.

Prav tako je nevzdržna notranja oprema stolnice — spovednice, klopi. Šele sedaj se vidi, kako vse to moti. Isto je s krstnim kamnom. Sedanji nastavek je čisto šablonsko delo ter se mora odstraniti. Restavrirati se mora spodnji kamniti baročni del krstnega kamna, ki izvira iz leta 1634, za nastavek pa je že napravljen načrt. Izdelati se mora nov, majhen nastavek v pasarskem izdelku.

Preurediti bo treba tudi stopnišče na kor. Po Mušičevem načrtu naj bi se sedanje stopnišče pod korom odstranilo ter z njim tudi stopniški zid, gotski rebrasti strop pa bi se dopolnil do zvonikovega zidu. Vhod na kor bi bil možen iz prostora pod korom skozi že obstoječo staro odprtino v zvonikovem zidu ter bi bile stopnice izpeljane v samem zvoniku. V višini kora eksistira tudi že odprtina za tak dostop. Stroški za tako preureditev ne bi bili visoki. Koristne bi bile preuredbe tudi stranskih oltarjev, posebno novogotskih.

V baročni kapeli sv. Frančiška s stukaturami iz leta 1714, ki je bila že nekajkrat prebarvana, je sedaj na delu slikarski mojster g. Železnik ter jo bo vešče podal v njenem prvotnem baročnem izgledu. Freske v medaljonih na žalost niso več prvotne, temveč jih je sredi 19. stoletja naslikal italijanski mojster Jak. Brollo, ki je veliko delal na Štajerskem. Napisi na trakovih, ki razlagajo stare freske, bodo odstranjeni, pač pa zabeleženi v župnem arhivu. — Baročna kapela sv. Križa, ki je bila isto tako že večkrat preslikana — enkrat jo je preslikal leta 1872 mojster Brollo, drugič pa leta 1932 mariborski mojster g. Horvat, je sedaj, ko je cerkev restavrirana v svetlih tonih, mnogo pretemna, posebno še, ker bi se kot baročna kapela morala kar kopati v svetlobi. Ker ti temni toni niso prvotni, bi jih bilo treba osvežiti s svetlejšo tonacijo.

m **Duhovniška tretjeredna skupščina** obhaja svoj občni zbor v četrtek dne 21. nov. ob 10 predpoldne v avli bogoslovnega semenišča. Na dnevnem redu je poleg poročil predavanje gosp. kanonika dr. Mirta o škofu Slomšku, kaj se je doslej storilo za njegovo proglasitev blaženim in kaj se še mora ukreniti. Zadeva škofa Slomška zasluži, da se duhovniki polnoštevilno udeležijo občnega zbora, da se pogovorimo o bodočem delu za Slomškovo beatifikacijo. Na veselo svidenje!

m **Prva elektrarna, ki bo nameščena čisto pod zemljo.** Na tehničnem oddelku banske uprave v Mariboru so dobili na vpogled zanimive načrte o prvi elektrarni v naši državi, ki se bo nahajala z vsemi napravami, turbinami itd. popolnoma pod zemljo, v osrčju ogromnega masiva Pece. Elektrarno bo zgradilo rudniško podjetje European Mines Limited, ki ima v Črni velike rudnike svinca. Podjetje, ki rabi veliko električnega toka, katerega ji sedanje naprave ne morejo dovolj dobaviti, se je odločilo, da bo izrabilo stare opuščene rove ter po njih izpeljalo tok potoka Meže in Javorskega potoka. Oba potoka bodo zajeli v Črni, kjer bo zajezen večji rezervoar. Potem bodo izkopali dolg rov naravnost v hrib, po katerem bo napeljan tok vode iz rezervoarja. Ta rov bo vodil do opuščenega rova v sredini gore, ki pa leži 50 metrov nižje, kakor pa novi rov. To razliko v višini bodo izrabili za vodni pogon. Voda, ki bo pritekala po novem rovu v goro, bo padala 50 metrov do opuščenega rova, po katerem bo potem odtekala ter prispela pri Mežici spet na svetlo. Pri padcu pa bo gnala tri velike agregate, ki bodo dajali znatno električno energijo. Nova elektrarna, ki se bo nahajala v osrčju gore, bo delovala popolnoma avtomatično.

m **Občinska uprava na Pobrežju** poziva vse mladeniče roj. 1921 zaključno z letom 1926, da se najkasneje do 23. t. m. zglasijo v občinski pisarni v svrho vpisa v sezname za obvezno telesno vzgojo.

m **Zanimivi domači filmi.** Na zadnji plenarni seji Zimskošportne podzveze v Mariboru, ki se je vršila te dni, je predvajal znani mariborski športnik primarij g. dr. Stane Lutman nekatere svoje filme, ki prikazujejo domače športne dogodke. Posebno so posrečeni posnetki lanskoletnih zimskošportnih tekmovanj, tako skakalnih tekem v Betnavi, otvoritve nove skakalnice v Ribnici na Poh., štafetne tekme 4 krat 10 km za državno prvenstvo, tekmovanj v Planici ter tudi raznih lahkoatletskih prireditev. Filmi so tako posrečeno izdelani, da bi bilo želeti, da jih g. primarij prikaže tudi širšemu krogu občinstva

m **Roparski napad v Novi vasi.** Na polju med Novo vasjo in Burovo vasjo pri Mariboru je bil izvršen drzen roparski napad na 59 letnega Ivana Komarja iz Hostejeve ulice v Radvanju. Ko se je vračal Komar čez polje iz Nove vasi proti domu, sta mu zastavila pot dva neznanca ter zahtevala od njega denar. Nato sta ga vrgla na tla, eden mu je z dlanjo tiščal usta, drugi pa začel preiskovati žepe. Komarju je uspelo, da se je nekako izmotal ter začel klicati na pomoč, nakar sta ga napadalca temeljito obrcala in pretepla, da je bil ves krvav ter sta mu vzela 200 din denarja in izginila v noč. Na podlagi opisa so orožniki prijeli 40 letnega Florjana Vidoviča iz Teznega, ki je bil že 13 krat kaznovan ter je usumljen, da je bil pri omenjenem napadu soudeležen.

m **Žrtev brezposelnosti.** V mariborsko bolnišnico so pripeljali iz Studencev 30 letnega delavca Engelberta Bohaka. Prerezal si je žile na obeh rokah ter je izgubil veliko krvi. Dejanje je izvršil, ker že dolgo časa ni mogel dobiti dela

m **Nevarne poškodbe.** Na Keblju je napadel v tamošnji gostilni nepoznan človek 28 letnega hlapca Petra Slatineka. Prerezal mu je z nožem trebuh, tako da mu je izstopil drob ter ima ranjeno na več mestih črevesje Slatineka so pripeljali v mariborsko bolnišnico, kjer se zdravniki trudijo, da mu z operacijo rešijo življenje.

m **Na smrt obsojeni morilec — gost mariborske jetnišnice.** Dne 30. oktobra t. l. je izreklo okrožno sodišče v Murski Soboti svojo prvo smrtno obsodbo, odkar obstoja. Zaradi dvojnega umora je bil bsojen na smrt pred velikim senatom Karel Makovec iz Štrigove, ker je dne 23. julija t. l. zaradi ljubosumnosti usmrtil s 7 zabodljaji Viktorja Raspergerja in s 13 zabodljaji Marijo Rep. Ker pa v Murski Soboti nimajo primernih jetniških prostorov, so poslali na smrt obsojenega morilca v mariborsko jetnišnico, kjer bo sedaj čakal na nadaljno svojo usodo — ali pomiloščenje, ali žalostno smrt pod krvnikovo roko.

Ptuj

V Podvincih je umrl vzoren gospodar g. Vid Petrovič v starosti 70 let. Vse svoje otroke je lepo vzgojil in jim vsem omogočil lepe eksistence. Naj v miru počiva, sorodnikom naše sožalje!

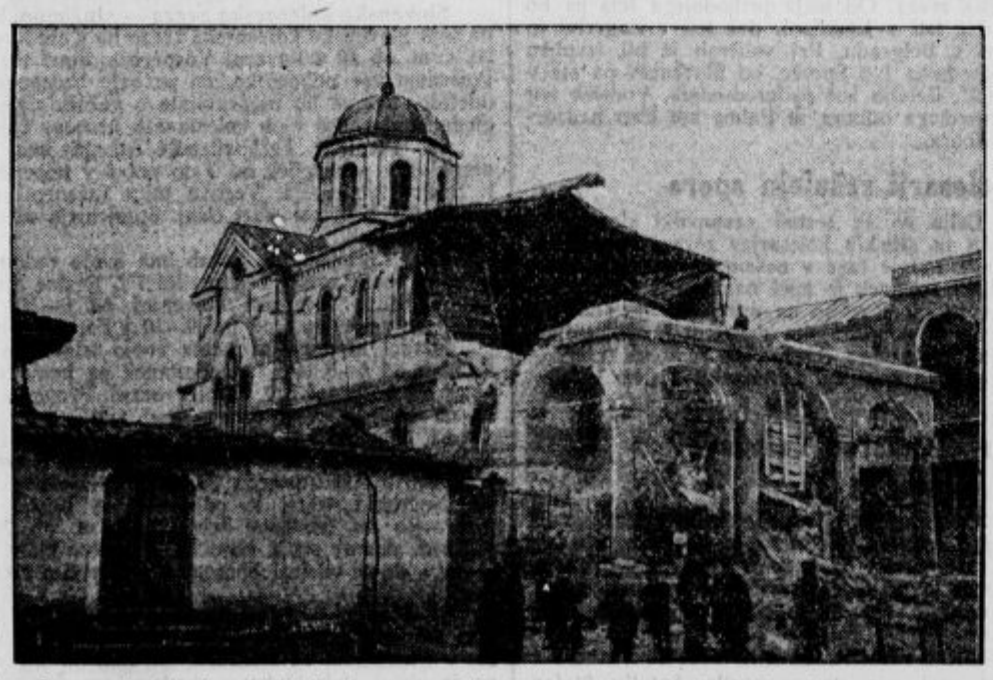

Albansko mesto Korča, okoli katerega zadnje čase divjajo hudi boji. Grki so celo poročali, da so ga že zavzeli.

KULTURNI OBZORNIK

† Prof. Franc Josef Dölger

Katoliško zgodovinsko vedo, ne samo nemško, je tri tedne po smrti Alberta Ehrharda zadela nova huda izguba. Dne 17. oktobra je v Schweinfurtu za ledvično boleznijo umrl profesor **Franc Jožef Dölger,** vodilni raziskovalec odnosov krščanstva do antične religiozne in profane kulture. Pokopan je v svojem rojstnem kraju. Dan, preden je izpolnil 61. leto, ga je Gospod poklical k sebi.

Dölger se je rodil 18. oktobra 1879 v Sulzbachu ob Mainu blizu Aschaffenburga. Na bogoslovni fakulteti v Würzburgu je študiral bogoslovje in dosegel doktorat. Leta 1902 je bil posvečen za mašnika. Würzburška fakulteta mu je prisodila nagrado za zgodovinsko-dogmatično monografijo o zakramentu sv. birme, katero je Albert Ehrhard sprejel v zbirko teoloških študij dunajske Leonove družbe (1906). Ehrhard je spoznal izredno nadarjenost mladega učenjaka in ga spodbudil, naj se loti problemov starega krščanstva in njegovih odnosov do antične kulture. Dölger je nasvet sprejel, se z največjo vztrajnostjo in temeljitostjo poprijel tega študija in ga postavil na najširšo, a prav tako solidno in zanesljivo podlago. V Rimu, kjer se je bavil z arheologijo, in na študijskih potovanjih je spoznaval arheološko gradivo; metodična izvežbanost, nenavadno poznavanje stare krščanske in poganske literature in trezna sodba, vse to je obetalo najlepše uspehe. Prvi sad teh študij je bila monografija o eksorcizmu v starokrščanskem krstnem obredu (1909). Na elemente krstnih obredov je obračal svoj pogled tudi v naslednjih letih, ko so ga zanimala že druga vprašanja. Leta 1910 je objavil — tedaj že privatni docent dogemske zgodovine v Würzburgu — prvi zvezek svojega največjega dela »Ichthys«. Temu zvezku je dal podnaslov: »Ribji simbol v zgodnjem krščanskem času.« Katoliški in nekatoliški strokovnjaki so sprejeli delo s toplim priznavanjem; poudarjali so »čudovito obsežno gradivo,« ki ga je avtor obdelal, »presenetljivo porabo literature in napisov« in naglašali, da je pisatelj »bistroumen, trezno previden, strogo znanstven, metodično odlično izšolan delavec.« Prvi zvezek je bil kmalu razprodan, davno, preden je izšel drugi zvezek. Leta 1928 je izšla 2. pomožna izdaja. Naslednje leto je Dölger izdal nadaljno študijo o krstu: »Sphragis, starokrščanska označba krsta (1911). Leta 1912 je Dölgerja poklicala teološka fakulteta v Münstru na Vestfalskem na stolico cerkvene zgodovine. Drugo leto svojega bivanja v Münstru je uredil zbornik o Konstantinu Velikem in njegovi dobi. Zbornik je izšel ob 1600-letnici Konstantinovega milanskega razglasa (313) in ob zlati maši rimskega arheologa prelata de Waala. Najobsežnejši prispevek v zborniku je bila urednikova temeljita študija o Konstantinovem krstu in njega problemih. Leta 1919 je dal na svetlo verstvenozgodovinsko študijo o krstni obljubi z naslovom »Die Sonne der Gerechtigkeit und der Schwarze.« Leto 1920 je prineslo obsežno študijo o molitvi in petju v starem krščanstvu z naslovom »Sol salutis«; v njej je posebej pojasnil običaj, da so se pri molitvi in liturgiji obračali proti vzhodu. Leta 1925 je izšla 2. izdaja. Po več nego desetih letih je Dölger nadaljeval svojo publikacijo o ribjem simbolu. Leta 1922 je izdal 2. in 3. zvezek s podnaslovom »Sveta riba v antičnih verstvih in v krščanstvu.« Drugi zvezek obsega tekst (656 strani), tretji pa ilustrativno gradivo na 104 tablicah. Zopet je preteklo šest let, da je izšel 4. zvezek Ichthysa, ki je prinesel na 189 tablicah »ribje spomenike v zgodnji krščanski plastiki, slikariji in drobni umetnosti.« Razlaga tega gradiva je začela kot peti zvezek Ichthysa izhajati leta 1932 v snopičih, ki jih je do letos izšlo 5 (po štetju 8, ker je nekaj dvojnih). V teh snopičih pa je na nadaljnjih tablicah objavljeno novo arheološko gradivo. Hvala, ki je je bil deležen prvi zvezek, gre v morda še večji meri naslednjim.

Leta 1927 je Dölger sprejel vabilo breslavske univerze in ondi zasedel stolico stare cerkvene zgodovine in patrologije. Ostal je pa samo dve leti. Ko je šel Albert Ehrhard v Bonnu v pokoj, so izpraznjeno stolico ponudili Dölgerju. Leta 1929 se je preselil na novo mesto. Istega leta je začel izdajati svoj četrtletnik »Antika in krščanstvo. Kulturno- in verstvenozgodovinske študije.« To je bil res **njegov** časopis, kajti v njem je objavljal samo svoje daljše in krajše študije Do letos je izšlo pet zvezkov (letnikov) po več ko 300 strani in šestega pol. Na okroglo 1900 straneh je natrpanega neverjetno mnogo najrazličnejšega vzorno obdelanega gradiva.

Nedavno je Dölger osnoval novo zbirko prispevkov k verstveni in cerkveni zgodovini, ki ji je dal naslov »Theophaneia«. Doslej sta v njej izšli dve monografiji.

Lani ob šestdesetletnici so učenci, prijatelji in častilci Dölgerja poklonili zbornik s čestitkami in znanstvenimi razpravami, katerega so naslovili »Pisciculi« (ribice). Letos ob eno in šestdesetletnici je neutrudljivi raziskovalec starega krščanstva ležal na mrtvaškem odru. Z njegovo smrtjo je vprav v njegovi ožji stroki nastala velika vrzel. Zapuščil je ogromno nabranega in še neobjavljenega gradiva, pa tudi več učencev, ki bodo delali po njegovem zgledu in njegovem duhu.

F. K. Lukman.

Koncert ge. Marte Osterc-Valjalo

Prejšnji ponedeljek, dne 11. t. m. je »Društvo jugoslovanskih avtorjev« (UJMA) organiziralo svoj prvi koncert v vrsti drugih, ki jih pripravlja še za v bodoče. Na tem koncertu je gospa Marta Osterc-Valjalo izvajala mladinske klavirske skladbe domačih avtorjev: Brede Ščekove »Božič«, D Cvetka »Sorsatino« v treh stavkih, Petra Liparja »Tri bagatele«, P. Šivica »Mikijev god« (6 delov). L. M. Škerjanca štiri mladinske skladbe: »Zimska«, »Pustna«, »Poletna«, »Božična«, L. Osterca »Šest mladinskih skladbic, D. Švare »Miniatura«, St. Premrla »Dva otroška plesa«, Mirce Sancinove »Uspavanko« ter »Otroške igre«, dalje C. Preglja »Uspavanko«, V. Mirka »Blueta«, K. Pahorja »Dve arabeski«, A. Dolinarja »Scherzino«, J. Gregorca »Arieta in kolo«, M. Tomca »Male variacije« ter M. Bravničarja »Continuo«.

Navedeni spored je prikazal najboljše klavirske skladbe, ki so namenjene najmlajšemu klavirskemu naraščaju, toda med temi tudi take, ki zahtevajo prav veščega tehničnega znanja, pač pa izvirajo iz otroškega sveta. V glavnem lahko rečemo, da sta bili zastopani najnovejša smer, ki ji je izhodišče osebnost in šola prof. Osterca ter starejša. Podrobne razpredelbe in ocene posameznih skladb mi ni mogoče navesti vsled pomanjkanja prostora. Omejiti se moram le na izvajanje pianistke, o kateri moram ugotoviti izredne sposobnosti v tehničnem in muzikalnem oziru. Njena tehnična izdelanost je vsestranska v posameznostih kakor v širokih zamahih. Že posamezni toni dobijo posebno barvo, ki daje celotni frazi neko estetsko zaključenost. Pianistka ima v tem smislu prav posebnost razvit čut za enotnost in povezanost: prehode iz visokega diskanta v srednjo lego in iz te v basovsko zna po svojstvenem tenkočutnem pojmovanju estetike tona tako spretno premostiti in vzdržati tudi barvno ter dinamično ravnovesje, da ima poslušalec vtis največje skladnosti. Ta, rekel bi, osnovna izvanredna pridobitev, ki je znak velike tehnične izvežbanosti in smisla za kulturo tona v prostoru, ji je seveda v muzikalnem oziru največja opora. Pri grajenju je fraza jasna in zato tudi celotna poustvaritev nazorna in prepričljiva. Pianistko poleg tega odlikuje tudi smotrno vporabljanje pedala, ki ga skoraj ni opaziti ali bolje ne moti, kar je v smislu težnje po plastičnosti popolnoma pravilno.

Pianistka je v igri sveža, brez kakih subjektivističnih poudarkov, brez sentimentalnosti, njena poustvarjalnost je živa in prepričevalna. Le škoda, da sta koncert zamudili dve tretjini poslušalcev, ki so jih zaman čakali zevajoči sedeži. Njena igra pač ni zaslužila takega prezira. Zelo čudno je, da včasih polnimo dvorano manj vrednim tujim izvajalcem, domači daleko boljši pa morajo igrati — v praznino. Ali je morda slabša izvedba večja **interesantnost** kakor boljša kvaliteta domačih? sil.

Predavanje o prof. Vebru

(O priliki petdesetletnice.)

Filozofsko društvo je počastilo petdesetletnico slovenskega filozofa in svojega predsednika g. prof. Vebra s posebnim predavanjem g. dr. A. Trstenjaka, ki je zelo jasno prikazal bistvo Vebrove filozofske stvaritve v vsej polnosti njene razvojne dinamike in nuje. Uvodne besede je spregovoril g. univ. prof. E. Spektorski. Poudaril je predvsem, da je prof. Veber pravi filozof, ves prežet s filozofskim erosom, filozof, ki ga spoštujejo njegovi učenci, kolegi in tudi tisti, ki se z njegovimi nazori ne strinjajo. Izrazil je svoje veselje, da mu more čestitati v imenu filozofskega društva, kot predsednik društva za pravno filozofijo in sociologijo in kot človek, ki se sam za filozofijo zanima.

G. predavatelj je najprej dosti obširno orisal predmetno teorijo, iz katere je prof. Veber izšel. To je bilo potrebno zato, da je postal izrazitejši in razumljivejši Vebrov razvoj. Podčrtal je zlasti nekatere temelje predmetnoteorične miselnosti, kot so: doživljajska intenzionalnost, proučevanje predmetov glede na njih bivanje in pa predočevalno vzporednost doživljajev in predmetov. Najznačilnejše je pač to, da za predmetno teorijo vesoljna predmetnost tako rekoč ne biva. Tudi Veber je zato sprva kot predmetni teoretik čisti fenomenalist.

Zanimivo pa je, da Vebra ta predmetnoteoretična brezbarvnost ni dolgo zadovoljevala. Že v njegovih prvih delih je v značilnem ospredju razmerje subjekt-objekt, ki v bistvu ni predmetnoteoretični problem. To razmerje je Veber vse bolj poglabljal, dokler ni zadel ob strogi analizi nekaterih psiholoških dejstev na samodejavnost subjekta, kar mu je isto kot samobitnost, substanca, človeška družba. V človeški osebi je torej odkril prvo substanco. Ni še priznaval substancialne narave vnanjega stvarstva.

V nadaljnem razvoju, ki pomeni njegovo tretjo fazo, ga je analiza dojemanja privedla v pravo ontologijo. Dojemanje je namreč dvojno: dojemanje akcidentalnega in dojemanje stvarnega. Bistveno določilo stvarnega dojemanja je, da ni predočevanje temveč zadevanje, to je neposredno dojetje. Je nevsebinskega značaja, ker je tudi stvarnost sama nevsebinska. Tudi vnanji svet je torej stvaren in stvarno različen. Ločiti moramo neživo stvar — rastlino — žival in človeka. Različnost je utemeljena v bitno različni dinamiki. Na mesto objektološkega gledanja je stopilo subjektološko, na mesto statičnega dinamično. Z nujnostjo je nastalo vprašanje odkod in zakaj. Ker velja v ontologiji načelo zadostnega razloga, se tudi Veber sprašuje po oni stvarnosti, ki je izvor obeh polov. V fenomalnega in stvarnega. To stvarnost imenuje: Bog. Dokler je bil profesor Veber predmetni teoretik, ni mogel do Boga, zakaj v predmetni teoriji sploh mesta ni zanj. In tudi danes Veber v fenomenalnem svetu zanika Boga. Če torej gledamo njegovo pot do Boga v luči njegove znanstveno-razvojne poti, tedaj ne najdemo nobenega nasprotja, temveč največjo doslednost.

G. predavatelj je končal svoje zavzeto predavanje z ugotovitvijo, da je Vebrova filozofija udeležena na sekularnem reševanju naloge časa, ki je v tem, da človeštvo stvarnost vesoljstva prizna. Praktično sicer pozitivistično XX. stoletje z njo računa, filozofija pa se do danes ni nehala boriti proti Kantovemu subjektivizmu. Veber je s tem dvignil slovensko filozofijo na evropsko višino in želeti bi bilo, da bi Vebrova filozofija oplodila čim širše plasti slovenskega naroda.

Shakespearova tragedija »Romeo in Julija« v mojstrskem prevodu Otona Župančiča je pravkar izšla pri »Slovenski Matici« v Ljubljani v izredno lepi opremi. Kartoniran izvod velja za naročnike 30 din, v platno vezan izvod 45 din. Omejeno število izvodov je vezanih v usnje (70 din). Ta knjiga je prva v zbirki »Vezana beseda«, ki jo je začela izdajati »Slovenska Matica«, in v kateri bo objavljala prevode klasičnih del v verzih. V prihodnjih mesecih izideta Sofoklejeva »Antigona« in »Kralj Edip« in izbor iz Lermontova.

Meškovih Izbranih spisov I. zvezek bo izšel, kakor poroča založba **»Pastir«,** za Miklavža.

Nove knjige. — V zadnjem času je izšlo nekaj knjig in so bile poslane uredništvu, o katerih pa zaradi pomanjkanja prostora še nismo mogli prinesti ocene.

Meško: Mladim srcem. IV. zv. Moh. družba. Kramolc-Tome: Pevska vadnica. Banovinska zaloga šolskih knjig. — Der grosse Duden. Bildwörterbuch. IV. zv. — Dr. Gligorije Bugarski-Zlatič: Sociološko politička studija javnog mnenja. Beograd. Metod Dolenc: Gorske bukve. Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani. — Anton Čadež: Življenje govori. — Štirideset let gluhonemnice v Ljubljani. — Poleg tega več brošur in časopisov. — Tudi odgovor Kluba neodvisnih umetnikov je moral danes izpasti. — Danes samo naznanjamo izid teh knjig.

Misli znamenitih zdravnikov

Zdravnik je samo pomočnik narave.

*

Pretirano pritrgovanje v hrani ima za posledico jetiko. Pretirano uživanje lahko povzroči sladkorno bolezen, raka in hipohondrijo. Zmerna hrana zagotavlja človeku dolgotrajno zdravje.

*

Mir je često najboljše zdravilo, življenje brez večjih skrbi najboljša dijeta, zmernost najboljši prašek za pomirjenje živcev.

Vojaki delajo v romunskem poljedelstvu

Po odredbi romunskega državnega poglavarja generala Antonesca bodo, oziroma so že to jesen v veliki meri uporabljali romunsko vojsko za poljedelska in druga kmetijska dela. V ta namen ne bodo samo dovoljeni vojakom dopusti do 30 dni, temveč bo dala vojska na uporabo tudi vozila in vprežno živino. Vojaška pomoč bo zlasti potrebna po zadnjem velikem potresu. Vojaška pomoč bo brezplačna, le veleposestniki bodo morali dati primerno odškodnino.

Nečloveške žene v Filadelfiji

Policija v Philadelfiji je zasledila cel ženski »sindikat«, ki je skušal priti do denarja na najbolj nečloveški način, kar si je moči zamisliti. Dve članici tega »sindikata« sta z arzenom zastrupili svoja dva moža. Kmalu je policija zasledila več takih primerov. Te ženske so hotele poceni priti do denarja na ta način, da so vplivale na svoje može, naj se dajo visoko zavarovati, nato pa so jih zastrupile, da bi dobile zavarovalnino. Poleg teh dveh žen, ki sta bili obsojeni na smrt, je sodišče kaznovalo še štiri druge članice istega »sindikata« z dosmrtno robijo.

Ob zadnjem potresu porušena stanovanjska hiša v Bukarešti.

ŠPORT

Šport zadnje nedelje

Tekme v slovenski nogometni ligi

SK Ljubljana : SK Železničar 1:1 (0:0).
Mars : Olimp 8:1 (4:0).
SK Bratstvo : ISSK Maribor 4:0 (1:0).
Amater : Kranj 4:1 (2:0).

Tabela slovenske lige je zaenkrat takale:

1. Ljubljana	11	7	2	2	44 : 20	16	točk
2. Železničar	11	6	3	2	23 : 10	15	„
3. SK Amater	11	7	1	3	32 : 24	15	„
4. Kranj	10	5	1	4	21 : 20	11	„
5. Mars	10	4	2	4	27 : 19	10	„
6. Bratstvo	11	4	1	6	22 : 32	9	„
7. Maribor	11	3	2	6	21 : 31	8	„
8. SK Olimp	11	1	0	10	10 : 44	2	„

Prvi razred:

Svoboda : Moste 1:1.
Korotan : Grafika 1:1.
Hermes : Jadran 4:2.

Juniorske tekme:

Ljubljana : Svoboda 5:0.
Mladika : Mars 6:1.

Hrvatska liga

Gradjanski : Slavija (O.) 3:0 (1:0).

Tabela hrvatske lige:

Concordia	9	7	2	0	31:8	16
Gradjanski	8	6	2	0	35:5	14
Hajduk	8	7	0	1	25:7	14
HAŠK	9	4	3	2	18:13	11
Split	9	4	0	5	13:27	8
Slavija (O)	8	2	3	3	13:24	7
Slavija (V)	9	2	1	6	9:19	5
Željezničar	9	1	3	5	11:25	5
SAŠK	9	1	2	6	5:16	4
Bačka	9	1	2	6	11:25	3

Prijateljska tekma: Slavija (V.) : Concordia 2:1.

Srbska liga

Jugoslavija : Jedinstvo 1:0 (0:0).
BSK : BASK 10:1 (3:).
Žak : Jugoslavija (Jabuka) 4:0.
Vojvodina : Bata 5:2.
Gradjanski : Slavija (S.) 0:0.

Tabela srbske lige:

BSK	11	9	1	1	43:11	19
Jugoslavija	11	7	1	3	22:13	15
Žak	11	5	2	4	20:25	12
Vojvodina	11	4	3	4	23:22	11
Gradjanski	11	4	3	4	18:22	11
Jugoslavija (J.)	11	4	2	5	19:25	10
Slavija	11	2	5	4	27:25	9
Bata	11	4	1	6	18:20	9
Jedinstvo	11	3	2	6	12:19	8
Bask	11	1	4	6	14:34	6

*

Nemčija : Danska 1:0. Tekma se je odigrala pred 30.000 gledalci v Hamburgu.

Drsalna zveza je zborovala

V nedeljo je bil v Belgradu občni zbor drsalne zveze kraljevine Jugoslavije, katerega so se udeležili zastopniki slovenske, hrvatske in srbske zveze. Na tem občnem zboru je bilo sklenjeno, da bo sedež zveze do prihodnjega rednega občnega zbora v Zagrebu, vrhovno vodstvo bo pa imela slovenska zveza. Od maja prihodnjega leta pa bo zveza dve leti v Ljubljani, dve leti v Zagrebu in dve leti v Belgradu. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Ivo Spevec, od Slovencev pa sta v odboru E. Betetto kot podpredsednik, Vodišek kot član upravnega odbora in Palme kot član nadzornega odbora.

Kolesarji rešujejo spore

V Celju so se sestali zastopniki slovenskih, hrvatskih in srbskih kolesarjev zaradi razmer, ki so nastale zadnje čase v našem kolesarskem športu. Celjski sestanek je imel namen, da se vsa nesoglasja in spori rešijo na miren način. Toda do rešitve kljub dolgotrajnim debatam in pojasnilom ni prišlo in so zato sklenili, da se v to svrho še enkrat snidejo omenjeni zastopniki in sicer v Ljubljani.

Uspel nastop boksarjev v Mariboru

V Mariboru je bilo prijateljsko srečanje med boksarji Maribora, Hermesa in Bratstva, obenem pa sta se pomerila Bratstvo in Maribor v dvoboju, v katerem je podlegel Maribor z rezultatom 0:5. V posameznih borbah so bili doseženi naslednji rezultati:

Tehnični rezultati so bili sledeči:

Kot prvi par sta se borila Antolin Štefan (ŽSK Hermes) : Čerin (ISSK Maribor). Zmagal je v prvi rundi Čerin s k. o. Kot drugi par sta se borila Mariborčana Meglič Herbert in Gujznik Mirko, zmagal je Meglič po točkah. Kot tretji par sta nastopila Majnik Maks (Bratstvo) : Volčiču (Hermes), borba se je končala po treh rundah neodločno. V borbi med ISSK Mariborom in SK Bratstvom z Jesenic so nastopili sledeči atleti: Zupan Milan (B) : Janžek Franc (M), zmagal v prvi rundi Zupan k. o. Kot drugi par sta nastopila Razinger Lojze (B) : Švajger Aleksnader (M), zmagal je Švajger po točkah. Kot tretji par sta se borila Mitrovič (B) : Štrukel (M), borba je končala neodločeno.

Kot naslednji par pa sta nastvopila Franc Ražen (B) proti prvaku male Antante Ipavcu Josipu (M). Zmaga je bila priznana Ipavcu zaradi preglobokega udarca, ki ga je Ražen nehote izvedel proti Ipavcu. Kot peti par je zmagal državni prvak težke kategorije Baloh Evstahije (B) : Drozg Ivanu (M), ki je moral v tretji rundi odstopiti vsled udarca, ki mu ga je zadal njegov nasprotnik nad levim očesom. — Sodnik pa je v tretji rundi borbo prekinil ter proglasil Baloha za zmagovalca. Kot predzadnji par sta se borila Ažman Zvonko (B) : Pečenko Gorazd (M). Zmagal je v drugi rundi Ažman k. o. Kot zadnji par sta se še borila Senekovič in Čerin od ISSK Maribora. Zmagal je po točkah Senekovič.

Po končanem tekmovanju so sestavili reprezentanco, ki se bo borila proti reprezentanci Hrvaške. Reprezentanco tvorijo sledeči atleti: v muši teži: Čerin Boris (M.), perolahka: Meglič (M.), v velter: Majnik Maks (B.), v srednji: Mitrovič (B.) in Štrukelj (M.), poltežka: Ipavec (M.), težka kategorija: Baloh (B.).

Smučarski drobiž od tu in tam

Vodja finske smučarske zveze, tako imenovani »smučarski general« Taune Aarre, je izjavil finskim novinarjem, da bo finska smučarska reprezentanca startala ne samo v Garimsch-Partenkirchenu, temveč tudi na svetovnem prvenstvu v Cortina d'Ampezzo. Finci pa seveda računajo, da jim bodo Nemci vrnili obisk na njihovih smučarskih tekmah pri tako imenovanih »zimskih športnih dnevih v Lahtiju«, ki bodo od 28. februarja do 2. marca prihodnjega leta.

Norveška smučarska zveza je izbrala novo vodstvo, v katerem je tudi znani skakač svetovnega slovesa Sigmund Ruud, ki zavzema važno mesto v tem vodstvu. Njegov brat Birger Ruud pa je smučarski učitelj; glavni njegov poklic pa je trgovina z norveškimi smučmi.

Nemška smučarska zveza je odredila, da se morajo vse proge tako za smuk kakor za slalom pregledati od za to določene službene komisije še pred pričetkom tekmovanj. Ravno tako bodo pregledane vse skakalnice.

V bivši Avstriji se bodo tudi letošnjo zimo vršile velike tradicionalne prireditve »Narodni smučarski dan«, ki je prejšnje čase spravil na noge na deset tisočev smučarjev iz bivše Avstrije, bo letos razširnjen na vso Nemčijo.

V Bernu je zasedala švicarska smučarska zveza. Na čelu vrhovne uprave bo za sedaj ostal Paul Simon, ki bo pa odstopil, ko bo Lausanne prevzel vodstvo zveze. Smučarske tekme bo organiziral St. Moric v teku meseca februarja. Greuendelwald je prevzel izvedbo tekme na 50 km ter organizacijo štafete. O priliki prihodnjega zasedanja zveze se bo že določil program za leto 1942.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Slovenska kolesarska zveza — službeno. Redna seja Slovenske kolesarske zveze bo v sredo, dne 20. t. m. ob 19 v kavarni Vospernik, Stari trg 34. Pozivamo vse odbornike, da se seje brezpogojno udeleže, ker se bo razpravljalo o važnih zadevah glede konference vseh kolesarskih klubov. Tajnik.

SK Planina: Težkoatletska sekcija ima treninge vsak ponedeljek od 7 do pol 8 v telovadnici I. Realna gimnazija, Vegova ulica (nasproti univerze). Vabljeni vsi stari člani. Sprejemajo se novi člani! Načelnik.

ZFO Ljubljana-Sv. Jakob ima svojo redno telovadbo vsako sredo v telovadnici I. Realne gimn., Vegova ulica (nasproti univerze) od 8—10. Sestanki so vsak petek od pol 9—10 v Farni dvorani.

Mladci in naraščaj imata svojo telovadbo ob sobotah od 6—8 isto tam. Sestanek pa imajo vsak petek od 6 do pol 8 v Farni dvorani. Prosim starše, da pošljejo svoje otroke. Bog živi!

SK Planina — centralni odbor. Redni letni občni zbor kluba bo v petek, 22. t. m. ob 8 zvečer v prostorih Akademskega doma na Miklošičevi cesti. Načelniki sekcij in odborniki se vabijo, da pripravijo do četrtkove seje (21. t. m. ob 20.30 v Akad. domu) svoja poročila. Članstvo kluba pa se vabi, da se udeleži občnega zbora v čim večjem številu.

SK Planina — ženska sekcija. Gimnastični trening bo spet prihodnji petek točno ob pol 7 zvečer v telovadnici na štadionu. Isti dan ob 8 zvečer pa je občni zbor kluba v akademskem domu, katerega se korporativno udeležimo.

Mati predsednika Roosevelta

Obisk pri Rooseveltovih v Hydeparku - Spomini na mladega „Franka" Vzgoja voditelja - Rooseveltovi šolski zvezki

»Poughkeepsie... Poughkeepsie...« kliče črn, ves spoten pomočnik postajnega načelnika cestne železnice. Le malo potnikov je izstopilo. Poughkeepsie, kraj z imenom, ki ga je težko izgovoriti, leži na bregovih Hudsona. Poldrugo uro vožnje z vlakom od Newyorka ima potnik za seboj, pa ima občutek, da se je naenkrat preselil na sredo južnoangleških vrtov. Med razsežnimi zelenimi livadami se bleste bele in rdeče hišice. Pred postajo čakajo avtomobili in svečano napravljen kočijaž. Stopil je z voza, pobiral kostanj ter ga spravljal v svoje visok cilinder. Ko zagleda tujca, ga počasi in mogočno pozdravi: »H gospe Rooseveltovi? Prosim!«

Kjer dolarski milijonarji sekajo drva

Stari kočijaž si prižge pipo. Z bičem kaže na levo in desno. »To je Vanderbiltovo... tam doli je srednjeveški grad, ki si ga je dal Van Beuren prepeljati iz Francije...« V prijetnem dimu kočijaževe pipe se ti zde deželski gradiči ameriških »gornjih tisočev« še prav posebno čarobni. Le v najjasnejših nočeh je videti na nebu daljni sij nad Newyorkom, ki žari iz morja luči tega velemesta. Ta pokrajina pa je že tako »evropska« kot še komaj kje v Ameriki. Zato ni čuda, da milijonarji radi prihajajo sem na zrak iz svojih kot mravljišča polnih pisarn po nemyorških nebotičnikih. Tu sekajo drva, kopljejo po vrtovih in sade rože, kakor so delali njega dni njihovi predniki, ki so spustili sidra na »Mayflower« ob ustju Hudsona.

Tudi Rooseveltovi imajo posestva v Poughkeepsieu. Tam po zidovih in po železnih vratih, skozi katera je zdrčala naša kočija, je nekoč plezal mali Franklin Delano Roosevelt. Takrat še ni slutil, da ga tanke, brhke nožice ne bodo mogle več nositi, prav tako se mu ni sanjalo, da bo kdaj trikratni predsednik Zedinjenih držav, kar je v dosedanji zgodovini teh držav nekaj edinstvenega. Tam na koncu široke ceste je s trto porasla domačija Rooseveltovih. Kakor nekoč pred petdesetimi leti gospodari še danes v tem domu Rooseveltova mati. V največje veselje ji je, če jo od časa do časa obišče ljubljeni sin.

Gospa Rooseveltova sprejema obiskovalce v temni, prijetno topli knjižnici. Oprava v domačiji Rooseveltovih je prav tako neamerikanska kot vsa okolica. Tu ne vidiš jeklenega pohištva, mrzlih, brezosebnih zbirk in tipičnih amerikanskih postelj. Na stenah pri Rooseveltovih vise stare rezbarije, prijetno modri akvareli različnih jadrnic in drugih ladij. »Tse to je zbiral Frank,« pripoveduje predsednikova mati, »in ta posnetek Mayflowerja na kaminu je njegovo delo. Sam ga je izrezljal. Takrat mu je bilo dvanajst let in je bil podoben... počakajte prosim malo, vam ga bom pokazala.« Priletna gospa se hitro dvigne, stopi v sosednjo sobo, prižge luč in pred seboj imaš naenkrat petdeset, da, sto Rooseveltovih slik. Slike od njegove rane mladosti do danes. Tu je slikan kot majhen fantič, tam kot ženin na dan ropoke, tu zopet kot podtajnik mornariškega ministrstva, pa pred mikrofonom na dan prve izvolitve, na lovu, v plavalnem bazenu, kot kapitan na svoji jahti »Amberjach«. Na vseh slikah vidiš enega človeka, zmagovitega, nepremagljivega Roosevelta, ki je že tretjič na čelu države.

Soba spominov in ljubezni

Ta prostor, v katerem se nahajajo Rooseveltove slike, je najljubša posest Hydeparka. Kot v svetišče zahaja predsednikova mama sem. Tu so shranjeni vsi spomini iz življenja njenega Franka, ki ga na vseh potih spremlja s tolikšno ljubeznijo. Le redko kdo sme stopiti v sobo, toda kdor je pri gospe James Rooseveltovi vreden te časti, mu odpre vse predale. V sobi boš videl star lok: »Z njim je Frank preganjal vrane.« Svetloplav pramen las: »Frankovi prvi lasje.« Velik kompas: »Franku smo ga darovali za dvanajsti rojstni dan.« Sveženj naglo popisanih razglednic: »Ko je Frank prvič potoval...« Kup zvezkov: »Frankove šolske naloge...«

Polna tople materinske ljubezni se skloni Rooseveltova mama h kupu Frankovih zvezkov. Iz one dobe so, ko se je učil francoski in nemški. Poleg francoske naloge o Lafontaineu vidiš spis pod naslovom »Das schöne Saxenland«. Sacksen z x? Napaka je debelo podčrtana z rdečim svinčnikom. Leipzig z b? Tudi tu je rdeča črta. Ali je bil mladi Roosevelt kdaj v Evropi? Seveda je bil. Gospa Roosevelt ga je že v trinajstem letu peljala na veliko potovanje po Evropi. »On je moral dobro spoznati svet. Daleč preko Amerike mu je moralo zreti oko. To je bil naš namen in to mu je dalo tudi premoč nad tolikimi političnimi tekmeci,« pripoveduje gospa Roosevelt. Zelo rada govori o njunem bivanju v Luzernu, o v dežju prebitem dnevu v Monakovem in o dolgem, lepem bivanju v Versaillesu.

Ure in ure ti lahko pripoveduje dobra gospa o svojem sinu. Tudi knjigo o njem je že napisala. Če jo vprašaš, ali so najodličnejše osebne lastnosti njenega sina morda materina dedščina, ti bo ponosno, a brez bahavosti odgovorila: Znana mi je Napoleonova mati gospa Leticija. Pripovedovali so mi, da so imeli v življenju uspehe tisti možje, katerih matere so imele veliko življenjsko silo v sebi. Mogoče ste že o moji življenjski sili kaj slišali — se smeje povpraša stara gospa, ki gre proti devetemu križu. In res je nenavadna svežost ter podjetnost predsednikove matere po vsej Ameriki znana. Ko ji je bilo sedemdeset let, je v Cherbourgu najela hitro motorno ladjo, da bi na morju ujela prekomorski parnik, ki ji je ušel. Lahko si predstavljamo začudenje potnikov, ki so videli, kako se je stara dama na visokem morju povzpela na krov velike ladje. V čoln so ji spustili lestvo iz vrvi in starka je plezala po njej kot šestnajstletni mornar. Gospa Rooseveltova je tudi rada potovala z letalom. Bila je med prvimi ženami, ki so zaupale svoje življenje letalu. Ko nekoč ni bilo šest ur sledu o njenem letalu in so končno zvedeli, da je moralo prisilno pristati, ji je sin brzojavil: »Bravo! Toda ne letaj več!« Mati pa sina ni ubogala, kakor jo tudi sin ni poslušal, ko mu je prepovedala plavati v Hudsonu.

Leta 1932 je Rooseveltova mama poslušala volilne izide v hotelu Baltimore v Newyorku. Za letošnje volitve je dal Roosevelt napeljati v Hydepark posebno sprejemno postajo in ko je bila 5. novembra zvečer že zagotovljena »Frankova« zmaga, sta z roko v roki sedela v poltemni knjižnici edinstvena mati in njen edinstveni sin.

Prestolonaslednica v izgnanstvu

V Ottawi v Kanadi večkrat vidijo priprosto oblečeno, mlado evropsko gospo, ki nakupuje v trgovinah po elegantnih ulicah. Samo izbrani okraski te mlade gospe, ki često vodi za roko majhno deklico, zbudijo pri človeku pozornost. Kdor bi njena pota bolj natančno opazoval, bi videl, da mladi gospe nevsiljivo sledita v primerni razdalji dva gospoda in se ustavita blizu trgovin, kjer gospa nakupuje. Ta moža sta nizozemska tajna policista, ki imata nalogo, čuvati nizozemsko prestolonaslednico Julijano, ki se je podala v Kanado, da tam v miru daleč od domovine pričakuje svojega tretjega otroka. Razen neke prijateljice, sobarice in potrebnega osobja za obe hčerki nima nikogar pri sebi. Le njen stari zdravnik ji je sledil v pregnanstvo. Njena mati, nizozemska kraljica Wilhemina in njen mož, princ Bernhard sta ostala v Londonu.

Sovjetski zunanji komisar Molotov se poslavlja iz Berlina. Spremlja ga nemški zunanji minister von Ribentropp.

Poroka z mornarjem, o katerem ni sledu

Neko dekle v Bergenu na Norveškem je vložilo na oblastva prošnjo za dovoljenje sklenitve zakona z nekim mornarjem, s katerim je bilo že dolgo zaročeno. Mnogo časa je že preteklo, odkar je mornar zopet odšel na pot po morju, od takrat pa ni več nobenega sledu o njem, nobenih poročil ni o ladji, za to dekle seveda ne ve, kje se sedaj njen zaročenec nahaja. Po norveških zakonih je možna poroka tudi brez navzočnosti ženina z njegovim zastopnikom, ako je dokazano, da je z dotičnim dekletom, s katerim naj bi se poročil, res sklenil zaroko in da zaroka ni razveljavljena. Če se bo dekletu posrečilo to dokazati, se bo lahko poročila s svojim zaročencem, čeprav niti ne ve, če je še živ ali ne.

Franzozi pri kmečkem plesu pred nemškimi vojaki.

Pri ljudskem štetju v Turčiji cel dan nihče ni smel na ulico

Oktobra je bilo ljudsko štetje v Turčiji. Za časa popisovanja ljudstva, ki je trajalo ves dan, razen uradnih oseb ni smel nihče iz hiše na ulico. Pozno v noč so bila mesta prazna. Na ulice so smele samo uradne osebe, ki so popisovale prebivalstvo. Vse ulice je blokirala policija na konjih. Po podatkih iz tega štetja ima prestolnica Ankara 156.000 prebivalcev. Od zadnjega štetja je narasla za 32.000 duš.

Hiša v obliki krste

V grofiji Devonshire na Angleškem stoji hiša, ki vzbuja redko pozornost. Zgrajena je namreč v obliki mrtvaške krste. Zanimivo je, kako je ta hiša nastala.

Pred leti je neki mladenič zaprosil za roko lepega dekleta. Njen oče ga ni maral in dekletu za nobeno ceno ni dovolil, da bi ga vzela. Rekel je celo, da bi jo raje videl v grobu kakor pri tem fantu.

Ko je mladenič to zvedel, se ni prav nič pomišljal. Hitro je dal zgraditi hišo v obliki mrtvaške krste. Ko je dekletov oče videl, da je fantova ljubezen tako močna, je popustil in mlada sta se vzela.

Redek primer pozabljivosti

V nekem mestu blizu Magdeburga se je napotilo večje spremstvo v cerkev h krstu novorojenčka. Ko so prišli v cerkev, so zapazili, da niso prinesli deteta, ampak so ga pozabili doma. Ni jim preostalo drugo, kot vrniti se domov po otroka. Našli so ga vsega objokanega. To je res redek primer pozabljivosti.

Zamenjava nemške kmečke mladine z osmimi državami

Pred nekaj leti je organiziral nemški urad za prehrano v sporazumu z drugimi državami izmenjavo kmečke mladine. Mladina, ki živi nekaj časa v drugih državah in drugačnih razmerah, naj bi na ta način dobila vpogled v življenje drugih držav in v tuje delovne metode. Ta pobuda je imela precejšen uspeh. Nemčija je poslala svjoo kmečko mladino v sledeče države, ki so poslale v Nemčijo enako število svoje kmečke mladine: Danska, Švedska, Norveška, Finska, Letonska, Nizozemska, Italija in Madžarska. Tudi to leto so kljub vojni nadaljevali z zamenjavo, čeprav so se morali omejiti v glavnem le na dekleta.

Trbovlje

Zaprta je občinska cesta Klek - Sv. Planina na odseku od Kalca do Pečnika za vozovni promet. Na tem delu ceste bodo kopali jarek za vodovod. Cesta bo zaprta od 18. t. m. dalje do preklica.

Zagorje

50 letnico je obhajal te dni rudniški paznik g. France Bren. Jubilantu, ki svojega katoliškega prepričanja in življenja tudi pri svojem težkem in odgovornem poklicnem delu nikdar ne skriva, ampak se trudi povsod, da da poudarek katoliškim nazorom tudi v javnosti, iskreno čestitamo k njegovemu jubileju. Njemu in številni družini, ki jo tako lepo vzgaja z besedo in zgledom, pa želimo, da bi mu Bog naklonil še veliko let v zdravju in zadovoljstvu.

Radeče pri Zid. mostu

Meščansko šolo v Radeče! Petnajst let je že minilo, odkar so bile Radeče, ki so nad 700 let uživale vse tržne privilegije, povzdignjene v najmlajše slovensko mesto. In kaj se je naredilo v vseh teh letih, da bi dobil ta lepi posavski kraj izraz mesta tudi v resnici in ne le formalno na proglasitveni listini? Skoro vse, kar je izvršehih javnih del v zadnjih letih, je le plod banovinske iniciativnosti pod vodstvom bana dr. Natlačena, kateremu smo nad vse hvaležni za pozornost, ki jo izkazuje našemu slikovitemu predelu. A kje je naša lastna podjetnost in velikopoteznost kot n. pr. savski most, preureditev trga, po kateri so sloveli naši predniki daleč naokrog. Pred leti je bila ugodna prilika, da bi dobili v Radeče davčno upravo, toda nismo je znali izrabiti in to največ po krivdi takratnih zaspanih voditeljev. In v nadomestilo za zamujeno davčno upravo bi dobili sedaj, ko je na najvišjem prosvetnem mestu naš narodni voditelj dr. Korošec, vsaj meščansko šolo, za katere ustanovitev izpolnjujejo Radeče s svojimi sosednimi občinami vse predhodne pogoje, ki so za vzdrževanje take šole potrebni. Naj bi naši sedanji krajevni politični zastopniki prevzeli akcijo za ustanovitev meščanske šole v Radečah v svoje roke in skupno z zastopniki sosednih občin proučili to vprašanje ter s tehtnimi razlogi skušali zainteresirati vodilne prosvetne oblasti, da vzamejo v pretres nujnost ustanovitve meščanske šole v Radečah!

Celje

c **Seja okrajne organizacije JRZ za celjski okraj** je bila v nedeljo v Celju. Udeležili so se je vsi odborniki krajevnih organizacij, vodil pa jo je senator g. Alojzij Mihelčič. Po pozdravu je govoril o političnem položaju in razmerah v Rusiji g. Avsenek. Na seji so tudi razpravljali o prodaji in izvozu hmelja ter prehrani prebivalstva v celjskem okraju.

c **Važen sestanek sprtih jugoslovanskih kolesarskih zvez v Celju.** V včerajšnjem »Slovenskem domu« smo poročali o važnem sestanku sprtih kolesarskih forumov v Celju, kjer je prišlo vendar do sprave, oziroma do sklepa, da bo v kratkem ponovni sestanek v Ljubljani, kjer naj rešijo vsa sporna vprašanja. Vsaka zveza — srbska, hrvatska in slovenska — bodo določile za skupni sestanek po tri delegate. Tako je upanje, da se bodo vsa sporna vprašanja kmalu rešila v korist razvoja jugoslovanskega športa.

c **»Nenavaden človek« v celjskem gledališču.** Jutri v sredo bo uprizorilo mariborsko Narodno gledališče ob 8 zvečer v Mestnem gledališču Senečičevo tragikomedijo »Nenavaden človek«. Vstopnice se dobe v predprodaji v Slomškovi knjigarni.

c**O Portugalski in njenem korporacijskem redu** bo govoril drevi ob 8 v Domu v Samostanski ulici na prosvetnem večeru KPD g. ravnatelj Franc Gabrovšek. Vabljeni!

c **Celjski oktet** priredi v soboto ob pol 9 zvečer v mali dvorani Celjskega doma koncert slovenskih pesmi, na kar cenjeno občinstvo že sedaj opozarjamo.

c **Nova grobova.** Na Cesti na grad je umrla 86 letna vdova Novak Antonija, rojena v Resniku pri Konjicah, v bolnišnici pa 45 letni cestar Berghaus Ivan iz Pristave pri Mestinju.

c **Desno ključnico** si je zlomil pri padcu s peči 11 letni Špiljak Anton iz Lisc pri Celju.

c **Tatvina na Teharjih.** V gostilni Kremžar Antonije na Teharjih pri Celju je ukradel pred dnevi neki delavec iz Celja iz posebne sobe 600 dinarjev in nato pobegnil.

Jesenove hlode

kupuje v vsaki količini in plača najbolje Prva Jugoslav. Industrija športskih potrepština

M. Drucker, Zagreb, Ilica 39

Iz Julijske Krajine

Vode so narasle. V zadnjem našem vremenskem poročilu smo povedali, da živimo v megli in dežju. Neprestani dež zadnjih dni je povzročil, da so vode močno narasle. V soboto 16. novembra so po vesteh z dežele vse reke in njih pritoki dosegle izredno višino. Državna cesta med Kobaridom in Tolminom je bila deloma pod vodo. Pri Gorici je dosegla Soča višino kot le redko. Vipava je poplavila vse obrežje in je bilo mnogo polja pod vodo. Branica je narasla kot ne pomnijo. K sreči so vode počasi rasle in ni bilo nevarnih poplav.

Rojstni dan Nj. Vel. kralja in cesarja. Dne 11. novembra je vsa država slovesno obhajala rojstni dan našega kralja in cesarja. Tudi v pokrajinskih središčih in drugih večjih krajih Julijske Krajine so bile lepe svečanosti, ki so izpričale ljubezen in vdanost ljudstva do sivolasega vladarja, ki je ta dan dopolnil svoje 71. leto. V goriški stolnici, kjer so se zbrali vsi vrhovi civilnih in vojaških oblastev, je nadškof Margotti pel slovesno sv. mašo in »Te Deum«.

40 tisoč lir so odnesli. Stroga zatemnitev vse dežele je zelo prikladna za brezvestne posle raznih dolgoprstih rokomavhov. Dan za dnem se slišijo vesti o večjih in manjših tatvinah. Tu zletijo piške in pute iz kokošnjakov, tam zginejo kolesa, drugod tožijo o nepovabljenik ponočnih gostih, zopet kje so se pripetili vlomi v trgovine in obrate ali so bili zlikovci še pravočasno prepodeni, itd. Večinoma vsi primeri govore pa le o majhnih plenih. Samo pri dveh rokovnjaških podjetjih zadnjega časa so se zlikovci polastili večjih zneskov. V Gorici so tatovi vdrli v neko gostilno za gradom in odnesli 7 tisoč lir, v Trstu so pa ukradli v trgovini oblek »Italtessile« 40 tisoč lir v gotovini.

Nove župnije. Dosedanje kuracije Vedrijan in Viplože v Brdih in Sv. Martin na Krasu so bile pred kratkim povišane v župnije. Dosedanji dušni pastirji v teh duhovnijah so bili umeščeni kot župniki.

Šempas na Vipavskem je dobil novega župnika. G. Hermenegild Srebernič, župni upravitelj v Soči in Trenti pod Triglavom, je bil 14. nov. umeščen za župnika v Šempasu na Vipavskem. Dosedanji šemparski župnik g. Miha Kragelj je stopil v pokoj.

Novi župani. Za novega župana (podestà) v Cerkrem je imenovan g. A. de Podestà, ki je že zdaj kot komisar upravljal to občino. Občina Dolenje v Brdih, h kateri je priključena tudi župnija Mirnik, je dobila novega župana v osebi g. A. Canciani. Za prefekturnega komisarja na Colu na Vipavskem je imenovan g. Dominik Perissutti.

Dotrpela je naša dobra, zlata mama

Zajec Frančiška

soproga nadzornika T. T. L. v p.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 20. novembra ob 4 popoldne izpred hiše žalosti, Vodnikova cesta 80, na pokopališče v Dravlje.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1940.

Žalujoči ostali

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; šestitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po 3 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Dva dobra pomočnika
za pohištvo sprejme Cimerman, Dev. Mar. Polje.

Čevljarskega pomočnika
za popravljanje, s tedensko plačo 200 din, kateri se lahko priuči boljšega šivanega dela, sprejmem. Josip Šetina, Zagreb v Preradovičevi ulici št. 8.

Sobarico
katera zna nekoliko šivati in ima letno spričevalo, sprejme: Marija Miklič, hotel »Metropol«, Ljubljana. Vprašati med 11 in 12 uro.

Žensko ali moško pisarniško moč
s perfektnim znanjem slovenščine, srbohrvaščine in nemščine v govoru in pisavi, slovenske in nemške stenografije ter strojepisja, sprejmemo. - Prednost imajo kandidatje s prakso pri železarskih industrijskih podjetjih. - Lastnoročno pisane ponudbe s priloženo sliko 6 × 9 cm in opis dosedanjega udejstvovavanja je nasloviti na: Kranjsko industrijsko družbo na Jesenicah.

Krojaške pomočnike
dobro izurjene, sprejme takoj v stalno službo »Oblačilnica« Dolinšek, Tržič, Gorenjsko.

Prvovrstnega mizarja
sprejme proti najboljšemu plačilu izdelovalnica pohištva Malenšek, Dravlje.

Mizarskega pomočnika
dobrega, sprejmem takoj za pohištveno mizarstvo. Škrbinc & Komp., Vižmarje, št. Vid nad Ljublj.

Delovodja
Podjetje za izkop porcelanaste gline išče nadziratelja. Ponudbe v navedbo zahtev v upravo »Slovenca« pod značko »Samostojen« št. 17723.

Vajenci

Priden in pošten fant
krščanskih staršev — se sprejme v uk mizarske obrti. Oskrba v hiši. — Franc Polovšak, splošno mizarstvo, Skorno, Šoštanj.

Za čevljarsko šteparico
bi se rado izučilo 18 letno dekle, pošteno in pridno. Nastopi takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17540. (a

Prodamo

Italijansko cvetje
in jajca dobite vedno pri Baloh, Kolodvorska ul. 18. Telefon 29-66.

Polnojarmenik
65 cm širine, še v pogonu prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17493.

Vinske moštnice
ima še vedno na razpolago drevesnica Koren, Mozirje.

Prodam
nakovala 30—60 kg in poljsko kovačnico z mehom, rabljeno. Istotam sprejmem vajenca. Rožmanc, kovač, Vrhnika. (l

TEL. 2951
DRVA PREMOG IV. SCHUMI
DOLENJSKA CESTA

Čitajte »Slovenca«

Kupimo

Vsakovrstno zlato
briljante in srebro kupuje po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 3

Slamo za steljo
kupi A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta.

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Hlode
smrekove, jelkove in hrastove, kupim po najvišji ceni vsako množino. Plačilo takoj. Martinec, lesna industrija, Škofljica.

Denar

170.000 din posojila
vknjižba na hišo na prvo mesto, iščem. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Nujno« št. 17606.

Kupuje — prodaja
Hranilne knjižice
bank in hranilnic ter
vrednostne papirje
po najugodnejših cenah
BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR

Razno

Brezplačno zavojček
Dostalovega toaletnega bisera na poskušnjo. Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogrci, nečistost obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 din v znamkah. »Kemikalija«, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton štirideset dinarjev.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(149) Nato začne kričati, nakar pride velikanov sinček. Ko vidi, kaj se je zgodilo, vzame žlico in vzame z njo Mihca iz močnika. Ubogi Mihec je bil podoben živi igrački iz testa.

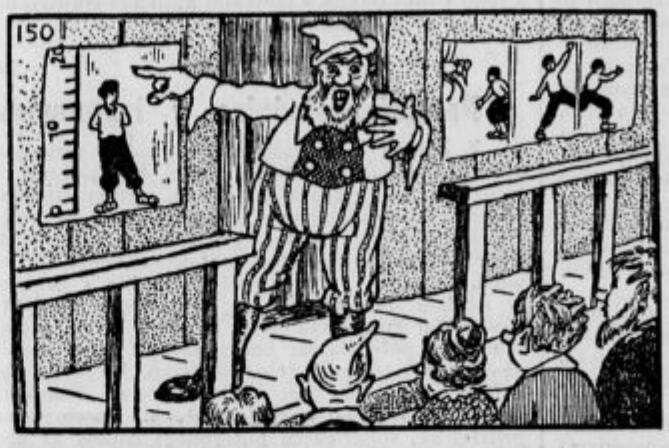

(150) Mihec je postal v deželi velikanov zanimivost. Vsakdo bi ga rad videl. Kot »čudežno človeče« bi postal lahko bogat vir dohodkov. Zato so začeli Mihca kazati na razstavah.

Posestva

»REALITETA«
zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 64, I. nadstr. Telefon 44-20

Travnik, njiva
in gozdne parcele, v večjih izmerah, ugodno naprodaj. Prilika za varno investicijo! Naslov v upr. »Slov.« pod št. 17720.

Parcelo
pod Rožnikom prodam. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17597. (p

Vnajem

ODDAJO:
Trgovski lokal
najmodernejše opremljen (elektrika, plin, vodovod, telefon, lastni WC), prikladen tudi za pisarno ali zastopstvo, takoj oddamo na Tyrševi c. 47 b.

Inserirajte v „Slovencu"!

✝

UMRL NAM JE V PONEDELJEK, DNE 18. NOVEMBRA NAŠ PREDRAGI, DOBRI, LJUBLJENI OČKA, GOSPOD

JOSIP SKUBIC

GOSTILNIČAR IN MESAR V ČRNOMLJU

POKOPALI GA BOMO V SREDO, DNE 20. NOVEMBRA OB 2 POPOLDNE NA POKOPALIŠČU V VOJNI VASI.

ČRNOMELJ, LJUBLJANA, DNE 18. NOVEMBRA 1940.

ŽALUJOČI OSTALI

✝

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš dobri soprog, oče itd., gospod

Josip Zajc

posestnik, mesar in lesni trgovec

po kratki bolezni umrl. — Pogreb nepozabnega rajnkega bo v sredo, dne 20. novembra 1940 ob 10 iz hiše žalosti, Ivančna gorica, na župno pokopališče na Krki.

Ivančna gorica, dne 18. novembra 1940.

Žalujoča soproga Franja; Pepca, Milica, hčerki; Srečko, sin — in ostalo sorodstvo.

✝

Umrl nam je po dolgotrajni bolezni naš nad vse ljubljeni, srčno dobri soprog, ata in svak, gospod

Ignac Penič

posestnik, gostilničar in mesar

Pokojni je doživel 51 let ter je bil previden s tolažili svete vere.
Pogreb nepozabnega pokojnika je bil v ponedeljek, dne 18. novembra 1940 ob štirih popoldne na pokopališče v Slovenskih Konjicah.

Slovenske Konjice, dne 17. novembra 1940.

Globoko žalujoči: Marija, žena; otroci in ostalo sorodstvo.

✝

Umrl nam je ljubljeni in srčno dobri soprog, oče in tast, gospod

Jakob Inkret

bivši ključavničarski mojster in posestnik

previden s svetotajstvi, v 85. letu starosti. — Pogreb nepozabnega bo v sredo, dne 20. novembra 1940 ob 16 iz mrtvašnice na okoliško pokopališče v Celju.
Sv. maša zadušnica se bo brala v četrtek, 21. novembra ob 7 v župni cerkvi v Celju.
Prosimo za tiho sožalje.

Celje, Štore, Rogaška Slatina, dne 18. novembra 1940.

Žalujoči rodbini: Inkret, Cvahte.

Alphonse Daudet: 95

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Končno je Katarina odnesla vse z mize in postavila pred mlado deklico vročo vodo, sladkor in steklenico z dolgim vratom, polno žganja. Odkar je umrla njena stara mati je Cecilija pripravljala doktorju grog; poštenjak s to zameno ni bil prav nič na boljšem, kajti dekle je iz strahu, da bi grog bil premočan, polivala neko lekarniško mešanico »v kateri je pa alkohola vsak dan manj«, tako je namreč gospod Rivals žalostno pridejal.

Ko je postavil kupico pred svojega starega očeta, se je deklica obrnila k gostu:

»Ali pijete žganje gospod Jakec?«

Doktor se je pričel smejati:

»Ha, ha kurjač pa ne bi pil žganja! Česa se domisli to punče!... Ali ne veš, da ti reveži od tega živijo. Lahko mu pripraviš grog teman kot le kaj, še vedno bo zanj premalo močan.«

Ona je pogledala Jakca žalostno in ljubeznivo.

»Ali hočete?«

»Ne, hvala lepa gospodična!« je dejal povsem tiho, skoraj sram ga je bilo.

No, in če je s tem, da je odrinil kozarec, doprinesel kakšno žrtev, mu je bila plačilo nema zahvala ženskih oči, ki jo razumejo samo tisti, ki jim je namenjena.

»Glej no, tudi ta se je spreobrnil!« je dejal prijazni zdravnik in s kislim obrazom pi svoj grog: pravzaprav je bil on le napol izpreobrnjenec, tako kot divjaki, ki samo takrat verujejo v Boga, kadar hočejo ustreči misijonarjem.

Etiolski kmetje, ki so delali po svojih poljih in videli Jakca, ki je popoldne odhajal od Rivalsa in z dolgimi koraki meril cesto, so najbrž mislili, da je znorel ali pa, da mu je doktorjev preobilen obed zmešal možgane. Mahal je z rokami, govoril sam s seboj, grozil s pestjo v zrak in bil videti močno razburjen, jezen, kar je bilo pri njegovi običajni otopelosti nekaj nemogočega.

»Delavec!« je govoril trepetaje... »Delavec za vse življenje. Gospod d'Argenton ima prav. Ostati moram med sebi enakimi, ž njimi živeti in umreti, le povzdigovati se ne smem. Preveč boli.«

Že dolgo ni bil tako razburjen in živahen.

Ta nova doživetja, doslej nepoznani občutki, — vse to ga je mučilo in ga tiščalo k tlom. A na dnu vsega se je lesketala Cecilijina podoba. Kako bleščeča, mila, lepa in čista je bila! Joj, ko bi ga bili šolali in vzgojili, ne pa dali učiti za delavca, če ga ne bi potisnili v slabo družbo, bi bil zdaj mož, vreden te mlade deklice, dobil bi jo za ženo, samo njemu bi pripadal ta zaklad! Oh, če nato pomisli... Moj Bog!... Zakričal je v onemogli jezi kot brodolomec, ki se zaman bori z valovi in vidi tik pred sabo obalo, ki se koplje v soncu in kjer se sušijo razpete ribiške mreže.

Prav ko je zavil proti Jelšovju, se je znašel pred materjo Sale, obloženo z butaro drv. Starka ga je pogledala z istim zlobnim nasmehom kot opoldne, ko je dejala: »Saj vem, da ga zdaj ne boste marali!« Jakca je ta nasmeh vrgel kvišku in vsa njegova besnost, ki ni vedela, na koga se naj vrže, koga naj krivi za svojo nesrečo vsa ta besnost se je razlila nad to ogurno starko.

»Ah! Kača,« je pomislil, izbijem ti tvoje strupene čekane.«

Tako grozen je bil videti, ko ga je starka zagledala, ko je šel proti njej, da se je ustrašila, odvrgla svojo butaro in se pognala v gozd kot stara koza. Zdaj ji je povrnil milo za drago. Tudi ona ga je nekoč tako podila. Stopil je par korakov za njo in nato obstal.

»Saj sem neumen... ta ženska mi je končno povedala samo resnico... Cecilija me zdaj nič več ne mara.«

Tistega večera ni nič jedel; ni zakuril, niti ni prižgal luči. Vsedel se je v kot v jedilnici, ki je bila edina soba, v kateri je prebival in v katero je znosil nekaj pohištva, raztresenega po vsej hiši. Oči je imel uprte v steklena vrata, za katerimi se je belila lahna megla lepe jesenske noči in premišljeval.

»Cecilija ne mara več zame.«

Samo to mu je ves večer bilo v mislih.

Ne mara ga več. Saj ju je res vse ločilo. Prvič, ker je bil delavec in drugič... strašna beseda mu je prišla na ustnice »nezakonski«. Prvič v življenju mu je prišlo to na misel. Dokler je bil še otrok, mu je bilo kolikor toliko vseeno, saj mu njegova okolica nikdar ni tega zlonamerno omenjala, saj je Jakec živel med ljudmi, ki so bili kaj malo natančni, če pomislimo na druščino »izpodletencev« in potem na delavski razred, kjer revščina opraviči vse grehe in kjer so družine z nezakonskimi otroki številne kot malokje Ker ni nikdar slišal govoriti o svojem očetu, se zato s temi mislimi tudi nikdar bavil ni; presneto malo je občutil, da mu manjka te dobre roke. Bil je kot gluhonem, ki nič kaj mnogo važnosti ne polaga na to, da mu manjkata dva čuta, ker se pač ne zaveda njihove prave koristi in ugodnosti.

Vprašanje njegovega rojstva ga je zdaj zanimalo bolj kot vse drugo Ko je Šarlota povedala ime njegovega očeta, je ostal popolnoma miren ob tem nenadnem odkritju; toda v tem trenutku bi jo rad izpraševal, ji iztrgal podrobnosti in celo priznanje, da bi si ustvaril točno sliko o svojem nepoznanem očetu... Markiz de l'Epan?... Ali je bil v resnici markiz? Če ni bila to zopet kakšna nova domišljija teh kurjih možgan, tako udarjenih na naslove in plemstvo? Ali je popolnoma res, da je umrl? Ali mi ni njegova mati mogoče zato tega rekla, da ji ni bilo treba pripovedovati kakšne zgodbe v ločitvi, razporu, da bi ne bilo treba pred njim zardevati? In v slučaju, da ta oče še živi, ali bo toliko plemenit in pripravljen, popraviti svoj greh, ter mu dati svoje ime?

»Jakec, markiz de l'Epan!«

Sam sebi si je ponavljal ta stavek, kot da bi s tem naslovom Ceciliji bil kaj bližji. Ubogi deček ni vedel, da vsi naslovi sveta ne pomenijo nič v primeri z usmiljenjem, ki tako gane pravo žensko srce, tako, da se odpre in vzljubi.

»Pisal bom svoji materi,« je pomislil. Toda to kar je hotel vprašati, je tako težko izgovoriti, tako kočljivo in zapleteno, da je sklenil, da bo sam poiskal Šarloto, da bo z njo govoril na svoj način, kjer besede ne bodo zadostovale, mu bodo oči pomagale, da bo čisto mirno, nehote tako med besedami poskusil od nje dobiti priznanje in zvedeti resnico Na nesrečo pa ni imel dovolj denarja za vožnjo po železnici. Mati bi mu ga že morala poslati, pa najbrž na to ni mislila.

»Prava reč!« si je dejal, »ko sem bil star enajst let, sem to pot prehodil peš. Isto bom storil tudi sedaj, čeprav sem še nekoliko slab.«

In res je naslednjega dne znova prehodil to strašno pot; in če se mu je zdela tokrat manj dolga in manj grozna, je bila pa zato toliko bolj žalostna.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič

LJUBLJANA

Časnikarski koncert 1. decembra

Kot vsako leto, bo tudi letos slovensko časnikarsko društvo priredilo dan 1. dec. zvečer svoj **slavnostni koncert**, s katerim bo počastilo narodni praznik zedinjenja. Letos, v tej stiski časa, ne bo prirejalo navadnega koncerta s plesom, temveč bo s pomočjo ljubljanske Filharmonije ter solopevke ge. Golobove priredilo **velik simfonični**, koncert, na katerem bo Filharmonija pod vodstvom dirigenta gosp. Šijanca proizvajala velike skladbe Čajkovskega s sodelovanjem pianista **rektorja Glasbene akademije g. Trosta.** Na programu pa bo tudi izvirna simfonična pesnitev **Blaža Arniča, »Zapeljivec«**, ki bo ta večer doživela svoj krst. To bo že druga veličastna pesnitev tega domačega glasbenega simfonika, na katerega smo že sedaj lahko ponosni. Med simfoničnimi deli pa bo zapela nekaj slovenskih skladb ga. **Franja Golobova**, ki se je vrnila iz Italije ter se s svojim čudovitim in kultiviranim glasom uvršča med največje slovenske pevke. Tako bo časnikarski koncert elitna glasbena prireditev velikega stila, vredna, da si vsak rezervira ta dan za ta veliki glasbeni dogodek, brez ozira za to, da je Novinarsko društvo sklenilo, da ves čisti dobiček od koncerta kakor tudi posebno akcijo, ki jo bo začelo v zvezi s koncertom, **daruje ubogim ljubljanskim srednješolcem**, za njih preskrbo preko zime. Tako bodo časnikarji pokazali, da v tem času mislijo resnično socialno ter se zavedajo resnosti časa in razumevajo tudi težave s šolanjem nadarjenih a revnih dijakov, bodočih izobražencev slovenskega naroda. **Zato — 1. decembra zvečer vsi na časnikarski veliki simfonični koncert v veliki dvorani Uniona.**

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 20. uri

Gospa Judita

Bette Davis George Brent

Velika tragedija tisočkrat opevane, a večnolepe ljubezni mlade žene, ki žrtvuje svoje zdravje za izvoljenega moža. Na nov, a še lepši način je obdelan problem: **„Dama s kamelijami“.**

Ljubezen mladega Hardya

Mickey Rooney, Judy Garland, Lewis Stone

Briljantna komedija, ki kaže popularno družino sodnika Hardya pred novimi preizkušnjami probujajoče se ljubezni.

DANES ZADNJIKRAT! — ZNIŽANE CENE!

Socialne akcije za dijaštvo za Bežigradom

Ljubljana, 11. novembra.

Društvo »Dom in šola« na bežigrajski gimnaziji je odprlo zavetišče za dijake, ki se vozijo z vlakom in ki jih obe gimnaziji štejeta čez 300. Zavetišče je nameščeno v novi dijaški dvoranici še ne dograjenega Bežigrajskega doma. Dvoranica sprejme lahko okrog 200 dijakov, vse v njej je popolnoma novo, seveda prave opreme še nima in čaka dobrotnikov, da ji bodo pomagali do stolov, miz, kurjave itd. Obisk v zavetišču je bil takoj zelo velik in se je pokazalo, kako potrebno delo izvršuje »Dom in šola« in vsi, ki ga podpirajo, v prvi vrsti kr. banska uprava in Nabavljalna zadruga železniških uslužbencev.

Dijaška kuhinja, ki jo »Dom in šola« vzdržuje na bežigrajski gimnaziji že tretje leto, izkazuje letos rekorden obisk. 115 zelo revnih dijakov je prejelo za vsakdanji zajtrk in »Dom in šola« ni nikomur prošnje odbila. Vsak izmed njih dobi zjutraj skoraj pol litra mleka in velik kos kruha. Kdor ima opraviti z gospodinjstvom, ve, kako velike stroške to povzroča. Če ne bi bilo velikih dobrotnikov, v prvi vrsti agilne ge. podpredsednice društva *Klare dr. Majcnove*, bi bilo sploh nemogoče vzdrževati tako veliko socialno ustanovo, ki že dalj časa točno odgovarja željam prosvetnega ministra gosp. dr. Korošca. Prav zato je pričakovati, da se bodo vsi prizadeti radi odzvali prošnji gornjega društva in pomagali še naprej vzdrževati prevažno delo, ki bi ob pomanjkanju sredstev moralo zapreti svoje lepe zajtrkovalne prostore v pritličju bežigrajske gimnazije.

Poleg hrane v kuhinji in zavetišča nudi »Dom in šola« še podpore najpotrebnejšim s knjigami, obleko, podporo v javnih kuhinjah in podobno. Starši premožnejših dijakov, ki jih je pa na tej gimnaziji zelo malo, čutijo dobro, da je v težkih časih treba več storiti za naš mladi rod. Posebno naj bi se javne ustanove in privatniki spomnili sedaj ob nastopajoči zimi, da je treba dijaštvu res izdatno pomagati.

Društvu »Dom in šola« na bežigrajski gimnaziji vodstveno stojita ob strani ravnatelja III. in IV. moške gimnazije g. dr. A. Pečovnik in Fr. Stopar, ki najdeta poleg svojih strokovnih poslov vedno še dovolj časa in smisla za revščino in lakoto, ki jo morajo trpeti njihovi dijaki. Socialne akcije za dijaštvo za Bežigradom odlično podpirajo visoki uradniki iz vrst staršev, ki s tem kažejo veliko socialnega čuta, prav tako mnogi profesorji obeh zavodov. Upajmo, da bo ob toplem in požrtvovalnem sodelovanju vseh poklicanih mogoče rešiti tudi to zimo premnogega dijaka prezebanja in lakote in jih tako telesno in duševno zavarovati. Pomagajmo dijaštvu, saj dobro čuti, kdo je v težkih dneh zanj odpiral srce in roke.

l **Za god sv. Elizabete** bo drevi v frančiškanski cerkvi po rožnem vencu ob 6 kratka pridiga, nato litanije. Člani in članice tretjega reda in karitativnih organizacij, pridite počastit svojo veliko vzornico!

l **Sestanek gg. katehetov** bo v sredo, 20. t. m., ob pol 8 zvečer v Rokodelskem domu. Predaval bo univ. prof. prelat dr. **Franc Grivec** o temi »Metoda nauka o Cerkvi«. Poskrbimo, da bo udeležba v častnem številu!

l **Krščansko žensko društvo** obišče v sredo 20. t. m. Lichtenthurnov zavod. Zbirališče ob 3 na Ambroževem trgu. Članice vljudno vabljene!

l **Pri zaprtju, motnji v prebavi** — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne **»FRANZ-JOSEF«** grenčice.

l **Dramski odsek frančiškanske prosvete v Ljubljani** je vprizoril na Martinovo nedeljo burko v treh dejanjih »Trojčki«, katero je iz nemščine prevedel g. Vodišek. Vsebinsko sloni vsa igra na komičnih zapletljajih, ki jih povzroči nenaden obisk bogatega strica in njegove žene pri svojem lahkoživem nečaku, ki je stricu na vse mogoče lagal, samo da je od njega dobival denar za veseljačenje. Višek komike je v zadnjem dejanju, ko hoče stric na vsak način videti nečakovega prvorojenčka, pa se nenadoma pojavijo na odru trojčki. Bogatega in dobrodušnega strica Maslovca je zelo dobro igral g. Zakrajšek, njegovo ženo gdč. Primatova, ki je sicer dobro rešila svojo vlogo, vendar ni bilo celotnosti v njeni igri. Naravnost odličen je bil nečak Skubec gosp. Šerjaka, malo šibkejši pa vendar zadovoljujoč je bil g. Stojan Skubec, advokat g. Pusta. Ostale vloge so bile zasedene takole: Jelka Stojanova žena, gdč. Srčnikova, Pavla, njena sestra gdč. Pustova, katere glas je bil mestoma malo pretih, sluga, g. Božič, sobarica gdč. Šegova. Dobro se je izkazal g. Jeraša v karakterni vlogi g. Babška, lastnika modne trgovine in g. Šega kot zaljubljeni Italijan Pozanelli. Režiser g. Šega se je potrudil, da je igra nobila skladnost in imela svoj tempo, ki je komiko le še povečalo. J. — l.

l **Za mestne reveže** je poslala **Zveza blagajniških zdravnikov** v Ljubljani 200 din, pekovski mojster g. **Ivan Piskar** je za mestno kuhinjo v stari cukrarni podaril 35 kg kruha, prav tako za mestno kuhinjo najbednejših je pa 300 din nakazal g. **A. V. Jovanovič** iz Lavričeve ulice 8, a za vsesvetsko akcijo je neimenovan dobrotnik ljubljanskih revežev celo iz daljnega Biograda na moru v Dalmaciji poslal 100 din v spomin pokojnemu g. **Vladimirju Štreklju.** Mestno poglavarstvo izreka vsem darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

l **V počastitev spomina g. Engelberta Franchettija** je stalna velika dobrotnica mestnih revežev ga. **Ivanka Vodnikova** s Kolodvorske ulice spet za mestne reveže podarila 200 din. Mestno poglavarstvo izreka plemeniti dobrotnici posebno toplo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

l **V vrtnarskem tečaju** Podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva Ljubljana I. predava drevi ob sedmih v kemijski dvorani I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici **g. nadzornik Štrekelj Josip o Vzgoji posameznih vrst zelenjave v malem vrtu** in sicer o kapusnicah in solatah. — Vstop prost.

l **Zagrebški šaljivi oder »Grabancijašev« v Ljubljani!** Dva izvrstna zabavna večera v kinu »Slogi« danes in jutri vsakokrat ob 21. Zagrebški humoristi »Grabancijaši« so izvabili Zagrebčanom že potoke solza od smeha in duhovite zabave. Za dva dni pridejo tudi v Ljubljano. Danes in jutri bodo nastopili s svojimi najboljšimi točkami, vsak večer z drugim sporedom. Njihove šale, kupleti, njihovi šaljivi nastopi naj sprožijo tudi v Ljubljani salve gromkega smeha. V Ljubljano pride celotni »Grabancijaški« ansambel, reprezentanti humorja in smeha: Dejan Dubajič, Vlaho Paljetak, Jozo Lavrenčič, Vj. Afrič, Grünhut; dame pa: Pepica Varaždinska, Herebergerjeva in Regina Dalmado, torej 8 članov. Vsak večer bo na sporedu 10 efektnih točk. Vstopnice so v predprodaji pri blagajni kina »Sloge«. Cene vstopnicam so kljub ogromnim stroškom zelo zmerne, tako da se te hpredstav udeleži lahko vsakdo. Kdor se hoče pošteno zabavati in nasmejati, naj pride drevi v kino »Slogo«.

l **V Kotoru najdena ura.** Mestno poglavarstvo Kotor je sporočilo ljubljanskemu mestnemu poglavarstvu, da je pred kakima dvema mesecema neki mladi par iz Ljubljane tamošnjemu policijskemu stražarju prijavil, da je gospa izgubila uro. Stražar je med tem izgubil gospejin naslov, sedaj je pa kotorski juvelir mestni policiji sporočil, da mu je nekdo prinesel majhno uro večje vrednosti s pretrganim trakom na prodaj. Kotorsko mestno poglavarstvo sedaj zares kavalirsko išče lastnico najdene ure tudi v Ljubljani ter po Sloveniji s pripombo, naj lastnica navede podrobnejše podatke in opis ure, da ji mestno poglavarstvo izgubljeno uro takoj vrne. Hkrati pa kotorsko mestno poglavarstvo tudi pripominja, da juvelir zahteva zakonito najdenino.

l **Plašče kradejo.** Na univerzi se sedaj precej pogosto ponavljajo tatvine plaščev, kar je razumljivo, saj so marsikje obešalniki kar na hodnikih. Tako je bil tudi s hodnika ukraden dežni plašč iz balonske svile Džambazovu Nedeljku, vreden 750 dinarjev. — Iz predsobe pa je drug tat odnesel dežni plašč iz temnomodrega blaga, vreden 400 din, Müller Marijі.

MARIBOR

Kaj je novega v stolnici?

Zanimiv izprehod po notranjščini svetišča - Prenovitve se bližajo zaključku, potrebno pa je še marsikaj

Maribor, 16. novembra.

Izprehod po notranjščini mariborske stolnice je danes izredno zanimiv, posebno če ima izprehajalec takšno vodstvo, kakor ga je imel »Slovenčev« reporter, kateremu je razkazoval do sedaj izvršene prenovitve njihov projektant in vodja teh del ing. arh. Mušič, ki se žal poslavlja sedaj od Maribora ter odhaja na svoje novo službeno mesto v Ljubljano, pa bo prihajal tudi od tam nadzorovat dela v stolnici in okrog nje, ker se bodo še nadaljevala po njegovih načrtih. Pri takšnem ogledu se vidi, da je v stolnici v razmeroma kratkem času izvršeno ogromno delo, da pa je preostalo še veliko stvari, ki jih bo treba izvršiti.

Pri vstopu v stolnico skozi glavna vrata se odpre pogled na restavrirane romanske arkade na severnem in južnem zidu glavne ladje. Povezanost med vsemi tremi ladjami je sedaj dosti tesnejša in imamo občutek, da je ta troladijska slopna bazilika v svojem spodnjem ustroju čisto romanska. Očiščeni gotski služniki lepo harmonirajo s svetlimi stenami ter prehajajo v zelo živahen rebrovit gotski strop. Čudno, koliko svetlobe v glavno ladjo skozi razmeroma majhna okna tik pod stropom in kako prijetno se ta svetloba razdeli po vsej ladji. V glavni ladji je prvi par novih lustrov že obešen. V tej ladji bodo namestili še štiri nove lestence, sedem jih pride v stranske ladje, štirje pa na kor. Lestenci so izdelani po načrtih arh. Mušiča ter bodo še letos montirani ter bodo podajali nekoliko prazni notranjščini cerkve živahen poudarek v zlatu. V višini oken imajo lestenci sv. Duha, ki se blesti tudi še v mraku od zadnje svetlobe, ki pada nanj skozi okna. Nekako v sredini dolžine so lestenci prekinjeni z liturgičnimi emblemi, ki poživljajo preveliko in pusto višino cerkve. En lestenec je izdelala mariborska tvrdka Tratnik, drugega pa ljubljanska tvrdka Bratje Žmuc, vse ostale pa bo napravil Tratnik. V os baročnih križnih kapel pa so nameščeni stari, deloma baročni cehovski lestenci. V sredini visi nekoliko dvignjen lestenec, ki ga je v 17. stoletju daroval mesarski ceh — volovska glava je znak poklica darovalcev. Lestenec pekovskega ceha ponazoruje kresta, kovaškega ceha pa obesek, ki predstavlja kovaški izdelek.

Presbiterij je opremljen z novimi pozlačenimi svetili nad korarskimi klopmi ter z novimi pozlačenimi reflektorji, ki razsvetljujejo strop. Zelo pa še motijo v presbiteriju nekateri predmeti, predvsem nogogotski škofov prestol in sekularni spomenik tik glavnega oltarja. Načrt za nov prestol je že narejen ter je želeti, da bi bil čimprej izveden, prav tako tudi, da bi se omenjeni spomenik odstranil. Okna, ki so iz emporija nad zakristijo gledala v presbiterij, so zazidana. Ta okna so bila z lesenim vmesnim stropom v zakristiji napravljena pred kakimi 50 leti. V zakristiji bodo leseni vmesni strop odstranili ter se bo izvršila restavracija zelo lepega gotskega rebrastega stropa. Okno iz škofove emporije je ohranjeno.

Na prižnici je odstranjena novogotska navlaka ter je rebarokozirana in restavrirana. Nekateri deli so v smislu baročne celote dopolnjeni. Sedaj se študira samo primeren ton barve, s katero bo prižnica pobarvana. Nove stopnice na prižnico in vrata so v delu ter bodo montirane konec tega meseca.

Nekoliko v nasprotju s čistočo, ki jo izkazuje sedaj notranjost stolnice, so stare postaje križevega pota, ki predstavljajo šablonski izdelek zadnjega časa v okvirju in v reliefu. Želeti je, da bi se križev pot ob prvi priliki nadomestil z umetniškim izdelkom, z reliefnim ali s slikanim. Za enkrat pa naj bi se vsaj okvirji sedanjega križevega pota izmenjali.

Prav tako je nevzdržna notranja oprema stolnice — spovednice, klopi. Šele sedaj se vidi, kako vse to moti. Isto je s krstnim kamnom. Sedanji nastavek je čisto šablonsko delo ter se mora odstraniti. Restavrirati se mora spodnji kamniti baročni del krstnega kamna, ki izvira iz leta 1634, za nastavek pa je že napravljen načrt. Izdelati se mora nov, majhen nastavek v pasarskem izdelku.

Preurediti bo treba tudi stopnišče na kor. Po Mušičevem načrtu naj bi se sedanje stopnišče pod korom odstranilo ter z njim tudi stopniški zid, gotski rebrasti strop pa bi se dopolnil do zvonikovega zidu. Vhod na kor bi bil možen iz prostora pod korom skozi že obstoječo staro odprtino v zvonikovem zidu ter bi bile stopnice izpeljane v samem zvoniku. V višini kora eksistira tudi že odprtina za tak dostop. Stroški za tako preureditev ne bi bili visoki. Koristne bi bile preuredbe tudi stranskih oltarjev, posebno novogotskih.

V baročni kapeli sv. Frančiška s stukaturami iz leta 1714, ki je bila že nekajkrat prebarvana, je sedaj na delu slikarski mojster g. Železnik ter jo bo vešče podal v njenem prvotnem baročnem izgledu. Freske v medaljonih na žalost niso več prvotne, temveč jih je sredi 19. stoletja naslikal italijanski mojster Jak. Brollo, ki je veliko delal na Štajerskem. Napisi na trakovih, ki razlagajo stare freske, bodo odstranjeni, pač pa zabeleženi v župnem arhivu. — Baročna kapela sv. Križa, ki je bila isto tako že večkrat preslikana — enkrat jo je preslikal leta 1872 mojster Brollo, drugič pa leta 1932 mariborski mojster g. Horvat, je sedaj, ko je cerkev restavrirana v svetlih tonih, mnogo pretemna, posebno še, ker bi se kot baročna kapela morala kar kopati v svetlobi. Ker ti temni toni niso prvotni, bi jih bilo treba osvežiti s svetlejšo tonacijo.

•

m **Roparski napad v Novi vasi.** Na polju med Novo vasjo in Burovo vasjo pri Mariboru je bil izvršen drzen roparski napad na 59 letnega Ivana Komarja iz Hostejeve ulice v Radvanju. Ko se je vračal Komar čez polje iz Nove vasi proti domu, sta mu zastavila pot dva neznanca ter zahtevala od njega denar. Nato sta ga vrgla na tla, eden mu je z dlanjo tiščal usta, drugi pa začel preiskovati žepe. Komarju je uspelo, da se je nekako izmotal ter začel klicati na pomoč, nakar sta ga napadalca temeljito obrcala in pretepla, da je bil ves krvav ter sta mu vzela 200 din denarja in izginila v noč. Na podlagi opisa so orožniki prijeli 40 letnega Florjana Vidoviča iz Teznega, ki je bil že 13 krat kaznovan ter je usumljen, da je bil pri omenjenem napadu soudeležen.

m **Žrtev brezposelnosti.** V mariborsko bolnišnico so pripeljali iz Studencev 30 letnega delavca Engelberta Bohaka. Prerezal si je žile na obeh rokah ter je izgubil veliko krvi. Dejanje je izvršil, ker že dolgo časa ni mogel dobiti dela.

Šaljivi oder zagrebških „Grabancijašev“

gostuje samo danes in jutri vsakokrat ob 21. uri v dvorani **kina Sloge**, oba večera z različnim, pestrim in zabavnim sporedom! Vstopnice si zasigurajte v predprodaji pri blagajni kina Sloge!

Dve uri smeha do solz! Vsak večer 10 različnih točk!

Edinstvena prilika za vso Ljubljano, da se enkrat od srca prav pošteno nasmeje!

Odlični češki film

Skušnjava

je s svojo zgodbo o neomajni ljubezni in zvestobi težko preizkušenega dekleta vzbudil splošno zanimanje občinstva. Zato ne zamudite priložnosti, da si ga ogledate, dokler je še na sporedu.

KINO UNION tel. 22-21 Ob 16., 19 in 21. uri

Samo še danes ob 16. in 19. uri veliki **Hans Albersov** film močne in prepričljive vsebine ter velike tehnične vsebine:

KINO SLOGA, tel. 27-30 **Izvršil sem povelje** Hilde Sessak, Charlote Susa, Peter Voss

Ob 21. uri gostovanje zagrebških „GRABANCIJAŠEV“!

Najnovejša poročila

Poročilo »Vremena« z naše meje o grško-italijanskih bojih

Belgrad, 18. nov. m. O bojih na italijansko-grških bojiščih je »Vreme« dobilo tole poročilo: Ogorčene borbe so se nadaljevale tudi danes. Danes se lahko reče, da so bile borbe prav tako srdite, toda tudi danes še ni padla odločitev na tem delu bojišča. Grki še nadalje skušajo premakniti bojno črto, katero močno drži italijanska vojska. Italijanske čete onemogočujejo Grkom, da bi dosegli cesto, ki jo hoče doseči grško vrhovno poveljstvo. Medtem ko so bile včeraj krvave borbe na vseh sektorjih, so danes operacije na obeh straneh nekoliko šibkejše. Posebno ostra borba je bila sredi planine Morovo. Grška pehota se je snoči okrog devetih z vso silo vrgla na položaje italijanske vojske. Močno je prišla do izraza italijanska obramba, ki je dobro ocenila položaj ter se močno utrdila sredi planine. Čeprav je teren zelo težak in težko prehoden, so ga vendar močno utrdili. Italijani so v srednjem delu planine Morovo zgradili utrdbe z betonsko podlago, tako da jih tudi najmočnejša akcija težkega tepništva ne more razbiti. Če bodo grške čete hotele zavzeti te položaje, bodo morale napredovati med ognjem težkega topništva. Pripravljeni bodo morali biti na velike žrtve. Krvavi boji so danes bili 2100 m visoko. Vsako napredovanje je zvezano z ogromnimi napori na tej višini, ker je ponoči strašen mraz.

Italijansko in grško poveljstvo sta morali svoje čete preskrbeti s toplimi zimskimi oblekami, da bi se borbe mogle uspešno nadaljevati. Po poročilih, ki smo jih dobili, so se pri grških četah pojavile v tem pogledu velike težave, ker grško poveljstvo prej ni polagalo na obleko svoje armade nobene pozornosti. Grške čete so dobile toplo zimsko obleko šele včeraj. S toplo zimsko obleko je grške čete podprla tudi Anglija in je opozorila grško poveljstvo, da brez zimske obleke ne more izpostavljati svojega vojaštva takim naporom, Italijanske čete so dobile toplo zimsko obleko že mnogo prej.

Snoči se je v naših obmejnih mestih močno slišala kanonada na sektorju Ivanj planine in Zvezde. Obe strani sta obdržali svoje položaje, ki sta jih zasedli včeraj. Iz tega je razvidno, da se na tem delu bojišča položaj ni niti malo spremenil. Grška pehota je večkrat napadla italijanske položaje, toda je bila zmerom zavrnjena od italijanskega težkega topništva. Na levem krilu proti Levku je prišlo danes do obojestranskega streljanja težkega topništva. Boji na srednjem sektorju so se začeli z veliko hitrostjo že snoči. Pehota je skušala prodirati. Prišlo jej do množinskih spopadov. Večkrat je prišlo do bojev iz neposredne bližine. Boji so trajali do 5 zjutraj.

Nenadoma je na srednjem delu planine Morovo prišlo do zatišja, medtem ko se je boj na desnem in levem krilu okrepil. Okrog 2.30 so boji na zahodnem delu Morove postali še ostrejši ter so trajali do 3.30. Aktivnost v zraku je bila slabša. Obe strani sta napravili več poletov ter skušali priti do svojih ciljev. Ob 11 je v bližini planine Morovo prišlo v zraku do obračunavanja med letali. Po poročili s tromeje, so bili zračni boji zelo ostri. Po brnenju motorjev se je moglo ugotoviti, da je v boj poseglo večje število letal. Do boja je prišlo nenadoma. Eskadre bombnikov so spremljali lovci, ki so jih varovali. Italijanskim lovcem se je posrečilo pregnati grška in angleška letala, ki so letela proti Lerini, medtem ko so se italijanski bombniki vrnili nazaj na svoja letališča. Po poročilih, ki smo jih dobili, so Italijani ujeli več grških vojakov, Grki pa večje število italijanskih.

Letalski boji nad Anglijo

London, 18. nov. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo je izdalo poročilo, v katerem pravi, da so bili današnji napadi slabši. Nekaj bomb je padlo ob vzhodni obali in na nekatera mesta v grofiji Essex in Kent. Bilo je nekaj človeških žrtev in poškodovanih nekaj zgradb. V teku današnjega dne je sovražno letalstvo izvršilo dva manjša napada na London in vrglo bombe, ki so povzročile manjšo škodo. Tudi človeške žrtve so bile majhne.

V G braltarju

Madrid, 18. nov. AA. Štefani: Po vesteh iz la Linee v Gibraltarju izseljujejo civilno prebivalstvo in smejo v Gibraltarju ostati samo vojni obvezniki. Prav tako se je izvedelo, da se je z oboroženimi motornimi čoini ojačilo nadzorstvo nad gibraltarsko obalo.

Ameriška letala za Anglijo

New York, 18. nov. AA. Reuter: Dva velika bombnika tipa »Douglas« sta priletela v New York. To so prva letala tega tipa od skupine najmanj 30 letal, ki jih bodo te dni odpremili v Anglijo. List »Newyork Times« piše, da so letala tega tipa v vsakem pogledu boljša in močnejša od vseh drugih letal, ki so jih Združene države poslale v Anglijo.

Obtoženi francoski državniki pred vrhovnim sodiščem

Ženeva, 18. nov. AA. DNB: Kakor je bilo že sporočeno, so po aretaciji in zamenjanju prostorov v gradiču **Chazeron** premestili **Daladiera,** generala **Gamelina** in **Leona Bluma** v Bourassole, kjer je že bil bivši letalski minister **Guy le Chambre.** Ta ukrep pomeni samo nadaljnji razvoj v postopku vrhovnega sodišča v Ryonu. Pri tej priliki je podal francoski pravosodni minister pregled dosedanjega dela vrhovnega sodišča. V glavni preiskavi je vrhovno sodišče obtožilo drugega za drugim bivšega ministra Pierrea **Cote, Guy la Chambrea, Daladiera, Bluma in Gamelina.** Septembra je bil izdan ukaz za aaretacijo Pierrea **Cota,** ki je bil na begu, vendar pa je bil aretiran dne 21. septembra po povratku iz Amerike. Vsi aretiranci so obtoženi, da so nemarno izvrševali svoje dolžnosti ali pa so zanemarjali organizacijo državne obrambe in s svojo politiko oškodovali državo. Francoski pravosodni minister poudarja tudi potrebo, da se vzporedno s tem sodnim postopkom začne še drugi postopek, ki naj bi obsegal krivdo bivšega ministraa **Mandela,** kateri se je bil pregrešil proti zunanji varnosti države. Kakor je znano, se je Mandel junija izkrcal v Maroku z ladje »Masilia«, razen tega pa so dognane nepravilnosti pri razdelitvi fondov, s katerimi je razpolagal kot kolonialni minister, dalje pa je tudi špekuliral na škodo francoske valute. Drugi vzporedni postopek je naperjen proti Paulu Reynaudu, ki je še vedno v gradiču Chazeronu. Z njim sta obtožena tudi njegov bivši kabinetni šef in njegov pomočnik, ki sta konec junija prenesla v Španijo 26 milijonov frankov, katere je Reynaud imel tik pred svojim odstopom na razpolago kot poseben fond.

KULTURNI OBZORNIK

† Prof. Franc Josef Dölger

Katoliško zgodovinsko vedo, ne samo nemško, je tri tedne po smrti Alberta Ehrharda zadela nova huda izguba. Dne 17. oktobra je v Schweinfurtu za ledvično boleznijo umrl profesor **Franc Jožef Dölger,** vodilni raziskovalec odnosov krščanstva do antične religiozne in profane kulture. Pokopan je v svojem rojstnem kraju. Dan, preden je izpolnil 61. leto, ga je Gospod poklical k sebi.

Dölger se je rodil 18. oktobra 1879 v Sulzbachu ob Mainu blizu Aschaffenburga. Na bogoslovni fakulteti v Würzburgu je študiral bogoslovje in dosegel doktorat. Leta 1902 je bil posvečen za mašnika. Würzburška fakulteta mu je prisodila nagrado za zgodovinsko-dogmatično monografijo o zakramentu sv. birme, katero je Albert Ehrhard sprejel v zbirko teoloških študij dunajske Leonove družbe (1906). Ehrhard je spoznal izredno nadarjenost mladega učenjaka in ga spodbudil, naj se loti problemov starega krščanstva in njegovih odnosov do antične kulture. Dölger je nasvet sprejel, se z največjo vztrajnostjo in temeljitostjo poprijel tega študija in ga postavil na najširšo, a prav tako solidno in zanesljivo podlago. V Rimu, kjer se je bavil z arheologijo, in na študijskih potovanjih je spoznaval arheološko gradivo; metodična izvežbanost, nenavadno poznavanje stare krščanske in poganske literature in trezna sodba, vse to je obetalo najlepše uspehe. Prvi sad teh študij je bila monografija o eksorcizmu v starokrščanskem krstnem obredu (1909). Na elemente krstnih obredov je obračal svoj pogled tudi v naslednjih letih, ko so ga zanimala že druga vprašanja. Leta 1910 je objavil — tedaj že privatni docent dogemske zgodovine v Würzburgu — prvi zvezek svojega največjega dela »Ichthys«. Temu zvezku je dal podnaslov: »Ribji simbol v zgodnjem krščanskem času.« Katoliški in nekatoliški strokovnjaki so sprejeli delo s toplim priznavanjem; poudarjali so »čudovito obsežno gradivo,« ki ga je avtor obdelal, »presenetljivo porabo literature in napisov« in naglašali, da je pisatelj »bistroumen, trezno previden, strogo znanstven, metodično odlično izšolan delavec.« Prvi zvezek je bil kmalu razprodan, davno, preden je izšel drugi zvezek. Leta 1928 je izšla 2. pomožna izdaja. Naslednje leto je Dölger izdal nadaljno študijo o krstu: »Sphragis, starokrščanska označba krsta (1911). Leta 1912 je Dölgerja poklicala teološka fakulteta v Münstru na Vestfalskem na stolico cerkvene zgodovine. Drugo leto svojega bivanja v Münstru je uredil zbornik o Konstantinu Velikem in njegovi dobi. Zbornik je izšel ob 1600-letnici Konstantinovega milanskega razglasa (313) in ob zlati maši rimskega arheologa prelata de Waala. Najobsežnejši prispevek v zborniku je bila urednikova temeljita študija o Konstantinovem krstu in njega problemih. Leta 1919 je dal na svetlo verstvenozgodovinsko študijo o krstni obljubi z naslovom »Die Sonne der Gerechtigkeit und der Schwarze.« Leto 1920 je prineslo obsežno študijo o molitvi in petju v starem krščanstvu z naslovom »Sol salutis«; v njej je posebej pojasnil običaj, da so se pri molitvi in liturgiji obračali proti vzhodu. Leta 1925 je izšla 2. izdaja. Po več nego desetih letih je Dölger nadaljeval svojo publikacijo o ribjem simbolu. Leta 1922 je izdal 2. in 3. zvezek s podnaslovom »Sveta riba v antičnih verstvih in v krščanstvu.« Drugi zvezek obsega tekst (656 strani), tretji pa ilustrativno gradivo na 104 tablicah. Zopet je preteklo šest let, da je izšel 4. zvezek Ichthysa, ki je prinesel na 189 tablicah »ribje spomenike v zgodnji krščanski plastiki, slikariji in drobni umetnosti.« Razlaga tega gradiva je začela kot peti zvezek Ichthysa izhajati leta 1932 v snopičih, ki jih je do letos izšlo 5 (po štetju 8, ker je nekaj dvojnih). V teh snopičih pa je na nadaljnjih tablicah objavljeno novo arheološko gradivo. Hvala, ki je je bil deležen prvi zvezek, gre v morda še večji meri naslednjim.

Leta 1927 je Dölger sprejel vabilo breslavske univerze in ondi zasedel stolico stare cerkvene zgodovine in patrologije. Ostal je pa samo dve leti. Ko je šel Albert Ehrhard v Bonnu v pokoj, so izpraznjeno stolico ponudili Dölgerju. Leta 1929 se je preselil na novo mesto. Istega leta je začel izdajati svoj četrtletnik »Antika in krščanstvo. Kulturno- in verstvenozgodovinske študije.« To je bil res **njegov** časopis, kajti v njem je objavljal samo svoje daljše in krajše študije. Do letos je izšlo pet zvezkov (letnikov) po več ko 300 strani in šestega pol. Na okroglo 1900 straneh je natrpanega neverjetno mnogo najrazličnejšega vzorno obdelanega gradiva.

Nedavno je Dölger osnoval novo zbirko prispevkov k verstveni in cerkveni zgodovini, ki ji je dal naslov »Theophaneia«. Doslej sta v njej izšli dve monografiji.

Lani ob šestdesetletnici so učenci, prijatelji in častilci Dölgerja poklonili zbornik s čestitkami in znanstvenimi razpravami, katerega so naslovili »Pisciculi« (ribice). Letos ob eno in šestdesetletnici je neutrudljivi raziskovalec starega krščanstva ležal na mrtvaškem odru. Z njegovo smrtjo je vprav v njegovi ožji stroki nastala velika vrzel. Zapustil je ogromno nabranega in še neobjavljenega gradiva, pa tudi več učencev, ki bodo delali po njegovem zgledu in njegovem duhu.

F. K. Lukman.

Koncert ge. Marte Osterc-Valjalo

Prejšnji ponedeljek, dne 11. t. m. je »Društvo jugoslovanskih avtorjev« (UJMA) organiziralo svoj prvi koncert v vrsti drugih, ki jih pripravlja še za v bodoče. Na tem koncertu je gospa Marta Osterc-Valjalo izvajala mladinske klavirske skladbe domačih avtorjev: Brede Ščekove »Božič«, D. Cvetka »Sorsatino« v treh stavkih, Petra Liparja »Tri bagatele«, P. Šivica »Mikijev god« (6 delov), L. M. Škerjanca štiri mladinske skladbe: »Zimska«, »Pustna«, »Poletna«, »Božična«, L. Osterca »Šest mladinskih skladbic, D. Švare »Miniatura«, St. Premrla »Dva otroška plesa«, Mirce Sancinove »Uspavanko« ter »Otroške igre«, dalje C. Preglja »Uspavanko«, V. Mirka »Blueta«, K. Pahorja »Dve arabeski«, A. Dolinarja »Scherzino«, J. Gregorca »Arieta in kolo«, M. Tomca »Male variacije« ter M. Bravničarja »Continuo«.

Navedeni spored je prikazal najboljše klavirske skladbe, ki so namenjene najmlajšemu klavirskemu naraščaju, toda med temi tudi take, ki zahtevajo prav veščega tehničnega znanja, pač pa izvirajo iz otroškega sveta. V glavnem lahko rečemo, da sta bili zastopani najnovejša smer, ki ji je izhodišče osebnost in šola prof. Osterca ter starejša. Podrobne razpredelbe in ocene posameznih skladb mi ni mogoče navesti vsled pomanjkanja prostora. Omejiti se moram le na izvajanje pianistke, o kateri moram ugotoviti izredne sposobnosti v tehničnem in muzikalnem oziru. Njena tehnična izdelanost je vsestranska v posameznostih kakor v širokih zamahih. Že posamezni toni dobijo posebno barvo, ki daje celotni frazi neko estetsko zaključenost. Pianistka ima v tem smislu prav posebnost razvit čut za enotnost in povezanost: prehode iz visokega diskanta v srednjo lego in iz te v basovsko zna po svojstvenem tenkočutnem pojmovanju estetike tona tako spretno premostiti in vzdržati tudi barvno ter dinamično ravnovesje, da ima poslušalec vtis največje skladnosti. Ta, rekel bi, osnovna izvanredna pridobitev, ki je znak velike tehnične izvežbanosti in smisla za kulturo tona v prostoru, ji je seveda v muzikalnem oziru največja opora. Pri grajenju je fraza jasna in zato tudi celotna poustvaritev nazorna in prepričljiva. Pianistko poleg tega odlikuje tudi smotrno vporabljanje pedala, ki ga skoraj ni opaziti ali bolje ne moti, kar je v smislu težnje po plastičnosti popolnema pravilno.

Pianistka je v igri sveža, brez kakih subjektivističnih poudarkov, brez sentimentalnosti, njena poustvarjalnost je živa in prepričevalna. Le škoda, da sta koncert zamudili dve tretjini poslušalcev, ki so jih zaman čakali zevajoči sedeži. Njena igra pač ni zaslužila takega prezira. Zelo čudno je, da včasih polnimo dvorano manj vrednim tujim izvajalcem, domači daleko boljši pa morajo igrati — v praznino. Ali je morda slabša izvedba večja **interesantnost** kakor boljša kvaliteta domačih?

sil.

Predavanje o prof. Vebru

(O priliki petdesetletnice.)

Filozofsko društvo je počastilo petdesetletnico slovenskega filozofa in svojega predsednika g. prof. Vebra s posebnim predavanjem g. dr. A. Trstenjaka, ki je zelo jasno prikazal bistvo Vebrove filozofske stvaritve v vsej polnosti njene razvojne dinamike in nuje. Uvodne besede je spregovoril g. univ. prof. E. Spektorski. Poudaril je predvsem, da je prof. Veber pravi filozof, ves prežet s filozofskim erosom, filozof, ki ga speštujejo njegovi učenci, kolegi in tudi tisti, ki se z njegovimi nazori ne strinjajo. Izrazil je svoje veselje, da mu more čestitati v imenu filozofskega društva kot predsednik društva za pravno filozofijo in sociologijo in kot človek, ki se sam za filozofijo zanima.

G. predavatelj je najprej dosti obširno orisal predmetno teorijo, iz katere je prof. Veber izšel. To je bilo potrebno zato, da je postal izrazitejši in razumljivejši Vebrov razvoj. Podčrtal je zlasti nekatere temelje predmetnoteoretične miselnosti, kot so: doživljajska intenzionalnost, proučevanje predmetov glede na njih bivanje in pa predočevalno vzporednost doživljajev in predmetov. Najznačilnejše je pač to, da za predmetno teorijo vesoljna predmetnost tako rekoč ne biva. Tudi Veber je zato sprva kot predmetni teoretik čisti fenomenalist.

Zanimivo pa je, da Vebra ta predmetnoteoretična brezbarvnost ni dolgo zadovoljevala. Že v njegovih prvih delih je v značilnem ospredju razmerje subjekt-objekt, ki v bistvu ni predmetnoteoretični problem. To razmerje je Veber vse bolj poglabljal, dokler ni zadel ob strogi analizi nekaterih psiholoških dejstev na samodejavnost subjekta, kar mu je isto kot samobitnost, substanca, človeška družba. V človeški osebi je torej odkril prvo substanco. Ni še priznaval substancialne narave vnanjega stvarstva.

V nadaljnem razvoju, ki pomeni njegovo tretjo fazo, ga je analiza dojemanja privedla v pravo o n t o l o g i j o. Dojemanje je namreč dvojno: dojemanje akcidentalnega in dojemanje stvarnega. Bistveno določilo stvarnega dojemanja je, da ni predočevanje temveč zadevanje, to je neposredno dojetje. Je nevsebinskega značaja, ker je tudi stvarnost sama nevsebinska. Tudi vnanji svet je torej stvaren in stvarno različen. Ločiti moramo neživo stvar — rastlino — žival in človeka. Različnost je utemeljena v bitno različni dinamiki. Na mesto objektološkega gledanja je stopilo subjektološko, na mesto statičnega dinamično. Z nujnostjo je nastalo vprašanje odkod in zakaj. Ker velja v ontologiji načelo zadostnega razloga, se tudi Veber sprašuje po oni stvarnosti, ki je izvor obeh polov. V fenomalnega in stvarnega. To stvarnost imenuje: Bog. Dokler je bil profesor Veber predmetni teoretik, ni mogel do Boga, zakaj v predmetni teoriji sploh mesta ni zanj. In tudi danes Veber v fenomenalnem svetu zanika Boga. Če torej gledamo njegovo pot do Boga v luči njegove znanstveno-razvojne poti, tedaj ne najdemo nobenega nasprotja, temveč največjo doslednost.

G. predavatelj je končal svoje zavzeto predavanje z ugotovitvijo, da je Vebrova filozofija udeležena na sekularnem reševanju naloge časa, ki je v tem, da človeštvo stvarnost vesoljstva prizna. Praktično sicer pozitivistično XX. stoletje z njo računa, filozofija pa se do danes ni nehala boriti proti Kantovemu subjektivizmu. Veber je s tem dvignil slovensko filozofijo na evropsko višino in želeti bi bilo, da bi Vebrova filozofija oplodila čim širše plasti slovenskega naroda.

Shakespearova tragedija »Romeo in Julija« v mojstrskem prevodu Otona Župančiča je pravkar izšla pri »Slovenski Matici« v Ljubljani v izredno lepi opremi. Kartoniran izvod velja za naročnike 30 din, v platno vezan izvod 45 din. Omejeno število izvodov je vezanih v usnje (70 din). Ta knjiga je prva v zbirki »Vezana beseda«, ki jo je začela izdajati »Slovenska Matica«, in v kateri bo objavljala prevode klasičnih del v verzih. V prihodnjih mesecih izideta Sofoklejeva »Antigona« in »Kralj Edip« in izbor iz Lermontova.

Meškovih Izbranih spisov I. zvezek bo izšel, kakor poroča založba **»Pastir«,** za Miklavža.

Nove knjige. — V zadnjem času je izšlo nekaj knjig in so bile poslane uredništvu, o katerih pa zaradi pomanjkanja prostora še nismo mogli prinesti ocene.

Meško: Mladim srcem, IV. zv. Moh. družba. Kramolc-Tome: Pevska vadnica. Banovinska zaloga šolskih knjig. — Der grosse Duden. Bildwörterbuch. IV. zv. — Dr. Gligorije Bugarski-Zlatič: Sociološko politička studija javnog mnenja. Beograd. Metod Dolenc: Gorske bukve. Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani. — Anton Čadež: Življenje govori. — Štirideset let gluhonemnice v Ljubljani. — Poleg tega več brošur in časopisov. — Tudi odgovor Kluba neodvisnih umetnikov je moral danes izpasti. — Danes samo naznanjamo izid teh knjig.

Misli znamenitih zdravnikov

Zdravnik je samo pomočnik narave.

*

Pretirano pritrgovanje v hrani ima za posledico jetiko. Pretirano uživanje lahko povzroči sladkorno bolezen, raka in hipohondrijo. Zmerna hrana zagotavlja človeku dolgotrajno zdravje.

*

Mir je često najboljše zdravilo, življenje brez večjih skrbi najboljša dijeta, zmernost najboljši prašek za pomirjenje živcev.

Vojaki delajo v romunskem poljedelstvu

Po odredbi romunskega državnega poglavarja generala Antonesca bodo, oziroma so že to jesen v veliki meri uporabljali romunsko vojsko za poljedelska in druga kmetijska dela. V ta namen ne bodo samo dovoljeni vojakom dopusti do 30 dni, temveč bo dala vojska na uporabo tudi vozila in vprežno živino. Vojaška pomoč bo zlasti potrebna po zadnjem velikem potresu. Vojaška pomoč bo brezplačna, le veleposestniki bodo morali dati primerno odškodnino.

Nečloveške žene v Filadelfiji

Policija v Philadelfiji je zasledila cel ženski »sindikat«, ki je skušal priti do denarja na najbolj nečloveški način, kar si je moči zamisliti. Dve članici tega »sindikata« sta z arzenom zastrupili svoja dva moža. Kmalu je policija zasledila več takih primerov. Te ženske so hotele poceni priti do denarja na ta način, da so vplivale na svoje može, naj se dajo visoko zavarovati, nato pa so jih zastrupile, da bi dobile zavarovalnino. Poleg teh dveh žen, ki sta bili obsojeni na smrt, je sodišče kaznovalo še štiri druge članice istega »sindikata« z dosmrtno robijo.

Ob zadnjem potresu porušena stanovanjska hiša v Bukarešti.

ŠPORT

Šport zadnje nedelje

Tekme v slovenski nogometni ligi

SK Ljubljana : SK Železničar 1:1 (0:0).
Mars : Olimp 8:1 (4:0).
SK Bratstvo : ISSK Maribor 4:0 (1:0).
Amater : Kranj 4:1 (2:0).

Tabela slovenske lige je zaenkrat takale:

1. Ljubljana	11	7	2	2	44 : 20	16	točk
2. Železničar	11	6	3	2	23 : 10	15	„
3. SK Amater	11	7	1	3	32 : 24	15	„
4. Kranj	10	5	1	4	21 : 20	11	„
5. Mars	10	4	2	4	27 : 19	10	„
6. Bratstvo	11	4	1	6	22 : 32	9	„
7. Maribor	11	3	2	6	21 31	8	„
8. SK Olimp	11	1	0	10	10 : 44	2	„

Prvi razred:

Svoboda : Moste 1:1.
Korotan : Grafika 1:1.
Hermes : Jadran 4:2.

Juniorske tekme:

Ljubljana : Svoboda 5:0.
Mladika : Mars 6:1.

Hrvatska liga

Gradjanski : Slavija (O.) 3:0 (1:0).

Tabela hrvatske lige:

Concordia	9	7	2	0	31:8	16
Gradjanski	8	6	2	0	35:5	14
Hajduk	8	7	0	1	25:7	14
HASK	9	4	3	2	18:13	11
Split	9	4	0	5	13:27	8
Slavija (O)	8	2	3	3	13:24	7
Slavija (V)	9	2	1	6	9:19	5
Željezničar	9	1	3	5	11:25	5
SASK	9	1	2	6	5:16	4
Bačka	9	1	2	6	11:25	3

Prijateljska tekma: Slavija (V.) : Concordia 2:1.

Srbska liga

Jugoslavija : Jedinstvo 1:0 (0:0).
BSK : BASK 10:1 (3:).
Žak : Jugoslavija (Jabuka) 4:0.
Vojvodina : Bata 5:2.
Gradjanski : Slavija (S.) 0:0.

Tabela srbske lige:

BSK	11	9	1	1	43:11	19
Jugoslavija	11	7	1	3	22:13	15
Žak	11	5	2	4	20:25	12
Vojvodina	11	4	3	4	23:22	11
Gradjanski	11	4	3	4	18:22	11
Jugoslavija (J.)	11	4	2	5	19:25	10
Slavija	11	2	5	4	27:25	9
Bata	11	4	1	6	18:20	9
Jedinstvo	11	3	2	6	12:19	8
Bask	11	1	4	6	14:34	6

*

Nemčija : Danska 1:0. Tekma se je odigrala pred 30.000 gledalci v Hamburgu.

Drsalna zveza je zborovala

V nedeljo je bil v Belgradu občni zbor drsalne zveze kraljevine Jugoslavije, katerega so se udeležili zastopniki slovenske, hrvatske in srbske zveze. Na tem občnem zboru je bilo sklenjeno, da bo sedež zveze do prihodnjega rednega občnega zbora v Zagrebu, vrhovno vodstvo bo pa imela slovenska zveza. Od maja prihodnjega leta pa bo zveza dve leti v Ljubljani, dve leti v Zagrebu in dve leti v Belgradu. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Ivo Spevec, od Slovencev pa sta v odboru E. Betetto kot podpredsednik, Vodišek kot član upravnega odbora in Palme kot član nadzornega odbora.

Kolesarji rešujejo spore

V Celju so se sestali zastopniki slovenskih, hrvatskih in srbskih kolesarjev zaradi razmer, ki so nastale zadnje čase v našem kolesarskem športu. Celjski sestanek je imel namen, da se vsa nesoglasja in spori rešijo na miren način. Toda do rešitve kljub dolgotrajnim debatam in pojasnilom ni prišlo in so zato sklenili, da se v to svrho še enkrat snidejo omenjeni zastopniki in sicer v Ljubljani.

Uspel nastop boksarjev v Mariboru

V Mariboru je bilo prijateljsko srečanje med boksarji Maribora, Hermesa in Bratstva, obenem pa sta se pomerila Bratstvo in Maribor v dvoboju, v katerem je podlegel Maribor z rezultatom 0:5. V posameznih borbah so bili doseženi naslednji rezultati:

Tehnični rezultati so bili sledeči:

Kot prvi par sta se borila Antolin Štefan (ŽSK Hermes) : Čerin (ISSK Maribor). Zmagal je v prvi rundi Čerin s k. o. Kot drugi par sta se borila Mariborčana Meglič Herbert in Gujznik Mirko, zmagal je Meglič po točkah. Kot tretji par sta nastopila Majnik Maks (Bratstvo) : Volčiču (Hermes), borba se je končala po treh rundah neodločno. V borbi med ISSK Mariborom in SK Bratstvom z Jesenic so nastopili sledeči atleti: Zupan Milan (B) : Janžek Franc (M), zmagal v prvi rundi Zupan k. o. Kot drugi par sta nastopila Razinger Lojze (B) : Švajger Aleksnader (M), zmagal je Švajger po točkah. Kot tretji par sta se borila Mitrović (B) : Štrukel (M), borba je končala neodločeno.

Kot naslednji par pa sta nastvopila Franc Ražen (B) proti prvaku male Antante Ipavcu Josipu (M). Zmaga je bila priznana Ipavcu zaradi preglobokega udarca, ki ga je Ražen nehote izvedel proti Ipavcu. Kot peti par je zmagal državni prvak težke kategorije Baloh Evstahije (B) : Drozg Ivanu (M), ki je moral v tretji rundi odstopiti vsled udarca, ki mu ga je zadal njegov nasprotnik nad levim očesom. — Sodnik pa je v tretji rundi borbo prekinil ter proglasil Baloha za zmagovalca. Kot predzadnji par sta se borila Ažman Zvonko (B) : Pečenko Gorazd (M). Zmagal je v drugi rundi Ažman k. o. Kot zadnji par sta se še borila Senekovič in Čerin od ISSK Maribora. Zmagal je po točkah Senekovič.

Po končanem tekmovanju so sestavili reprezentanco, ki se bo borila proti reprezentanci Hrvaške. Reprezentanco tvorijo sledeči atleti: v muši teži: Čerin Boris (M.), perolahka: Meglič (M.), v velter: Majnik Maks (B.), v srednji: Mitrovič (B.) in Strukelj (M.), poltežka: Ipavec (M.), težka kategorija: Baloh (B.).

Smučarski drobiž od tu in tam

Vodja finske smučarske zveze, tako imenovani »smučarski general« Taune Aarre, je izjavil finskim novinarjem, da bo finska smučarska reprezentanca startala ne samo v Garimsch-Partenkirchenu, temveč tudi na svetovnem prvenstvu v Cortina d'Ampezzo. Finci pa seveda računajo, da jim bodo Nemci vrnili obisk na njihovih smučarskih tekmah pri tako imenovanih »zimskih športnih dnevih v Lahtiju«, ki bodo od 28. februarja do 2. marca prihodnjega leta.

Norveška smučarska zveza je izbrala novo vodstvo, v katerem je tudi znani skakač svetovnega slovesa Sigmund Ruud, ki zavzema važno mesto v tem vodstvu. Njegov brat Birger Ruud pa je smučarski učitelj; glavni njegov poklic pa je trgovina z norveškimi smučmi.

Nemška smučarska zveza je odredila, da se morajo vse proge tako za smuk kakor za slalom pregledati od za to določene službene komisije še pred pričetkom tekmovanj. Ravno tako bodo pregledane vse skakalnice.

V bivši Avstriji se bodo tudi letošnjo zimo vršile velike tradicionalne prireditve. »Narodni smučarski dan«, ki je prejšnje čase spravil na noge na deset tisočev smučarjev iz bivše Avstrije, bo letos razširnjen na vso Nemčijo.

V Bernu je zasedala švicarska smučarska zveza. Na čelu vrhovne uprave bo za sedaj ostal Paul Simon, ki bo pa odstopil, ko bo Lausanne prevzel vodstvo zveze. Smučarske tekme bo organiziral St. Moric v teku meseca februarja. Greuendelwald je prevzel izvedbo tekme na 50 km ter organizacijo štafete. O priliki prihodnjega zasedanja zveze se bo že določil program za leto 1942.

Vesti športnih zvez klubov in društev

Slovenska kolesarska zveza — službeno. Redna seja Slovenske kolesarske zveze bo v sredo, dne 20. t. m. ob 19 v kavarni Vospernik, Stari trg 34. Pozivamo vse odbornike, da se seje brezpogojno udeleže, ker se bo razpravljalo o važnih zadevah glede konference vseh kolesarskih klubov. Tajnik.

SK Planina: Težkoatletska sekcija ima treninge vsak ponedeljek od 7 do pol 8 v telovadnici I. Realna gimnazija, Vegova ulica (nasproti univerze). Vabljeni vsi stari člani. Sprejemajo se novi člani! Načelnik.

ZFO Ljubljana-Sv. Jakob ima svojo redno telovadbo vsako sredo v telovadnici I. Realne gimn., Vegova ulica (nasproti univerze) od 8—10. Sestanki so vsak petek od pol 9—10 v Farni dvorani.

Mladci in naraščaj imata svojo telovadbo ob sobotah od 6—8 isto tam. Sestanek pa imajo vsak petek od 6 do pol 8 v Farni dvorani. Prosim starše, da pošljejo svoje otroke. Bog živi!

SK Planina — centralni odbor. Redni letni občni zbor kluba bo v petek, 22. t. m. ob 8 zvečer v prostorih Akademskega doma na Miklošičevi cesti. Načelniki sekcij in odborniki se vabijo, da pripravijo do četrtkove seje (21. t. m. ob 20.30 v Akad. domu) svoja poročila. Članstvo kluba pa se vabi, da se udeleži občnega zbora v čim večjem številu.

SK Planina — ženska sekcija. Gimnastični trening bo spet prihodnji petek točno ob pol 7 zvečer v telovadnici na Štadionu. Isti dan ob 8 zvečer pa je občni zbor kluba v akademskem domu, katerega se korporativno udeležimo.